

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเปลว กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นรินทร์ ประสมพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
เมษายน 2551

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นรินทร์ ประสมพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

เมษายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นรินทร์ ประสมพงศ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา
เมษายน 2551

นรินทร์ ประสมพงศ์. (2551). การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขจรศรี ชาทิกานนท์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร จำนวน 55 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (ตามหลักสูตรสถานศึกษา) จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าสถิติ t-test Dependent

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทยเรื่อง พระอารามหลวง มีประสิทธิภาพ 83.35/83.45
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE DEVELOPMENT OF THAI SUPPLEMENTARY READING BOOKS
ON THE ROYAL TEMPLES FOR MATHARYOMSUKSA I STUDENTS,
WAT TONGPLENG SCHOOL, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
NARIN PRASOMPONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University
April 2008

Narin Prasompong. (2008). *A Development of Thai Supplementary Reading Books on the Royal Temples for Mathayomsuksa I Students, Watthongpleng School, Bangkok Metropolis*. Master's Project, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist Prof. Kachomsri Jatikananda

The purpose of this research was to develop Thai supplementary reading books on royal temples for mathayomsuksa I students at Watthongpleng School, Bangkok Metropolis.

The Samples consisted of 55 mathayomsuksa I students in the second semester of the 2007 academic year, at Watthongpleng School, Bangkok Metropolis. One classroom was selected by cluster random Sampling. The Instruments used in this study included the Thai supplementary reading books on the royal temples and learning achievement tests. The data were statistically analyzed by t-test Dependent.

The study reveals that:

1. The Thai supplementary reading books on the royal temples had on efficiency of 83.35/83.45
2. The mathayomsuksa I student's learning achievement on the royal temples after the experiment was significantly at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร ของ นรินทร์ ประสมพงศ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุติมา วัฒนะคีรี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บังอร พานทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำอย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาทิกานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บังอร พานทอง และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณีย์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณครูประสพชัย เสนสอน คุณครูธีราทร รุ่งเรือง คุณครูมหิศร นันทโลหิต ที่กรุณาให้คำแนะนำพร้อมทั้งให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีเยี่ยมเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำวิจัยเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ อาจารย์ดำรงค์ พงษ์ช้าง อาจารย์ประจำหมวดสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝายมัธยมศึกษา ที่ได้กรุณาตรวจดู เครื่องมือ กลั่นกรองภาษา ของหนังสืออ่านประกอบและแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างละเอียดให้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองเพลง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเศวตฉัตร รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองเพลง ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองเพลง คือ ท่านรอง กมล พงษ์โชติ ที่กรุณาจัดแบ่งชั่วโมงให้ในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณครูบุษยภัค ธรรมสัถย์ ที่กรุณามอบชั่วโมงสอนให้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง และโรงเรียนเศวตฉัตร ที่ให้ความร่วมมือในการหาคุณภาพเครื่องมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รุ่นพี่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (กลุ่มการสอนภาษาไทย) ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ คณะผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนวัดทองเพลง คณะผู้บริหาร คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีตลอดมา และเด็กชายณัฐวุฒิ ท้าวแก้ว คณะเพื่อนๆ ชั้น ม.3 ที่ช่วยถ่ายภาพพระอารามหลวงต่างๆ

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณอันยิ่งใหญ่ของบิดามารดา อุปัชฌาย์อาจารย์ ท่านเจ้าอาวาสวัดช้างให้ คือ พระสุนทรปริยัติวิธาน อดีตเจ้าอาวาส วัดนาหม่อม คือ พระครูวิมล สีสังวร และคณะครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้สนับสนุนทุนทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ และอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

พระมหานรินทร์ ประสมพงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ	9
ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ	9
ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบ	10
จุดมุ่งหมายของหนังสืออ่านประกอบ	11
ประโยชน์ของหนังสืออ่านประกอบ	12
ลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดี	13
การสร้างหนังสืออ่านประกอบ	14
ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก	17
พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก	18
การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านประกอบ	21
เอกสารที่เกี่ยวกับพระอารามหลวง	28
ความหมายของพระอารามหลวง	28
ประวัติความเป็นมาของพระอารามหลวง	29
ความสำคัญของพระอารามหลวง	48
ลักษณะของพระอารามหลวง	50
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	50
ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	50
จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	53
ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	54
ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	63
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	66
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	66
ประชากร	66
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ	67
วิธีการหาคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบ	70
ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	82
ความมุ่งหมายของการวิจัย	82
ความสำคัญของการวิจัย	82
ขอบเขตของการวิจัย	82
สมมติฐานของการวิจัย	83
วิธีดำเนินการวิจัย	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สรุปผลการวิจัย	85
การอภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	86

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก.	95
ภาคผนวก ข.	122
ภาคผนวก ค.	128
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	165

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการวิจัยในการทดสอบสมมติฐาน	71
2 ผลการหารประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร	80
3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวงก่อนสอนและ หลังสอน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวคิดในการวิจัย	7
2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทย มีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทย จึงมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามวัยอันเหมาะสม โดยทักษะการอ่านถือเป็นทักษะสำคัญในการแสวงหาความรู้ เป็นทักษะที่ช่วยในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังที่ จีวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2523: 63) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาค้นคว้าในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน เพราะผู้เรียนมิได้ประสบความสำเร็จโดยการสอนของครูเพียงอย่างเดียว หากต้องการความรู้เพิ่มเติมจากการอ่านตำราต่างๆ อีกด้วย จึงจำเป็นที่ผู้เรียน ต้องมีความสามารถในการอ่าน โดยทั่วไปพบว่า ผู้ที่เรียนหนังสืออ่อน มักมีความสามารถในการเรียนต่ำด้วย สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2534: 5) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะด้านภาษาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เป็นรากฐานในการเรียนแต่ละสาขาวิชา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ และความสามารถของแต่ละคนเป็นทักษะที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับทักษะอื่นได้ เพราะผู้อ่านสามารถนำข้อมูลที่อ่านไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ฉะนั้น ความสามารถในการอ่าน จึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นเป้าหมายหนึ่งในการสอนภาษาไทยทุกระดับชั้น

กรมวิชาการ (2544: 12) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แบ่งระดับการเรียนรู้เป็นช่วงชั้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น ซึ่งแต่ละช่วงชั้นก็ได้บรรจุเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านอยู่อย่างต่อเนื่อง หลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากลรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง และความเจริญทางวิทยาการการอ่านจะมีประสิทธิภาพมาก หากอ่านควบคู่ไปกับการคิดพิจารณาเหตุและผลวิเคราะห์วิจารณ์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การแสวงหาความรู้ในปัจจุบัน และความเจริญก้าวหน้าของสังคมมีความทันสมัยมาก และมีบทบาทต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แต่เรายังพบว่า การค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านหนังสือหรือการค้นคว้าจากการอ่านหนังสือ ยังเป็นวิธีการที่ใช้กันอยู่ตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษ ตามระบบของโรงเรียนนั้นถือว่า หนังสือเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษเล่าเรียน และต่อการสอนตามหลักสูตร นอกจากนี้ ยังมีหนังสืออื่นอีกที่เป็นส่วนสนับสนุน และส่งเสริมการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น หนังสือนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน และหนังสืออ้างอิง เป็นต้น หนังสือได้ชื่อว่า เป็นแหล่งความรู้ และเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เมื่อใดก็ตามที่อ่านหนังสือจะทำให้สามารถพัฒนา

สติปัญญา มีความรอบรู้กว้างขวางมากขึ้น และทำให้รับรู้ข่าวสาร ได้อย่างทันเหตุการณ์ รวมทั้ง ทำให้เข้าใจสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้างได้มากขึ้น

หนังสือจึงนับได้ว่า มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการรวบรวมเรื่องราวต่างๆ ตั้งแต่ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนในสมัยปัจจุบันสามารถศึกษาค้นคว้าได้ ดังที่ นภดล จันทรเพ็ญ (2533: 62) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสือคือ ผู้เปิดประตูจากอดีตสู่นาคต นอกจากนี้ ความจำเป็น ของการใช้หนังสือในการเรียนการสอน หรือในการศึกษาหาความรู้ นั้น จะต้องพึงพาหนังสือ เพราะหนังสือเป็นสื่อที่สำคัญ และมีคุณค่าต่อการศึกษาล่าเรียน การที่จะเรียนรู้จากหนังสือได้ นั้น คือต้องอ่าน ดังนั้น การอ่านหนังสือจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านประสบผลสำเร็จ ในการเรียนรู้ ซึ่งพบเสมอว่า นักเรียนที่เรียนหนังสือไม่ดี เพราะมีปัญหาในการอ่าน คือ ถ้า นักเรียนเรียนหนังสือไม่ดีนั้น อาจมีสาเหตุมาจากการอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ดังนั้น การอ่าน จึงเป็นทักษะที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังที่ รัชมี บุญญสิทธิ์ (2530: 2) ได้สรุปผลเสียของการขาดทักษะในการอ่านไว้ว่า ถ้าประชากรอ่านหนังสือไม่ออก ย่อมเป็น การยากต่อการพัฒนาประเทศ

หนังสือ เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการฝึกทักษะการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน ดังที่ แม้นมาส ชวลิต (2530: 7) ได้กล่าวว่า สิ่งจำเป็นสำหรับการรณรงค์ เพื่อให้รู้หนังสือ และอ่าน เป็นกิจนิสัยก็คือหนังสือ ซึ่งจะต้องมีมากจนเพียงพอแก่ความต้องการของผู้อ่าน ต้องมีหนังสือ ในสาขาวิชาต่างๆ ทุกวิชา มีหนังสือซึ่งให้ความจรรโลงใจ มีรสนิยมนดี และช่วยพัฒนากลมเกลียว อารมณ์และแนวทางการคิดที่ถูกต้องด้วยศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

นอกจากนี้ ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 3) ได้กล่าวสนับสนุนการอ่านว่า หนังสือมี คุณค่ามากเพียงใดก็ยิ่งมีความสำคัญต่อการอ่านมากขึ้นเพียงนั้น เพราะถ้าไม่มีการอ่านหนังสือ ที่อุดมคุณค่า ก็จะกลายเป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย ฉะนั้นทางโรงเรียนจึงมุ่งเน้นปลูกฝัง ให้เด็กมี จิตใจรักการอ่าน เสียตั้งแต่ยังเยาว์ ดังจะเห็นได้จากความมุ่งหมายของการอ่านที่ว่า เด็กที่รัก การอ่านหนังสือตั้งแต่เล็กจนเป็นนิสัยนั้นนิสัยรักการอ่านจะติดตัวไป จนกระทั่งเด็กเติบโตเป็น ผู้ใหญ่ และสามารถใช้ประโยชน์จากการอ่านให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิตเขาได้

ในปัจจุบัน หนังสืออ่านประกอบนั้น จะมีผู้ผลิตน้อย เพราะสาเหตุมาจาก จะต้อง ค้นคว้าข้อมูลหลายแหล่ง จึงเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ ในการเรียน การสอน โดยเฉพาะเรื่อง พระอารามหลวง แม้แต่ในหนังสือเรียนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็มีแค่เรื่องความสุข ในวัดเบญจมบพิตร แต่งโดย หม่อมเจ้าพูนพิศมัย ดิศกุล เท่านั้น ซึ่ง ประเทศไทย ยังมีพระอารามหลวงที่น่าศึกษาอีกมากมาย เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด สร้างสรรค์ และนำไปปฏิบัติได้ สามารถนำเอาสิ่งดีๆ คุณค่าทางวัฒนธรรมและภาษา ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ด้วยเหตุดังกล่าว การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่องพระอาราม หลวงถ้าจัดทำให้เสร็จสมบูรณ์ก็จะมีประโยชน์กับนักเรียนหรือผู้ที่มีความสนใจที่จะอ่านหนังสือ

ประกอบเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่า หนังสือเรื่องพระอารามหลวง ที่จะจัดทำขึ้นนี้ จะบอกถึง ความ เป็นไทย โดยประกอบไปด้วย ประวัติของพระอารามหลวงแต่ละแห่งที่สำคัญๆ และในหนังสือ จะบอกถึง ความสวยงามในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ของสมัยนั้นๆ จึงเห็นว่า สมควรอย่างยิ่งที่จะนำมาเป็นหนังสืออ่านประกอบในการเรียนการสอนรายวิชา ภาษาไทย เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นไทยและการปลูกฝัง เรื่อง คุณธรรมจริยธรรมอันจะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์มีความห่วงหาอาทรรักศาสนสถาน ของไทยมากยิ่งขึ้น ถ้าจะกล่าวแล้ว หนังสืออ่านประกอบ ในการเรียนการสอน มีไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน ที่ชี้ให้เห็นถึง วัฒนาอารามก็มีน้อย และ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

การสร้างหนังสืออ่านประกอบให้กับนักเรียนไม่ว่า จะอยู่ในช่วงชั้นใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่ มีประโยชน์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณค่าทางจิตใจ การที่นักเรียนได้อ่านหนังสือ เกี่ยวกับวัดวาอารามบ่อยๆ ก็เป็นการปลูกฝังคุณค่าทางจิตใจทางหนึ่งเช่นกัน นอกจากนี้แล้ว นักเรียนจะได้รู้ประวัติความเป็นมา ความงดงาม ของพระอารามต่างๆ สามารถจินตนาการไปถึง วิถีชีวิตของคนในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ได้รู้ถึงวัฒนธรรมยุคเก่าๆ และได้เห็นความเปลี่ยนแปลง ได้รับรู้ความแตกต่าง ในแต่ละยุคแต่ละสมัย ทั้งหมดนี้ คือ ปัญหาที่นักเรียนไม่สามารถเข้าถึง อารมณ์ ความคิด จินตนาการ ได้ ถ้ามีหนังสืออ่านประกอบ เรื่องพระอารามหลวงหรือเรื่อง ที่ทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งได้ ก็จะทำให้เด็กมีในสิ่งที่ขาดหายไป คือ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีขนบธรรมเนียมที่งดงาม ซึ่งคนไทยทุกคนก็ยังเป็นห่วงลูกหลานของตนเองอยู่เช่นกัน

จากสภาพต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจเป็นที่จะต้องหาทางแก้ไขหรือช่วยสนับสนุนให้เยาวชน ของชาติมีนิสัยรักการอ่าน การที่จะส่งเสริมและสนับสนุน ให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนมีนิสัยรัก การอ่านนั้น ควรที่จะต้องหนังสือหลายๆ ประเภทให้เขาได้เลือกอ่านตามความต้องการหรือ ความสนใจ ซึ่งตามที่ เฮอริส (Harris. 1972) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ขั้นตอนแรกที่จะให้เด็กเริ่ม อ่านหนังสือนั้นควรให้เด็กอ่านหนังสือที่ง่าย ๆ สั้นๆ ตรงกับความสนใจของเด็ก เมื่อเด็กเกิด ทักษะที่ดีต่อการอ่านแล้ว เด็กก็จะแสวงหาหนังสือชนิดอื่นๆ มาอ่านเพิ่มมากขึ้นได้เองในที่สุด และ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 16) กล่าวว่า การรักการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุด ที่เด็กทุกเพศทุกวัย จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีนิสัยรักการอ่าน นิสัยรักการอ่านนี้จะต้องฝึกฝน ตั้งแต่เล็กๆ ตามคำกล่าวที่ว่า ไม่อ่อนดัดง่าย ไม่แก่ดัดยาก ดังนั้น เกี่ยวกับข้อคิดเห็นเหล่านี้ จึงสนับสนุนในการแก้ปัญหาให้เด็กรักการอ่าน ดังที่ สุริภรณ์ พิพัฒน์จิตติกร (2522) ได้กล่าวเป็น เชิงสนับสนุนให้สร้างหนังสือว่าการที่จะส่งเสริมทักษะการอ่านให้ประสบความสำเร็จได้ต้องมีการ ฝึกทักษะในการอ่านเพิ่มขึ้น เช่น การสร้างหนังสืออ่านประกอบเพื่อสนองความต้องการของเด็ก ในด้านการอ่าน อันเป็นการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านหนังสือตั้งแต่เยาว์วัย

จะเห็นได้ว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือการอ่านนั้น เสนอแนวทางให้สร้างนิสัยรัก การอ่าน โดยการให้ครูผู้สอนหรือผู้ปกครองได้มีส่วนช่วยปลูกฝัง โดยการจัดหาหนังสือที่

เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ และวัยของเด็ก มาให้ได้เลือกอ่านอย่างหลากหลาย ส่งเสริมให้มีการสร้างหนังสืออ่านประกอบสำหรับเด็กให้มากขึ้น ซึ่งในขณะนี้ความสนใจในการจัดทำหนังสืออ่านประกอบมีมากขึ้น แต่ยังไม่ทั่วถึง ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ นิศา ชูโต และ กล่อมจิตต์ พลายเวช (2527: 12 – 13) ที่ว่า หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผลิตโดยกรมวิชาการยังไม่เพียงพอ ควรเขียนให้มีสาระสอดคล้องกับหลักสูตร นั้นแสดงว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสืออ่านประกอบ นอกจากจะมีจำนวนไม่เพียงพอแล้ว ยังต้องปรับปรุงด้านเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรอีกด้วย และ นภลัย สุวรรณธาดา (2524: 35) ได้ให้ข้อสังเกตว่า หนังสืออ่านประกอบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้นั้น เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อผู้อ่านทั่วๆ ไป มิใช่เพื่อนักเรียนโดยเฉพาะ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ เรื่องพระอารามหลวง ที่มีสาระและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ได้เป็นอย่างดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร ได้อ่านและศึกษาค้นคว้า และเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทยเรื่องพระอารามหลวง ที่ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และสนใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
3. เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 55 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ระยะเวลาในการทดลอง ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 9 สัปดาห์ๆ ละ 2 คาบๆ ละ 60 นาที รวมเป็น 18 คาบ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนโดยการอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาจากหนังสือประวัติของ พระอารามหลวง แต่ละพระอาราม และในอินเทอร์เน็ต โดยพิจารณาความยากง่าย ความน่าสนใจ ให้อยู่ในระดับเดียวกับแบบเรียนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมีเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การอ่านที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2544

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นเพื่ออ่านประกอบ การเรียนการสอน ในโรงเรียนวัดทองเพลง

2. หนังสืออ่านประกอบเรื่องพระอารามหลวง หมายถึง หนังสืออ่านประกอบสาระวิชาภาษาไทย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระอารามหลวง แบ่งออกเป็น 9 หน่วย แต่ละหน่วยมี 1 พระอาราม (วัด) รวม 9 พระอาราม (วัด) โดยเนื้อหาผู้วิจัยนำข้อมูลมาจากหนังสือประจำแต่ละพระอารามหลวงที่แต่ละพระอารามได้จัดทำขึ้น และจากสื่อสารสนเทศ โดยพิจารณาความยากง่าย ความน่าสนใจ ความสำคัญของแต่ละพระอารามให้อยู่ในระดับเดียวกับช่วงชั้นที่ทำการวิจัย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การอ่านที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาภายใน หนังสืออ่านประกอบเรื่องพระอารามหลวง มี 9 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

หน่วยที่ 2 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

- หน่วยที่ 3 วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร
- หน่วยที่ 4 วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 5 วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ราชวรมหาวิหาร
- หน่วยที่ 6 วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 7 วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 8 วัดบวรนิเวศวรวิหาร
- หน่วยที่ 9 วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรวิหาร

3. พระอารามหลวง หมายถึง วัดที่พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น สมเด็จพระบรมราชาธิราช สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสร้างหรือทรงบูรณปฏิสังขรณ์ หรือมีผู้สร้างน้อมเกล้า น้อมกระหม่อมถวายเป็นวัดหลวง และวัดที่ราษฎรสร้าง หรือบูรณปฏิสังขรณ์ และขอพระราชทาน ให้ทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามราชวรมหาวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม นอกจากนี้ พระอารามหลวง ซึ่งหมายถึงวัดที่พระมหากษัตริย์ ทรงสร้าง หรือทรงรับไว้เป็นวัดของพระราชวงศ์ หรือเป็นวัดที่ทรงอุปถัมภ์นั้น แต่ละวัดอาจมีฐานะ หรือระดับชั้นแตกต่างกันออกไป การจัดลำดับชั้นของวัดหลวง เริ่มมีขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2485 ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดระเบียบแบ่งชั้น พระอารามหลวงออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นเอก ชั้นโท และชั้นตรี แต่ละชั้นยังแยกระดับออกไปอีกหลายระดับ โดยมีสร้อยต่อท้ายชื่อวัดตามฐานะ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนในด้าน ความรู้ความเข้าใจ นำไปใช้ ซึ่งประเมินผลได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวง

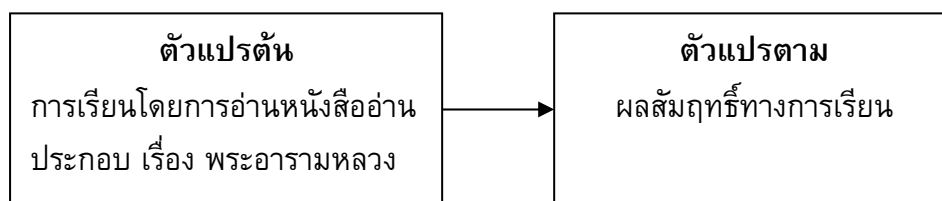
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้น เพื่อ วัดความรู้ความจำ และการนำไปใช้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาไทย เรื่องพระอารามหลวง เพื่อจะรู้ว่าผลการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนจะสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

6. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบเรื่อง พระอารามหลวง เกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดในระหว่าง เรียน คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 แนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.1 ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.4 ประโยชน์ของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.5 ลักษณะของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.6 การสร้างหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.7 ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก
 - 1.8 พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก
 - 1.9 การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านประกอบ
 - 1.10 งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ
2. เอกสารที่เกี่ยวกับพระอารามหลวง
 - 2.1 ความหมายของพระอารามหลวง
 - 2.2 ประวัติความเป็นมาของพระอารามหลวง
 - 2.3 ความสำคัญของพระอารามหลวง
 - 2.4 ลักษณะของพระอารามหลวง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์
 - 3.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 - 3.4 ประเภทของการทดลองผลสัมฤทธิ์
 - 3.5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านประกอบ

1.1 ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ่านประกอบหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

หนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือเรียกอีกอย่างว่า หนังสืออ่านประกอบ มีผู้ให้ความหมายไว้ คือ บัณฑิต พุททชะวัน (2524: 58 – 59) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นวัสดุการอ่านประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่แบบเรียนแต่เป็นหนังสือเพิ่มเติมที่เด็กสามารถเลือกอ่านได้ ทั้งในและนอกเวลาเรียน นักเรียนอาจใช้ได้หลายลักษณะ เช่น อ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

นงลักษณ์ ชายหาต (2524: 30) ได้ให้ความหมายของคำว่า หนังสืออ่านประกอบ ไว้สอดคล้องกันว่า หนังสืออ่านประกอบ คือ หนังสือที่มุ่งส่งเสริมความรู้มีเนื้อหาเพิ่มเติมรายละเอียดจากบางส่วนของหลักสูตรและมีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2526) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง หนังสือที่มีวัตถุประสงค์มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าวิชาต่างๆ โดยรวบรวมเนื้อหาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรหรืออาจมีรายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรเรียบเรียงให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของนักเรียน

จิตรลดา สุวัติกุล (2526) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า หนังสืออ่านประกอบ คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการแนะนำให้โรงเรียนใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และทักษะการอ่าน เพิ่มความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งอาจเป็นหนังสือสารคดีหรือ บันเทิงคดี

สมร เจนจิระ (2527) ได้กล่าวถึง หนังสืออ่านประกอบไว้ว่า เป็นหนังสือ ซึ่งกำหนด ให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านและทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจตลอดจนการวิเคราะห์ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว จากหนังสือแบบเรียน

ศิวกร โควชนนท์ (2533: 13) ได้สรุปความหมายของหนังสืออ่านประกอบว่า เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนเลือกอ่านตามความสนใจ และสามารถ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถ และความสนใจในการอ่านของตน

ชม ภูมิภาค (2524: 129) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง นวนิยาย หรือไม่ใช่นวนิยายก็ได้ที่ใช้เพิ่มเติมหนังสือเรียน เพื่อเพิ่มพูนความสมบูรณ์แก่ประสบการณ์ในชั้นเรียน เพื่อสนองความแตกต่างของบุคคลในด้านความสามารถในการอ่าน ความสนใจ และประสบการณ์

สรุปว่า หนังสืออ่านประกอบเป็นหนังสือที่เรียบเรียงขึ้น เพื่อเพิ่มเติมความรู้ นอกเหนือจากหลักสูตร เหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของนักเรียน และเพื่อ เสริมความรู้ประสบการณ์เพิ่มทักษะการอ่านอันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนค้นพบด้วย ตนเอง นอกจากนี้เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความจำสามารถนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบ

หนังสือเป็นสื่อที่จะช่วย ให้นักเรียนเข้าใจใน สิ่งต่างๆ ทำให้ชีวิตก้าวหน้า และพัฒนา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชาติและในโลกได้ และนักเรียนเป็นวัยที่เริ่มต้นที่จะศึกษา ชีวิตในสังคมของโลก การอ่านจึงจำเป็นสำหรับเด็กวัยเรียนอย่างยิ่ง ดังที่ ประเทิน มหาจันทร์ (2523: 6) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมที่มีความเจริญ ยิ่งเจริญมากเท่าใดก็ดูเหมือนจะต้องใช้การอ่านมากขึ้นเท่านั้น การอ่านยังทำให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทัน ต่อเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

สุดใจ เหล่าสุนทร (2525: 116) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบ ว่า นักเรียนได้อ่านมาก จะเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้กว้างขวางองกวม

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (2527: 13) ได้อัญเชิญพระราชนิพนธ์ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา มาอ้างว่า

หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ หนังสือประเภทที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ หนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้ เด็กๆ ส่วนใหญ่สนใจที่จะทราบเรื่องราวต่างๆ แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหา และรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้ และความ บันเทิง เด็กๆ จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รอบรู้ มีธรรมประจำใจ มีความรักชาติ บ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำประโยชน์ที่สมควร

กองวิจัยทางการศึกษา (2529) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหนังสือประกอบไว้ โดย สรุปว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน จะช่วยส่งเสริมความเจริญองกวมทั้งทางด้านปัญญา ทางด้านอารมณ์ และทางด้านสังคม ตลอดจนปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพิ่มพูน ความรอบรู้ และปลูกฝังอุดมคติอันดีงามในการดำรงชีวิต

ทัศนีย์ สุภเมธี (ม.ป.ป.: 159) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบไว้ โดยสรุปได้ดังนี้ คือ หนังสืออ่านประกอบมีบทบาทช่วยให้นักเรียน นักศึกษา และครู มีความรู้ ทันสมัยและกว้างขวางลึกซึ้ง ช่วยส่งเสริมทักษะทางการอ่าน เป็นส่วนขยายความรู้ให้แก่ นักเรียนที่สนใจและใฝ่หาความรู้ และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ลึกซึ้งจาก เนื้อหาวิชาในหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2520: 5 – 6) ได้กล่าวถึง หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสือ อ่านเพิ่มเติมไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สำหรับครู ครูทำหน้าที่สอน และช่วยนักเรียนให้มีความรู้ตามที่หลักสูตร กำหนดหรือตามเนื้อหาที่มีในหนังสือเรียน จำเป็นที่ครูจะต้องมีความรู้มากกว่าที่ปรากฏในหนังสือ

เรียน ครูจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสืออื่นๆ เพื่อเตรียมการสอน เพื่อตอบคำถามตลอดจนเพื่อแนะนำให้นักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้กว้างขวางขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูจึงต้องรู้จักหนังสืออื่นๆ ดังกล่าวให้มากพอที่จะทราบว่า หนังสือเล่มใดมีความยากง่ายเหมาะสมแก่นักเรียนที่จะอ่านและทำความเข้าใจได้เอง

2. สำหรับนักเรียน ถ้านักเรียนอ่านหนังสือสำหรับรายวิชาหนึ่งเพียงเล่มเดียว ความรู้ที่ได้คงจะแคบไป เพราะหนังสือบรรจุเนื้อหาสาระประโยชน์ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อหวังผลให้เกิดแก่นักเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น การได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดจนการได้และเปลี่ยนความรู้ที่ได้ศึกษามาถ่ายทอดความคิดระหว่างกัน จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ดีขึ้น

จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นสื่อการสอนที่มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน เป็นหนังสือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่าน และเป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมรวมทั้งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน

บุญเทือง สิงห์สี (2533) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบว่า ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกอ่านหนังสือตามความสามารถของตน คือ ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้หาความรู้ได้ทันเพื่อน ได้อ่านหนังสือที่มีระดับความรู้ต่ำกว่าชั้นเรียน เสริมความรู้ให้นักเรียนที่เรียนเก่งให้กว้างขวางขึ้นด้วย การให้อ่านหนังสืออ่านประกอบที่มีระดับสูงขึ้นไป ซึ่งนอกจากจะเรียนด้วยตนเองแล้วยังช่วยให้นักเรียนรู้จักหาความเพลิดเพลินยามว่างด้วยการอ่านหนังสือ

สรุป ความสำคัญหนังสืออ่านประกอบได้ว่า หนังสืออ่านประกอบจะสามารถปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ช่วยการเรียนของนักเรียนที่เรียนอ่อน เสริมความรู้ของนักเรียนที่เรียนเก่งและวางพื้นฐานให้มินิรักการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.3 จุดมุ่งหมายของหนังสืออ่านประกอบ

รพีพร ชังชาติ (2532: 106) กล่าวว่า หนังสืออ่านประกอบนี้จัดว่าเป็นหนังสือสำหรับเด็กประเภทหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ช่วย让孩子ได้รับความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลิน สนองความต้องการของเด็ก
2. ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญตามวัย
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เจตคติและตัวอย่างอันน่าถึงปรารถนาให้แก่นักเรียน

5. ช่วยให้เด็กรู้จักอ่านหนังสือและให้เกิดนิสัยรักการอ่านคงอยู่ตลอดไป ซึ่งเป็นประโยชน์แก่เด็กต่อไปในอนาคต

6. ช่วยทดแทนความรู้สึกที่เด็กขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความว่าหวั มีปมด้อย หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้จะช่วยจิตใจของเด็กได้ดี

7. ช่วยให้เด็กได้อ่านหนังสือที่มีสาระเหมาะสมกับวัย ไม่ให้เด็กหันไปสนใจ เรื่องของผู้ใหญ่เร็วกว่ากำหนด อันจะเป็นสิ่งชักนำให้เด็กประพฤตินิสัยที่ไม่ควร

1.4 ประโยชน์ของหนังสืออ่านประกอบ

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524: 154) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านประกอบโดยสรุป ดังนี้

1. ช่วยตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคน
2. ช่วยให้นักเรียนค้นคว้า หรือศึกษาหารายละเอียดในเนื้อหาของเรื่อง ที่นักเรียนสนใจ ทำให้ได้รายละเอียดกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียน
4. ช่วยให้เกิดรักการอ่านหนังสือที่มีประโยชน์
5. ช่วยให้นักเรียน ได้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนานิสัย ให้รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากแหล่งความรู้ต่างๆ
6. เป็นการช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อน ให้ได้อ่านหนังสือต่ำกว่าชั้นเรียน โดยเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ทันเพื่อน
7. เด็กเก่งสามารถหาหนังสืออ่านประกอบ ที่ให้ความรู้สูงขึ้นเพื่อให้มีความรู้ กว้างขวางและแตกฉานยิ่งขึ้น
8. ช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาทางการอ่าน ได้เลือกอ่านหนังสือที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของตน
9. ช่วยให้นักเรียนได้มีอิสระในการค้นคว้า หาความรู้ ตามความสนใจของตน
10. ช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
11. ช่วยให้นักเรียนได้สำรวจความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการ เลือกอาชีพในอนาคต และช่วยให้ครูได้ทราบความสนใจของนักเรียนจากหนังสือที่ยืม
12. ช่วยให้นักเรียนมีรสนิยมนที่ดีในการอ่าน เห็นคุณค่าของหนังสือที่มี ประโยชน์
13. ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยหาความเพลิดเพลิน จากการอ่านหนังสือที่เหมาะสม ย่อมเกิดประโยชน์นานัปการ

การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่เด็ก ควรให้เด็กเริ่มต้นอ่านหนังสือ ซึ่งเป็น เรื่องราวที่อยู่ในความต้องการ ความสนใจของเขา และการที่เด็กได้อ่านหนังสือที่ดีเหมาะสมและ สามารถเลือกอ่านได้ตามความต้องการ และความสนใจอย่างเพียงพอ นั้น ไม่เพียงแต่จะทำให้

เด็กติดนิสัยรักการอ่านเท่านั้น แต่ยังปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติต่างๆ ให้แก่เด็กได้อีกด้วย

1.5 ลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดี

หนังสืออ่านประกอบที่ดีนั้น จะต้องเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มีส่วนช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาผู้อ่าน ซึ่ง สุพัตรา ชุมเกตุ (2522: 24), ปราณี เชียงทอง (2526: 6) และ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 70) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดีสรุปได้ว่า ต้องมีการเขียนเนื้อหาสาระ ทางวิชาการให้ความสนุกสนานแปลกกว่าแบบเรียนแล้วแทรกความรู้ และคำอธิบายลงไปโดยนักเรียนอ่านแล้วไม่เบื่อ ไม่รู้สึกว่าเป็นหนังสือเรียน เนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็ก เป็นเรื่องสนุกสนานเพลิดเพลินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เรื่องส่งเสริมจินตนาการเสริมความมั่นใจ ทำนองส่งเสริมให้นักเรียนตัดสินใจ อันจะช่วยให้เกิดวิจรญาณสนองอารมณ์ และความต้องการ เช่น อยากประสบความสำเร็จ ส่งเสริมความรู้ เสริมสร้างบุคลิกภาพกลมกล่อมจิตใจ ควรใช้ภาพประกอบง่ายๆ ภาพประกอบควรให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเรื่องขนาดตัวอักษรชัดเจนเหมาะสมกับวัย

ทัศนีย์ สุภเมธี (ม.ป.ป.: 159 – 190) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดี ที่สามารถจะนำมาใช้พัฒนานักเรียนได้ มีลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบ ผู้เขียนจะต้องให้อยู่ในขอบเขตของหลักสูตร โดยมีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการอ่าน และเสริมความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ
2. หนังสืออ่านประกอบควรมีรูปภาพประกอบ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาควรมีรูปภาพมาก ๆ การมีรูปภาพประกอบ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินในการอ่านไปด้วยและรูปภาพยังเป็นเครื่องมือในการตีความจากเนื้อหาของแต่ละหน้า และรูปภาพที่ดีต้องเป็นการสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้อ่านด้วย
3. หนังสืออ่านประกอบในแต่ละระดับชั้น ควรมีเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถในระดับชั้นนั้นๆ และเนื้อหาควรมีความสนุกสนาน โดยมีความเคลื่อนไหว เช่น เขียนให้เป็นลักษณะที่มีตัวละครดำเนินเรื่องราว จึงจะทำให้หน้าสนใจชวนอ่าน
4. ภาษาแต่ละคำที่ใช้ในหนังสืออ่านประกอบ ถ้าเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ควรใช้ประโยคสั้นๆ ใช้คำสั้นๆ ใช้คำซ้ำๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการจำคำและคำที่ใช้ควรเป็นคำพื้นฐานและคำที่อยู่ในหนังสือแบบเรียนของเด็ก ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 ควรใช้ประโยคยาวขึ้นใช้วลีขยายประโยคหรือใช้ประโยคซ้อนที่พอเข้าใจง่ายได้บ้าง ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 การใช้ภาษาแต่ละเรื่องราวที่เขียนติดต่อกันยาวได้มากขึ้น
5. หนังสืออ่านประกอบ ควรมีรูปเล่มกะทัดรัด เหมาะมือ และทนทาน ชื่อเรื่องต้องน่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
6. เนื้อหาและรูปภาพ ควรมีความสัมพันธ์กัน และจะต้องแสวงหาความเป็นจริงทั้งนี้แล้วแต่ชนิดของเนื้อหาและจุดมุ่งหมาย

7. หนังสืออ่านประกอบ ควรจะมีกิจกรรมท้ายเล่ม เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ หลังจากได้อ่านหนังสือแล้ว เช่น การตั้งคำถาม การวาดภาพ ระบายสี เป็นต้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดีนั้น ต้องมีเนื้อหาตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก และช่วยส่งเสริมความรู้ของเด็กในด้านต่างๆ เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน ชัดเจนเหมาะสมในการใช้เป็นเครื่องกระตุ้นให้อยากอ่าน เป็นหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย ให้ภาษาที่ดี ขนาดของเรื่องไม่สั้นหรือยาวเกินไป มีภาพประกอบ และชื่อเรื่องสอดคล้องกัน ตัวอักษรที่ใช้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

1.6 การสร้างหนังสืออ่านประกอบ

ทัศนีย์ สุภเมธี (ม.ป.ป.:165 – 166) ยังได้กล่าวอีกว่า การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะโดยสรุป ได้ดังนี้

1. เป็นเรื่องที่สนองความต้องการ สนองความสนใจของเด็ก ที่พยายามเชื่อมโยง พื้นความรู้ และประสบการณ์ของเด็ก
2. เนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของเด็ก
3. โครงเรื่องต้องเคลื่อนไหว ให้แนวคิด ขยายประสบการณ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งในหลักสูตร

4. ตัวหนังสือใหญ่ อ่านง่าย ชัดเจน
5. รูปภาพต้องสวยงาม
6. รูปเล่มเหมาะสมมือ คงทน
7. เนื้อเรื่องควรปลูกฝังให้เป็นข้อคิด และเป็นแบบอย่างที่ดีที่เด็กยึดถือเป็นแบบอย่างได้

8. ลักษณะหนังสืออาจเป็นหนังสือการ์ตูน นิทาน นิยาย ซึ่งเขียนเป็นบทสนทนา ความเรียง หรือคำกลอนต่างๆ

9. ภาษาที่ใช้ ใช้คำง่าย ๆ ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย

นอกจากนั้น จินตนา ไบกาซุยี (2534: 16) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรรู้สำหรับการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก สรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อหา วัตถุประสงค์ชัดเจนเพียงเรื่องเดียว เรื่องชัดเจนไม่สับสนยุ่งยาก ความยากง่ายให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน ตัวละครแสดงความเคลื่อนไหวใช้ตัวละครไม่มาก ใช้ภาพดำเนินเรื่องแทน ไม่มีบทบรรยายมากเกินไป

2. รูปแบบการเขียนเนื้อหาทั้งนิทาน นิยาย นิทานพื้นเมือง เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร บทกวีเรื่อง เรียงความ รวมทั้งฉันทลักษณ์ทุกรูปแบบ จะมีเรื่องราวอยู่ด้วย และใช้รูปแบบอย่างเหมาะสมกลมกลืน อ่านเข้าใจง่าย และรู้เรื่องเร็ว

3. รูปภาพเป็นสิ่งสำคัญ เด็กเล็กควรมีรูปภาพ อาจเป็นภาพการ์ตูน คือ ภาพลายเส้น ภาพถ่าย หรือภาพวาดเหมือนจริง ภาพจะต้องเน้นภาพสี โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ

ภาพจะต้องชัดเจน ถูกต้องไม่เลอะเลือน

4. ภาษาและสำนวนที่ใช้ง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ คำซ้ำช่วยในการเรียนภาษา ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามอักขรวิธีภาษาไทย ไม่ใช่ภาษาเขียน

5. ขนาดตัวอักษร ตัวโต ชัดเจนไม่ใช่ตัวประดิษฐ์ ควรประมาณ $\frac{1}{2}$ ซม. หรือ 32.5 มม. – 24.3 มม.

6. รูปเล่ม ควรกะทัดรัด ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป วัยเด็ก ป.1 – ป.4 ควรมีความหนา 10 – 30 หน้า มีการจัดหน้าให้เหมาะสมกับรูปเล่ม

7. เทคนิคการเขียนเรื่องให้สนุกสนาน ให้ความสุขใจ เสริมสร้างจินตนาการ ในทางสร้างสรรค์ให้ความรู้ หรือได้อารมณ์ที่พึงปรารถนา มีจุดคิดที่แน่นอน คำโครงเรื่องชวนติดตาม สำนวนภาษาดี ตรงกับรสนิยมของเด็ก นอกจากนั้นควรตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจสั้น ๆ มีความหมายสมบูรณ์ในตัว การสร้างฉาก ระยะเวลาตัวละครเหมาะสม

สำหรับในเรื่องของการเขียนเรื่อง และการสร้างหนังสือนั้น มีหลักเกณฑ์ เช่นเดียวกับการสร้างหนังสือโดยทั่วไป สำหรับเด็กวัยรุ่น โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกเนื้อเรื่อง การวางโครงเรื่อง การเสนอและการดำเนินเรื่อง ความน่าสนใจ และการกำหนดลักษณะรูปเล่มของหนังสือ ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะการวางโครงเรื่อง ความยากง่ายของเรื่อง และลักษณะของรูปเล่ม เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะดึงดูดความสนใจ และสร้างความประทับใจในการอ่านของนักเรียน

1. การวางโครงเรื่อง การวางโครงเรื่องในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ สำหรับวัยรุ่นควรเป็นโครงเรื่องที่ไม่สลับซับซ้อน สนุก สวยงาม สมเหตุสมผล ไม่เป็นทางความรู้จนเกินไป เพื่อให้นักเรียนจะได้ติดตามตลอดเรื่อง

2. ความยากง่ายของเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านประกอบจะต้องให้มีเนื้อหา และถ้อยคำภาษาที่ง่ายต่อการอ่านทำความเข้าใจ หรือให้ความยากง่ายตรงกับระดับชั้นของนักเรียน

3. การกำหนดลักษณะรูปเล่มของหนังสือ จากการวิจัยของ วรณา บัวเกิด (2327) ได้กำหนดลักษณะรูปเล่มของหนังสือที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นพอใจว่า มีขนาด 10 × 13 นิ้ว และขนาด 5 × 8 นิ้ว หากจะยึดตามความสะดวกในการพิมพ์ อาจจะทำได้ทั้งรูปแบบตั้ง และรูปแบบแนวนอน แต่หากจะให้ดึงดูดความสนใจแล้วควรให้มีรูปลักษณะที่แปลก ไร้ความสนใจได้ดี

4. การจัดภาพ ต้องกระชับชัด ตัวละครน้อย สามารถเน้นให้เห็นเด่นชัด ไม่ซับซ้อนภาพ แสดงอาการเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา การเคลื่อนไหวตรงกับความเป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ การบรรยายภาพคำนี้ความถูกต้องตามเนื้อหา และภาพต้องถูกส่วนสัมพันธ์กัน คือ คงบุคลิกที่แสดงจุดเด่น ด้อย ของตัวละคร

จากข้อความดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่า การจัดทำหนังสือเด็กต้องคำนึงถึงลักษณะต่างๆ หลายประการ ที่จะใช้เป็นหลักในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก จุดเริ่มต้นในการเขียนต้องรู้

ก่อนว่าเราจะเขียนเรื่องอะไร เขียนให้ใครอ่าน และอ่านเพื่อให้ได้ประโยชน์อะไร ในการเขียนเรื่องควรดำเนินตามหลักการเขียนหนังสือ คือ ผู้กรร่งให้มีความสมจริง มีความเป็นสากล ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือนั้นๆ ทำให้เกิดความประทับใจ และสามารถจดจำได้ แม้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนั้น ยังต้องพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษา ภาพ ตัวอักษร ขนาดรูปเล่มให้เหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย

รณจวน อินทรกำแหง (2517) ได้สรุปการเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่นว่า ควรเขียนด้วยความประณีต มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เป็นวัยเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ สำหรับ ปราณี เชียงทอง (2526) ได้กล่าวว่า การสร้างหนังสือจะต้องคำนึงถึงความยากง่าย ความสามารถและความเหมาะสมในการอ่านของวัยรุ่น จะต้องเป็นเรื่องราวที่วัยรุ่นพอมีประสบการณ์ ใช้ภาษาง่ายๆ ตรงไปตรงมา ส่วน วรณ บัวเกิด (2527) กล่าวถึงหนังสือสำหรับวัยรุ่นว่า ลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับวัยรุ่น ควรพิจารณาส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ

1. รูปเล่ม วรณ บัวเกิด (2527) กล่าวว่า รูปเล่มเป็นสิ่งแรกที่ดึงดูดความสนใจ เพราะก่อนจะอ่านเนื้อเรื่อง วัยรุ่นมักจะหยิบหนังสือที่มีรูปเล่มที่น่าสนใจก่อนเสมอ ลักษณะรูปเล่มที่เหมาะสมกับหนังสืออ่านประกอบของวัยรุ่น เฉพาะส่วนที่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่นจุดแรก ได้แก่ ขนาดและรูปลักษณะของหนังสือ ซึ่ง จวีวรรณ คุณาภินันท์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า ควรให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยใช้สูตรสัดส่วน 4 : 3 เช่น 8 x 6 นิ้ว 4 x 3 นิ้ว 10 x 7.5 นิ้ว หรือสัดส่วน 1 : 0.62 ซึ่งถือว่าสมดุลและสวยงามที่สุด วรณ บัวเกิด (2527) ได้กล่าวถึงขนาดของหนังสือที่วัยรุ่นพอใจว่ามีขนาด 10 x 13 นิ้วและขนาด 5 x 8 นิ้ว ส่วนจินตนา ไบกาซุย์ (2530) กล่าวถึงขอบข่ายของรูปเล่มหนังสือว่า รูปเล่มหนังสือ ได้แก่ ปก กระดาษเนื้อใน การจัดหน้า ภาพประกอบ การพิมพ์ตัวหนังสือ ขนาดอักษร สีของภาพ การเว้นริมของกระดาษ การเข้าเล่ม เป็นต้น

2. เนื้อหา เป็นส่วนสำคัญของหนังสือ วัยรุ่นจะสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น หากได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาข่ง่ายต่อการเข้าใจ ดังที่ รณจวน อินทรกำแหง (2517) ได้กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นว่า ความสนใจในการอ่านเป็นไปตามลำดับอายุ วัยรุ่นส่วนมากมีความสนใจไปในแนวเดียวกัน แต่สภาพสิ่งแวดล้อม สังคม บ้าน โรงเรียน เพื่อน มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวความสนใจในการอ่านของวัยรุ่น โดยเฉพาะการปลูกฝังความสนใจที่ได้รับอิทธิพลมาตั้งแต่เด็กๆ นอกจากนี้ วัยรุ่นยังไม่ชอบอ่านหนังสือที่หนาหรือใหญ่เกินไป ตัวหนังสือควรโปร่งตา ดำเนินเรื่องเร็ว รูปภาพไม่จำเป็นมากนัก เนื้อหาต้องสามารถให้แนวทางให้แนวทางแก่วัยรุ่นที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีด้วยความมั่นใจ เป็นหนังสือที่ประสานรอยต่อระหว่างวัยได้ สุพัตรา ชุมเกต (2522) ปราณี เชียงทอง (2526) และ จวีวรรณ คุณาภินันท์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีว่า ต้องมีการเขียน เนื้อหาสาระทางวิชาการให้ ความสนุกสนานแปลกกว่าแบบเรียน แล้วแทรกความรู้และคำอธิบายลงไป เนื้อหาตรงกับ ความสนใจของวัยรุ่นและสามารถส่งเสริมให้เกิดจินตนาการได้

3. การใช้ภาษา รัญจวน อินทรกำแหง (2517) กล่าวว่า การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับวัยรุ่นนั้นควรใช้ภาษาที่รัดกุม ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ส่วน ปราณี เชียงทอง (2526) ได้กล่าวเสริมว่า หนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสมกับวัยรุ่น จะต้องใช้ภาษาง่ายๆ ตรงไปตรงมา และ ณรงค์ ทองปาน (2526) ได้ย้ำว่า คำที่ใช้ควรมีความยากง่ายเท่ากับหนังสือแบบเรียนในระดับชั้นที่เรียน

ลมูล รัตตากร (2529) ได้เสนอแนะว่า หนังสือสำหรับวัยรุ่นจะต้องมีเนื้อหาสาระไม่มากจนเกินความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน

สรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นจะต้องสร้างให้มีเนื้อหาสาระทางวิชาการให้ความสนุกสนานแปลกกว่าแบบเรียน หนังสือไม่หนาหรือใหญ่เกินไป ตัวหนังสือโปร่งตา ดำเนินเรื่องเร็ว รูปภาพไม่จำเป็นมากนัก เนื้อหาตรงกับความสนใจและสามารถสร้างจินตนาการได้

1.7 ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 4 – 21) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการทั่วไปในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสือเด็ก จากหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก เพื่อดูแนวทางจัดทำหนังสือ ทั้งโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง วิธีเขียน ภาษาที่ใช้ ลักษณะดีเด่น และจุดบกพร่องของหนังสือแต่ละเล่มและศึกษาผลงานของนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียง

2. เขียนโครงเรื่อง (Plot) เนื้อเรื่อง ตั้งชื่อเรื่อง กำหนดแก่นของเรื่อง เมื่อเขียนเสร็จแล้ว อาจนำไปเล่าหรือไปให้เด็กอ่าน เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของเด็กว่าชอบหรือไม่เพียงใด ถ้าเด็กชอบก็แสดงว่าเรื่องที่เขียนน่าจะใช้ได้ และถ้าเด็กไม่ชอบก็ให้เด็กวิจารณ์แล้วนำไปแก้ไข

การเขียนบทสคริปต์ (Script) เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากเค้าโครงเรื่อง หรือเนื้อเรื่องย่อ มาเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่อง และรูปภาพ โดยบอกแต่ละหน้าของหนังสือ ตั้งแต่หน้าปก ใ้รองปกหน้า

3. ปกใน จนถึงหน้าสุดท้ายจะมีภาพและคำบรรยายอย่างไรบ้าง เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร และคำบรรยายจะเขียนว่าอย่างไร อยู่ส่วนใดของหน้าหนังสือ เริ่มตั้งแต่หน้าปกเป็นต้นไป

4. การทำดัมมี่ (Dummy) คือ การทำหนังสือจำลองสำหรับเด็กที่จะทำขึ้นมา อาจจะทำเป็นเล่มเล็กๆ ก็ได้ แล้วนำรายละเอียดจากบทสคริปต์มาเขียน และวาดรูปลงไปทีดัมมี่ ตั้งแต่ปกจนถึงหน้าสุดท้าย วาดภาพและเขียนคำบรรยายให้กับบทสคริปต์ สำหรับการวาดภาพนั้น ถ้าวาดไม่ได้ก็ให้เขียนเป็นวงกลมแทน และบอกว่าเป็นภาพอะไรก็ได้

5. การทำรูปเล่ม (Format) คือ การทำหนังสือจริงๆ ได้แก่ การวาดภาพ

คำบรรยาย รวมทั้งการวางหน้า การจัดภาพของหนังสือให้เหมาะสม โดยดูจากดัมมี สำหรับขนาดของรูปเล่ม มีหลายขนาดที่นิยม คือ ขนาดเล็ก 13 x 18.5 เซนติเมตร หรือ 16 หน้ายก ขนาดกว้าง 14.6 x 21 เซนติเมตร หรือ 16 หน้ายกใหญ่ ลักษณะรูปเล่มจะวางในแนวนอนหรือแนวตั้งก็ได้ การเย็บเล่มจะเย็บจากตรงกลางหนังสือหรือเย็บข้าง

6. การตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้น น่าติดตาม และทำให้เดาได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนที่เด็กติดใจ ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งหรือเทคนิคหนึ่ง ต้องตั้งชื่อให้เด็กเกิดภาพพจน์

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน สนุก สมเหตุสมผล ไม่เน้นหนักทางความรู้จนเกินไป เพื่อให้นักเรียนจะได้ติดตามอ่านตลอดเรื่อง และควรสร้างให้มีเนื้อหาและถ้อยคำภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ หรือให้ความยากง่ายตรงกับระดับชั้นของนักเรียน สำหรับรูปเล่มในการจัดพิมพ์นั้น อาจทำได้ทั้งรูปแบบแนวตั้งและรูปแบบแนวนอน แต่หากจะให้ดึงดูดความสนใจแล้ว ควรให้มีรูปลักษณะที่แปลก เร้าความสนใจได้ดี

1.8 พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2534: 61 – 64) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กว่ากลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา (ตอนต้น : 12 – 14 ขวบ) หรือก่อนวัยรุ่น กลุ่มนี้เป็นวัยที่เริ่มย่างเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่นอย่างจริงจัง จะเห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อเด็กอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นช่วงระยะการเชื่อมต่อระหว่างเด็กและวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งในด้านร่างกาย โดยเฉพาะอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับรูปร่าง ขนาด และเสียง รวมทั้งอารมณ์จิตใจและอุปนิสัย ใจคอ ตลอดจนความชอบและความถนัดต่างๆ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นจะเห็นอย่างชัดเจน

ในเรื่องร่างกาย เด็กหญิงและเด็กชายจะมีการเปลี่ยนแปลงแสดงความแตกต่างทางเพศอย่างเห็นได้ชัดเจน เด็กผู้ชายเสียงจะแตก น้ำเสียงจะเริ่มห้าวขึ้น แขนขาเริ่มยาว กังก้าง เริ่มมีกล้ามเนื้อ อวัยวะเพศเริ่มขยาย ตัวใหญ่ขึ้น และเริ่มมีอสุจิ มีขนตามตัวในบางแห่ง เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอกโตขึ้นและมีประจำเดือน สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ เด็กกินจุและนอนมากขึ้น

ส่วนอารมณ์ ความรู้สึกในตัวเองนั้น เด็กจะเริ่มสับสนในความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะ ร่างกายเติบโตคล้ายเป็นผู้ใหญ่ แต่จิตใจยังเป็นเด็ก จึงเกิดความกังวล ช่างคิด เกิดอารมณ์หุนหัน ใจน้อย อ่อนไหว ขี้รำคาญ แสลงอน ชอบโต้เถียง โต้แย้ง มีการแสดงออกทางอารมณ์ ทำตามอารมณ์ของตัวเองมากขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ

ในด้านสังคมนั้น เด็กเริ่มสนใจเพื่อนฝูงมากขึ้น ต้องการให้เพื่อนยอมรับตน เข้ากลุ่ม ชอบรับเอาค่านิยม ความคิด และพฤติกรรมของเพื่อนๆ มาเป็นตัวอย่าง ดังนั้นความสัมพันธ์กับเพื่อนจึงมีมากกว่าความสัมพันธ์ต่อพ่อแม่ เช่นเดียวกันเมื่ออยู่ที่โรงเรียน จะเชื่อครูและเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ สำหรับด้านสติปัญญานั้น เด็กเริ่มเลือกและสนใจเฉพาะสิ่งที่

ตนเอง และส่วนใหญ่จะตามเพื่อน มีความสังเกตเพิ่มขึ้น ชอบทดลองด้วยตนเอง เพื่อ
แสวงหาคำตอบ อยากรู้ อยากเห็น แต่บางครั้งกล้าทำบางครั้งก็ไม่กล้าทำ

ความสนใจ ในระยะนี้ทั้งสองเพศเริ่มแสดงความแตกต่างในสิ่งที่ชอบไม่เหมือนกัน
เด็กหญิงจะเข้ากลุ่มเพศหญิงเดียวกันที่มีอุปนิสัยและความชอบเหมือนๆ กัน ในขณะที่เด็กชาย
จะเลือกเพื่อนชายที่ชอบกิจกรรมเหมือนๆ กัน เช่น บางกลุ่มชอบเล่นกีฬา ดนตรีหรืออ่านหนังสือ
หรือบางกลุ่มสนใจในการเรียนเป็นเด็กเรียน หรือบางกลุ่มชอบเที่ยวกลายเป็นเด็กเที่ยวไป

กลุ่มเด็กชายจะสนใจกีฬาที่เล่นเป็นทีม มีกติกากฎเกณฑ์ มีการแข่งขัน
เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล บางกลุ่มชอบประดิษฐ์ค้นคว้า เครื่องมือวิทยาศาสตร์
หรือของเล่นจากไฟฟ้า วิทยุ ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นคว้า ทดลอง กำลัง
ภายใน การ์ตูน การผจญภัย ชีวิตประวัติ เพศศึกษา ชอบดูภาพยนตร์ตื่นเต้น ผจญภัย ตลก
ชื่นชอบเพลงของนักร้องคนโปรด ชอบฟังเพลงทางวิทยุและเทป ส่วนรายการโทรทัศน์ชอบ
รายการเพลง การเต้นรำ กีฬา เกมทายปัญหา เป็นต้น

กลุ่มเด็กผู้หญิง ชอบดูกีฬามากกว่าจะเป็นผู้เล่น สนใจสิ่งประดิษฐ์ และการฝีมือ
สนใจการแต่งกาย ชอบอ่านหนังสือโรแมนติก คอลัมน์ข่าวสั้น เรื่องสั้นๆ จากหนังสือพิมพ์
นิตยสาร วารสารของเด็กและวัยรุ่น ชอบเก็บสะสมภาพเกี่ยวกับสวยๆ งามๆ ภาพดาราดังและ
นักร้องที่ชื่นชอบ ชอบฟังดนตรีดูภาพยนตร์เบาๆ ที่สนุกสนานและตลก รายการทีวีที่ชอบ คือ
เพลง เกม หนังสือ และละครชีวิตที่ไม่เคร่งเครียด มีลักษณะเป็นแนวกระจุ้มกระจิม หรือเรื่องราว
ในครอบครัว

กลุ่มวัยรุ่นมัธยมศึกษา (ตอนต้น : 15 – 18 ขวบ) หรือกลุ่มวัยรุ่น ในช่วงนี้
เด็กกลุ่มนี้เริ่มปรับสภาพความเปลี่ยนแปลงได้บ้างแล้ว แม้บางคนจะยังคงมีความเปลี่ยนแปลง
อยู่อีก แต่ความเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่จะเป็นไปและต่อเนื่องจากช่วงวัยก่อนวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น

ด้านร่างกายนั้น ความเจริญเติบโตด้านความสูงยังคงมีอยู่ จนกระทั่ง
อายุได้ 18 ปี โดยเฉลี่ยความสูงจะหยุดลง ขนาดของอวัยวะต่างๆ ยังคงเปลี่ยนแปลง เพื่อ
แสดงความแตกต่างทางเพศออกมาอย่างเด่นชัด เด็กชายจะเริ่มมีลักษณะเป็นชายหนุ่มขึ้น
กล้ามเนื้อแขนขา จะขยายออก ตะโพกมีเนื้อหนังมากขึ้น มีขนรักแร้และที่อวัยวะสืบพันธุ์
เสียงเริ่มเป็นหนุ่ม หุ่น ไม่แบนแตกพร่าห้าวๆ เหมือนเดิม เริ่มผิวนุ่ม การเปลี่ยนแปลง
เหล่านี้เกิดจากภาวะร่างกายและฮอร์โมน จึงเป็นไปอย่างรุนแรงมาก เด็กผู้หญิงก็เช่นเดียวกัน
หน้าอกจะขยายโตจนต้องใส่เสื้อชั้นในชนิดยกทรง ตะโพกและแขนขาเริ่มกลมกลิ้ง อ่อนช้อย
สละสลวย เป็นหญิงสาวมากขึ้น เริ่มรักสวยรักงาม เลือกเสื้อผ้าเองดูแลเอาใจใส่ร่างกายมาก
ขึ้น กิริยาท่าทางเริ่มมีจริตแสดงความเป็นสาว รู้จักเอียงอายหน้าแดงเมื่อถูกชม

ในด้านอารมณ์นั้น ยังคงความสับสนวางตนเองไม่ถูกว่าจะเป็นผู้ใหญ่
หรือเป็นวัยรุ่นดี บางครั้งปฏิบัติตนดังผู้ใหญ่ ไม่ต้องการให้มีการอบรมสั่งสอน แต่ต้องการให้มี
การดูแลเอาใจใส่ให้ความรักและความช่วยเหลือ มีความอ่อนไหว ซ้ำคิด ใจน้อย วู่วาม มี

ความกังวล และความกลัว เช่น กลัวรูปร่างตนเองไม่หล่อไม่สวย กลัวการเรียนไม่ดี กลัวสอบตก กลัวสอบเอนทรานซ์ไม่ติด กลัวไม่มีเพื่อนหรือเพื่อนไม่รัก เข้าสังคมไม่ได้เผชิญหน้ากับเพื่อนต่างเพศไม่เป็น ไม่ชอบการตำหนิ หรือไม่ชอบการล้อเลียนเรื่องเพื่อนต่างเพศ โกรธง่ายและระบับความโกรธไม่ได้ มักแสดงออกอย่างรุนแรง ทั้งทำทาง คำพูดและการกระทำ ไม่ค่อยยอมรับฟังเหตุผล มีความหงุดหงิดง่าย ธรรมชาติที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลดังได้กล่าวมานี้

ในด้านสังคม เพื่อน โรงเรียน และครูผู้สอนยังคงเป็นแบบอย่างที่ได้ก๊วยนี้ยึดเป็นตัวอย่าง และเชื่อถือมากกว่าพ่อแม่ และญาติพี่น้องในครอบครัว วิทยนี้เป็นวัยของการศึกษาหาความรู้จากโรงเรียน และจากการศึกษานอกระบบต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ล้วนมีบทบาทต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็กมาก เพราะเด็กวัยนี้ให้ความสนใจต่อสังคมแวดล้อมมากนั่นเอง ในวัยนี้แม้เด็กจะเริ่มแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ก็ยอมรับกติกาและระเบียบของสังคม ของหมู่คณะ รักเพื่อน รักโรงเรียน รักสี รักคณะ รักสถาบันอย่างรุนแรง รู้จักเสียสละเพื่อเพื่อนฝูง และครอบครัว สนใจสังคมภายนอกมากขึ้น

ความสนใจ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะแสดงความชอบเฉพาะของตนออกมา มาก เริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศ แต่เมื่อเข้ากลุ่มทำกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมเสริม จะชอบเลือกเข้ากลุ่มเพศเดียวกัน การเล่นกีฬาแยกเล่นตามลักษณะเพศ และตามลักษณะกีฬาที่ตนชอบ โดยเฉพาะกีฬาที่ต้องการทักษะ ความคล่องแคล่วทางร่างกายและจิตใจ การเลือกเรียนวิชาเป็นไปตามความถนัดและความชอบส่วนตัวมากขึ้น อีกทั้งยังอาจจะเกิดจากแรงบันดาลใจที่ได้เห็นตัวอย่างการประกอบอาชีพนั้นๆ แต่บางคนก็เลือกตามเพื่อนๆ ปะปนกันไป ความถนัดหรือความสามารถเฉพาะด้าน เช่น กีฬา ดนตรี คำนวณ การทดลองวิทยาศาสตร์ การวาดภาพ ความถนัดทางภาษา การแต่งเรื่อง เขียนเรื่องของแต่ละคนเริ่มแสดงออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้หาความรู้และทักษะการปฏิบัติเพิ่มขึ้น บางคนอาจจะหารายได้จากความถนัดหรือความสามารถพิเศษนี้ได้ ด้วยเหตุที่วัยนี้ชอบแสดงความเด่นเพื่อเรียกร้องต่อสังคม และบางครั้งชอบใช้ความรุนแรงแทนเหตุผล ดังนั้นความชอบของกลุ่มนี้จึงมุ่งไปที่ดารา หรือนักร้อง หรือวีรบุรุษที่ตนชื่นชอบและมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกับกลุ่มของตนเองมาก แต่อย่างไรก็ตามความชอบ อุปนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กวัยนี้มีความแตกต่างไปตามเพศ พื้นฐานฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมเป็นส่วนประกอบสำคัญ

ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กวัย 12 – 18 ปี

ลมูล รัตตากร (2529: 19 – 34) ได้สรุปจากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนอายุ 13 – 18 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลทั่วประเทศพบว่าความสนใจและแนวการอ่านของนักเรียนชายและหญิง นักเรียนชายและหญิงสนใจเรื่องต่อไปนี้มากเหมือนกัน คือ

1. เกิดความรู้สั้นๆ รวมในเล่มเดียวกัน
2. ความรู้ทั่วไป
3. การเรียนรู้ การจำ การลืม และการทดสอบเชาวน์
4. การคิดค้นหาเหตุผล
5. พุทธศาสนา
6. การศึกษา การเรียนการสอนตามหลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย

และมหาวิทยาลัย

7. นิทานตลกขบขัน
8. นิทานที่เป็นตำนานของแต่ละท้องถิ่น
9. นิทานเรื่องสัตว์
10. ไวยากรณ์ภาษาต่างๆ
11. คณิตศาสตร์
12. ดาราศาสตร์
13. การเปลี่ยนแปลงของพื้นโลก พื้นน้ำ อากาศ รวมทั้งการพยากรณ์

อากาศ

14. วิศวกรรมศาสตร์
15. การประดิษฐ์เครื่องแต่งกายและการออกแบบ
16. การรักษาพยาบาล การป้องกันโรคและการใช้ยารักษาโรค
17. การขับร้อง การร้องเพลงรวมเนื้อเพลง
18. นวนิยาย ประวัติศาสตร์
19. การท่องเที่ยวเพื่อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์
20. การรวบรวมแผนที่
21. ประวัติบุคคลสำคัญในสาขาวิชาต่างๆ
22. สงคราม

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กในระดับมัธยมศึกษา เด็กในวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัย วีรบุรุษ วีรสตรี ชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมถึงเรื่องตำนานในท้องถิ่นของตนเองที่เป็นเรื่องใกล้ตัว

1.9 การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านประกอบ

หทัย ตันหยง (2529: 91 – 95) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าและการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับเด็กว่า จะต้องพิจารณารายละเอียดของโครงเรื่อง และสาระแนวคิดของเรื่องไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง ควรเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่เกิดจากเค้ากรณี่ที่มีจินตนาการ ประสบการณ์ชีวิตที่ได้ผ่านพบ สิ่งประทับใจที่เกิดขึ้นในชีวิต เรื่องราวที่มีเค้าเดิมมาปรุงแต่ง ภูมิปัญญาหรือคติธรรมชาตีสืบแวดล้อม และเหตุจูงใจหรือบันทาลใจต่างๆ เป็นเนื้อหาให้ดำเนินเรื่องซึ่ง มีตัวละครแสดงบทบาทอยู่ในเหตุการณ์ด้วยสภาพชีวิตที่มี เนื้อหาสาระ ปมปัญหา มโนทัศน์ เข้มข้นหรือคลี่คลายไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่องเพื่อสร้างให้สนุกและจบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. สาระแนวคิด คือ แก่นแท้ของเรื่องนั้นๆ ว่า เป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไร และให้แนวคิดอะไร แก่นของเรื่องประกอบด้วยแก่นแห่งธรรมชาติ อารมณ์ พฤติกรรมและสภาพเหตุการณ์ ซึ่งมีแนวโน้มไปตามลักษณะปรัชญาชีวิตของผู้เขียน เป็นคตินิยม เช่น จิตนิยม สัจนิยม วัตถุนิยม เป็นต้น สาระแนวคิดในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมี ลักษณะตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียว และจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนา เด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

วิริยะ สิริสิงห (2524: 82) ให้หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสือเด็กไว้ ดังนี้

1. มีจุดคิดที่แน่นอน
2. เค้าโครงเรื่องติดต่อกันจนเด็กติดตามได้อย่างสนุกสนาน
3. สำนวนภาษา สำคัญมาก ควรให้ถูกต้อง มีศิลปะการเขียนและเขียนได้ ตรงรสนิยมของเด็ก
4. การจัดรูปเล่มเหมาะสมสวยงามดี
5. ภาพประกอบถือว่าสำคัญที่สุดจะขาดไม่ได้และภาพจะต้องตรงกับเนื้อหา เรื่องด้วย

6. ตรงตามความสนใจ ความนิยมและพื้นความรู้ของเด็กในแต่ละระดับ

ปราณี เชิงทอง (2526: 80) และ ถวัลย์ มาศจรัส (2539: 88) ได้กล่าวถึง การประเมินคุณค่าหนังสือว่า ควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่อง ต้องถูกต้องตรงความเป็นจริง ข้อเท็จจริงต่างๆ ต้องถูกต้อง วันสำคัญ สูตรสมการต่างๆ ที่กล่าวถึงในเรื่องต้องถูกต้อง เชื่อถือได้
2. วิธีเขียน ควรใช้ถ้อยคำสำนวน และศัพท์ที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของเด็ก ให้อ่านเข้าใจได้ง่าย สำนวนภาษาเหมาะแก่เด็ก อธิบายเรื่องทุกอย่าง ชัดเจนเป็นไปตามลำดับความยากง่าย ไม่วกวน การเขียนควรคำนึงถึงการให้เด็กอ่านเข้าใจง่ายและน่าอ่านเป็นสำคัญ
3. รูปเล่มภายนอก เป็นที่จูงใจ มีภาพประกอบ ถ้าเป็นภาพวาดต้องให้ถูกต้องตรงความเป็นจริง แผนที่ แผนภูมิ จำเป็นสำหรับหนังสือบางประเภท
4. ประโยชน์ที่เด็กควรจะได้รับ ควรตั้งคำถามในการประเมินคุณค่าดังต่อไปนี้

4.1 เนื้อเรื่องส่วนใดตรงกับหลักสูตรที่เด็กต้องเรียนในโรงเรียนหรือไม่ พอที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ลึกซึ้งหรือเพื่อสนองความอยากรู้ และความสนใจทั่วๆ ไป

4.2 เนื้อเรื่องในเล่มช่วยยั่วยุให้เด็กอยากอ่านและอยากแสวงหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกหรือไม่ มีบรรณานุกรมท้ายบท หรือท้ายเล่มเพื่อเป็นการเสนอแนวทางการอ่านและค้นคว้าเพิ่มเติมแก่เด็กหรือไม่

ในการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม พอจะสรุปการพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้เป็น 3 ประการ

1. ด้านเนื้อหา ควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และตรงกับความสนใจของเด็ก ให้ข้อเท็จจริง ถูกต้อง เนื้อเรื่องส่งเสริมความรู้และจินตนาการ
2. ด้านการเขียน ใช้ภาษาที่ง่าย ชัดเจน เหมาะสมกับวัยและความเข้าใจของเด็ก เขียนได้ถูกต้องตรงกับรสนิยมของเด็ก การเสนอเรื่องน่าสนใจเร้าใจผู้อ่านให้พึงพอใจตั้งแต่ต้นจนจบ
3. ด้านลักษณะรูปลักษณ์ ควรมีภาพประกอบ ซึ่งนับว่า เป็นหัวใจของหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ความสนใจเด็กได้ดี ตัวพิมพ์ชัดเจน ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัย รูปลักษณ์สวยงาม ชวนให้น่าหยิบอ่าน การเย็บเล่มคงทน แข็งแรง

สมหมาย เชื้อพงศ์ (2538: 34 – 35) ได้สรุปเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารบันเทิง ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของหนังสือ ประกอบด้วย ลักษณะรูปลักษณ์และลักษณะภาพประกอบ
 - 1.1 ลักษณะรูปลักษณ์ ได้แก่ การทำรูปเล่ม สีและการออกแบบปก คุณภาพกระดาษขนาด และสีของตัวอักษร จำนวนหน้า ศิลปะการจัดหน้า
 - 1.2 ลักษณะภาพประกอบ ได้แก่ ลักษณะความชัดเจนของภาพเป็นสีหรือขาวดำ ลักษณะความสมจริงเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่าย ขนาดและสีสันของภาพ จำนวนภาพ ความเหมาะสมในการเรียนการสอน คำอธิบายประกอบภาพ
2. ด้านคุณภาพของหนังสือ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา การใช้ภาษาและแนวคิด
 - 2.1 เนื้อหาวิชา ได้แก่ เนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเสนอเรื่อง ลำดับความยากง่าย เอกภาพความกลมกลืน การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับระดับและวัยของผู้อ่าน การคลี่คลายปมปัญหาต่างๆ เป็นการเสนอแนะแก่ผู้อ่าน
 - 2.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องตามแบบแผนทางหลักภาษา ความชัดเจนของถ้อยคำ ใช้คำศัพท์ที่เหมาะสม การเว้นวรรคตอนถูกต้อง เหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง

2.3 แนวคิด ได้แก่ แก่นแท้ของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใครในสภาพอย่างไร มีลักษณะตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งมโนทัศน์ เพียงมโนทัศน์เดียว และต้องมีจุดประสงค์เป็นไปในแนวสร้างสรรค์

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับวัยรุ่นตามที่ รัญจวน อินทรกำแหง (2517) สุพัตรา ชุมเกต (2522) ปราณี เชียงทอง (2526) ณรงค์ ทองปาน (2526) จวีวรรณ กุหาภินันท์ (2527) วรรณ บัวเกิด (2527) จินตนา ไบกาซูยี (2530) และ ลมูล รัตตากร (2529) เขียนไว้ ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. รูปเล่ม รูปเล่มจะเป็นสิ่งแรกที่วัยรุ่นให้ความสนใจเป็นพิเศษ หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1.1 รูปเล่ม ภายนอก สวยงาม สะดุดตา
- 1.2 ขนาดของหนังสือ มีความสมดุล สวยงาม ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น
- 1.3 กระดาษมีคุณภาพดี
- 1.4 ตัวอักษร และการพิมพ์ชัดเจน
- 1.5 การจัดตัวอักษรสมดุลกับหน้ากระดาษ ไม่แน่นจนเกินไปในแต่ละหน้า
- 1.6 ภาพประกอบ สวยงามมีเท่าที่จำเป็นและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
- 1.7 การเข้าเล่ม คงทนถาวร แข็งแรง

2. เนื้อหา เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของหนังสือ หนังสือที่มีคุณค่าจะต้องมีส่วนประกอบของเนื้อหาที่มีลักษณะ ดังนี้

- 2.1 เนื้อหาตรงกับความต้องการของวัยรุ่น
- 2.2 มีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น
- 2.3 เนื้อหาไม่มากหรือน้อยจนเกินไป
- 2.4 ดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว เร้าใจชวนให้อยากติดตามอ่านต่อไป
- 2.5 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องและเป็นไปตามลำดับ
- 2.6 มีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แปลกกว่าเรียน มีการแทรกความรู้ และคำอธิบายลงไป
- 2.7 มีเนื้อหาสาระที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

3. การใช้ภาษา ในการสร้างหนังสือสำหรับวัยรุ่นนั้น สิ่งที่สำคัญและกระตุ้นให้วัยรุ่นสนใจที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น ก็คือ การใช้ถ้อยคำ ภาษาและการผูกประโยค โดยมีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ใช้คำที่เข้าใจง่าย เช่น กิน นอน เดิน นั่ง ดิน น้ำ
- 3.2 ใช้ประโยคสั้นๆ ไม่มีคำเชื่อมมากจนเกินไป
- 3.3 เขียนประโยคถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

สรุป การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่น จะต้องใช้ภาษาที่รัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ เช่นไม่ใช่คำว่าใหญ่โตมโหฬาร แต่ให้ใช้คำว่าใหญ่โตเท่านั้น ถ้อยคำภาษาง่ายต่อการทำความเข้าใจตรงไปตรงมา เช่น คำว่ากิน หรือรับประทาน ไม่ใช่คำว่าเสวย มีความยากง่ายตรงกับระดับชั้นที่เรียน เช่น ใช้คำศัพท์ที่อยู่ในระดับความรู้ของนักศึกษา

1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.10.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยภายในประเทศที่วิจัยโดยการสร้างหนังสือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีดังนี้

นภลัย สุวรรณธาดา (2524) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย เรื่อง หิโตปเทศคำกลอน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียบเรียงใหม่จากหนังสือหิโตปเทศฉบับแปล โดย เสถียร โกเศศ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน ผลปรากฏว่า หนังสือที่สร้างขึ้นทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น ทั้งยังได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วย

ฤดีมล ปรีดีสนิท และ สมศรี ทองชั้น (2524) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ใช้เนื้อเรื่องจากนิทานพื้นบ้านท้องถิ่นอีสาน โดยสร้างเป็นร้อยกรอง และสร้างเป็นร้อยแก้ว ตามลำดับ เพื่อให้แตกต่างกัน เมื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนและครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการให้ตอบแบบสอบถามหลังการอ่าน หนังสือที่สร้างขึ้น ผลปรากฏว่า หนังสือทั้งสองเรื่องมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมและมีส่วนประกอบต่างๆ ดี นักเรียนให้ความเห็นว่า หลังจากอ่านหนังสือนี้แล้วต้องการอ่านหนังสือประเภทอื่นๆ ต่อไป

ชำเรือง พัทธชนน์ (2525) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และทดลองใช้กับนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ผลการทดลองใช้กับนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ผลการทดลองว่า นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการอ่าน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ความหวังของดวงใจ มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ใช้หนังสือนี้

บุญเทือง สิงห์สี (2533) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบจากจารีต อีต 12 ของอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยแต่งเป็นหนังสือร้อยกรองประกอบภาพ แล้วนำไปสำรวจความเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางหนังสือสำหรับเด็ก ครูภาษาไทย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า หนังสือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพดี เหมาะสมที่จะเป็นหนังสืออ่านประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคอีสาน และหลังจากที่นักเรียนอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว นักเรียนชอบเพราะให้ความรู้แปลกใหม่นอกจากนี้ยังช่วยเผยแพร่และส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของจารีตประเพณีในท้องถิ่นของนักเรียนเอง

เอกชัย ปุยะติ (2534) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างการ์ตูน เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มทดลอง สอนโดยใช้หนังสือประกอบการ์ตูนเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เป็นสื่อและกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านประกอบ และหนังสือส่งเสริมการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า หากสร้างหนังสือให้นักเรียนอ่านเป็นหนังสือที่ตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับวัยและสติปัญญาของนักเรียนแล้วจะทำให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้นทั้งยังทำให้นักเรียนสนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านอีก

1.10.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แอนเนียร์ (Anuar. 1979) ได้สำรวจเนื้อหาหนังสือที่เด็กชอบอ่านในสิงคโปร์ พบว่า หนังสือสำหรับเด็กควรเป็นหนังสือที่เด็กสามารถบอกลักษณะนิสัยของตัวละครได้ สามารถบอกสถานที่ หรือฉากของเรื่องได้ และเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก หรือเป็นเรื่องที่ลึกลับน่าพิศวง จึงเสนอแนะว่า ควรสร้างเรื่องประเภทส่งเสริมจินตนาการให้แก่เด็ก เพราะจะมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจชีวิต เข้าใจปัญหาของผู้อื่นทั้งช่วยส่งเสริมให้มีความพยายามที่ฟันฝ่าอุปสรรคและความลำบากต่างๆ ที่ต้องเผชิญในชีวิตเมื่อเติบโตใหญ่

ฟูสโซ (Fusco. 1983) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการตามระดับการเรียนรู้และปฏิกิริยาตอบสนองต่อวรรณกรรมของเด็ก โดยใช้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจาก *Sorchman Wadin River Middle School* ให้นักเรียนอ่านหนังสือที่คัดเลือกไว้แล้วอย่างอิสระ แล้วนำหนังสือที่นักเรียนเลือกอ่านมาวิเคราะห์ด้วยแบบวรรณกรรมเพื่อการศึกษา และหลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเรื่องต่างกัน คือ จะตอบสนองต่อเรื่องที่จัดคู่การเรียนรู้ได้ดีกว่า อายุ และเพศสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยมาก เรื่องที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด คือ เรื่องที่นักเรียนอ่านแล้วประสบความสำเร็จ และการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจากการอ่านวรรณกรรมนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

จากผลการวิจัยที่กล่าวมานี้ เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ ต้องสร้างให้ตรงกับ ความสนใจ เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน มีเนื้อหาที่ส่งเสริมจินตนาการ สร้างความเข้าใจชีวิต และให้แนวทางในการแก้ปัญหาจากที่ประมวลผลการวิจัย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศนี้ จะเห็นได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านประกอบนั้น หากสร้างให้นักเรียนอ่านหนังสือที่ตรงกับ ความสนใจ เหมาะสมกับวัยและสติปัญญาของนักเรียน ให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม ให้แนวความคิดในการแก้ปัญหาแล้ว จะทำให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น ทั้งยังทำให้นักเรียนสนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านอีกในที่สุด

บันดี้ (Bundy. 1983: บทคัดย่อ) ได้สำรวจและพัฒนา เพื่อหาประสิทธิภาพ ทางด้านการอ่านของนักเรียนในระดับเกรด 4 เกรด 5 และเกรด 6 โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 326 คน เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้น เพศ และประสิทธิภาพในการอ่าน และวิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กเกรด 4 และ เกรด 6 มีความสนใจในเรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองและการผจญภัยมากกว่าเด็กเกรด 4 และ เกรด 5 และพบว่า เพศหญิงมีความสนใจและสามารถอ่านนิทาน โคลงกลอน ชีววิทยา สัตว์ การ์ตูน ในขณะที่เพศชายจะสนใจด้านวิทยาศาสตร์และกีฬา

เฟรนช์ (French. 1952: 90 – 95) พบว่า เด็กในอายุต่างกัน ชอบภาพ ต่างกัน ครูชอบภาพที่ซับซ้อนมากกว่าลักษณะง่าย ๆ ส่วนเด็กนักเรียนอนุบาลและนักเรียน เกรด 1 ซึ่งมีอายุ 6 ขวบ ถึงเกรด 5 ชอบภาพลักษณะง่าย ๆ แสดงให้เห็นว่าเด็กซึ่งมีอายุน้อยชอบภาพลักษณะง่าย ๆ มากกว่าเด็กที่มีอายุสูงขึ้น

แอมส์แดน (Amsden. 1960: 309) ได้ศึกษาลักษณะของภาพที่เด็กชอบ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 9 – 12 ปี โดยให้นักเรียนเลือกรูปภาพที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน 10 ภาพ เพื่อวัดจำนวนสี ค่านิยม และลักษณะของภาพที่เด็กชอบ จากผลการทดลอง พบว่า เด็กอายุระหว่าง 9 – 12 ปี ชอบภาพที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ภาพเขียนสีสี คล้ายของจริงตามธรรมชาติ และทั้งเด็กหญิงและเด็กชายทั้งที่อ่านหนังสือเก่งและไม่เก่ง ต่างเลือกภาพลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ภาพเขียนสีสีคล้ายของจริงตามธรรมชาติ

ทินเกอร์ (Tinker. 1986) ได้สรุปผลการวิจัยของ แม็คคินโทช (Mackintosh) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านของเด็กเกรด 1 – 8 จากจำนวนนักเรียน 628 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. เด็กสนใจหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงของเรื่องต่างๆ
2. เด็กชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นสัตว์จริง ๆ มากกว่าสัตว์พูดได้
3. เด็กตั้งแต่เกรด 2 เป็นต้นไป จะมีความสนใจเรื่องของประเทศ หรือ ดินแดนที่ห่างไกลออกไป รวมทั้งการดำเนินชีวิตของประชาชนในดินแดนเหล่านั้นด้วย
4. เด็กที่อยู่ในเกรดต่ำกว่า เกรด 8 ไม่สนใจเรื่องอาชีพ
5. เด็กตั้งแต่เกรด 5 เป็นต้นไป จะสนใจเรื่องอาชีพ
6. เด็กจะเพิ่มความสนใจในเรื่องวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เรื่องของพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ
7. เด็กตั้งแต่เกรด 5 เป็นต้นไป จะสนใจในเรื่องชีวประวัติ โดยเฉพาะ ชีวประวัติของชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงและเรื่องของนักบุกเบิก และนักสำรวจ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือ ส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่าผู้สร้างหนังสือได้จัดเนื้อหาให้ตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ทำให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น และยังทำให้นักเรียนรักการอ่าน สนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านอีกด้วย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องพระอารามหลวง

2.1 ความหมายของพระอารามหลวง

วัดทั้งหมดทั่วประเทศแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา คือ วัดที่มีอุโบสถเป็นที่ทำสังฆกรรม คำว่า วิสุงคามสีมา ในที่นี้หมายถึงเขตที่ พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่สงฆ์เพื่อใช้เป็นที่ยืนโบสถ์ ส่วนสำนักสงฆ์ คือ วัดที่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จึงไม่มีอุโบสถ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา สถานที่ชุมนุมสำคัญของพุทธศาสนิกชน หรือสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนาก็คือ วัด ในประเทศไทยมีวัดเป็นจำนวนมาก แบ่งออกเป็น พระอารามหลวง หรือ วัดหลวง วัดราษฎร์ และ วัดร้าง

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวถึง พระอารามหลวง คือวัดที่พระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้างหรือทรงบูรณปฏิสังขรณ์ หรือมีผู้สร้างน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นวัดหลวง และวัดที่ราษฎรสร้างหรือบูรณปฏิสังขรณ์และขอพระราชทานให้ทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง เช่น วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

พระอารามหลวง ซึ่งหมายถึง วัดที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้างหรือทรงรับไว้เป็นวัดของพระราชวงศ์ หรือเป็นวัดที่ทรงอุปถัมภ์นั้น แต่ละวัดอาจมีฐานะ หรือระดับชั้นแตกต่างกันออกไป การจัดลำดับชั้นของวัดหลวง เริ่มมีขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2485 ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดระเบียบแบ่งชั้น พระอารามหลวงออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นเอก ชั้นโท และชั้นตรี แต่ละชั้นยังแยกระดับออกไปอีกหลายระดับ โดยมีสร้อยต่อท้ายชื่อวัดตามฐานะ ดังนี้

1. พระอารามหลวง ชั้นเอก ได้แก่ วัดที่มีความสำคัญ มีเจดีย์สถานบรรจุพระบรมอัฐิ หรือเป็นวัดที่มีเกียรติสูง มี 3 ระดับ คือ

- 1.1 ราชวรมหาวิหาร
- 1.2 ราชวรวิหาร
- 1.3 วรมหาวิหาร

2. พระอารามหลวง ชั้นโท ได้แก่ วัดที่มีเจดีย์สถานสำคัญ หรือวัดที่มีเกียรติ มี 4 ระดับ คือ

- 2.1 ราชวรมหาวิหาร
- 2.2 ราชวรวิหาร
- 2.3 วรมหาวิหาร

3. พระอารามหลวง ชั้นตรี ได้แก่ วัดที่มีเกียรติ วัดประจำหัวเมือง หรือวัดที่มีความสำคัญชั้นรอง มี 3 ระดับ คือ

3.1 ราชวรวิหาร

3.2 วรวิหาร

3.3 วัดที่ไม่มีสร้อยต่อท้าย (สามัญ)

ชนิด และขนาดแห่งพระอารามหลวง

1. ราชวรวิหาร ได้แก่ พระอารามที่พระมหากษัตริย์สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราชทรงสร้าง และปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์
2. วรวิหาร ได้แก่ พระอารามที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราชทรงสร้างและปฏิสังขรณ์ พระราชทานเป็นเกียรติยศแก่ผู้ต่ำศักดิ์ลงมาก็ดี แก่ วัดเองก็ดี รวมทั้งวัดที่ประชาชนสร้างหรือปฏิสังขรณ์ และทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง ควร ยกเป็นเกียรติจัดว่า เป็นวัดมีเกียรติ
3. ราชวรมหาวิหาร ได้แก่ พระอารามชนิดราชวรวิหารที่เป็นพระอารามใหญ่โต และมีของก่อสร้างใหญ่โต
4. วรมหาวิหาร ได้แก่ พระอารามชนิดวรวิหารที่เป็นพระอารามใหญ่โต และมีของก่อสร้างใหญ่โต
5. สามัญ ได้แก่ พระอารามหลวงที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าว

2.2 ประวัติความเป็นมาของพระอารามหลวง

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวไว้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ พระอารามหลวง ว่า การกำหนดแบ่งชนิดของพระอารามหลวงเริ่มมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2457 วัดหลวงที่มีฐานะสูงสุด คือ ชั้นเอกพิเศษ ชนิดราชวรมหาวิหาร มีทั้งหมด 6 วัด อยู่ใน กรุงเทพมหานคร มี 4 วัด และอีก 2 วัดอยู่ที่ต่างจังหวัด คือ จังหวัดนครปฐมและจังหวัดสระบุรี สำหรับพระอารามหลวงที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร มี 4 วัด คือ

1. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
2. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ราชวรมหาวิหาร
3. วัดสุทัศน์เทพวราราม ราชวรมหาวิหาร
4. วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร

อีก 2 วัดที่อยู่ในต่างจังหวัด ได้แก่ วัด

1. วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
2. วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

1. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) วัดพระแก้วมรกต วัดสำคัญที่สุดของกรุงรัตนโกสินทร์

กองพุทธศาสนสถาน (2548) กล่าวว่า วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดพระแก้ว นั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2325 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2327

เป็นวัดที่สร้างขึ้นในเขตพระบรมมหาราชวัง ตามแบบวัดพระศรีสรรเพชญ์ สมัยอยุธยา วัดนี้อยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอก ทางทิศตะวันออก มีพระระเบียงล้อมรอบเป็นบริเวณ เป็นวัดคู่กรุง ที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ใช้เป็นที่บวชนาคหลวง และประชุมข้าทูลละอองพระบาท ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าให้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร หรือพระแก้วมรกต พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของไทย มาประดิษฐาน ณ ที่นี้ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม นี้ ภายหลังจากการสถาปนาแล้ว ก็ได้รับการปฏิสังขรณ์สืบต่อมาทุกรัชกาล เพราะเป็นวัดสำคัญจึงมีการปฏิสังขรณ์ใหญ่ทุก 50 ปี คือในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน

เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ในปี พ.ศ. 2525 ที่ผ่านมา การบูรณปฏิสังขรณ์ที่ผ่านมา มุ่งอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอันเป็นมรดกชั้นเอกของชาติ ให้คงความงาม และรักษาคุณค่าของช่างศิลป์ไทยไว้อย่างดีที่สุด เพื่อให้วัดพระศรีรัตนศาสดาราม นี้อยู่คู่กับกรุงรัตนโกสินทร์ตลอดไป

พระอุโบสถ

สร้างในสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นพระอุโบสถขนาดใหญ่ หลังคาลด 4 ระดับ 3 ชั้น มีช่อฟ้า 3 ชั้น ปิดทองประดับกระจก ตัวพระอุโบสถมีระเบียงเดินได้โดยรอบ มีหลังคาเป็นพาไลคลุม รั้วด้วยเสานางรายปิดทองประดับกระจกทั้งต้น พนักระเบียงรับเสานางราย ทำเป็นลูกฟักประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีอย่างจีน ตัวพระอุโบสถมีฐานปัทม์รับอีกชั้นหนึ่ง ประดับครุฑยุดนาคหล่อด้วยโลหะปิดทอง มีเสารายเทียนหล่อด้วยทองแดงล้อมรอบทั้งสี่ด้านผนังพระอุโบสถ ในรัชกาลที่ 1 เขียนลายรดน้ำบนพื้นชาดแดง รัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯ ให้ปั้นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ปิดทองประดับกระจก เพื่อให้เข้ากับผนังมณฑป ปิดทองประดับกระจก บานพระทวารและพระบัญชรประดับมุกทั้งหมด ฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ 1 ที่เชิงบันไดมีสิงห์หล่อด้วยสำริดบันไดละคู่ รวม 12 ตัว โดยได้แบบมาจากเขมรคู่หนึ่ง แล้วหล่อเพิ่มอีก 10 ตัว พระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร

ภายในพระอุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) พระพุทธรูปปางสมาธิ ทำด้วยมณีสีเขียวเนื้อเดียวกันทั้งองค์ หน้าตักกว้าง 48.3 เซนติเมตร สูงตั้งแต่ฐานถึงยอดพระเศียร 66 เซนติเมตร ประดิษฐานอยู่ในบุษบกทองคำ พระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีพระราชศรัทธาสร้างเครื่องทรงถวายเป็นพุทธรูปบูชา สำหรับฤดูร้อนและฤดูฝนเครื่องทรงสำหรับฤดูร้อน เป็นเครื่องต้นประกอบด้วยมงกุฎพาราหุรีด ทองกร พระสังวาล เป็นทองลงยา ประดับมณีต่างๆ จอมมงกุฎประดับด้วยเพชรเครื่องทรงสำหรับฤดูฝน เป็นทองคำ เป็นกาบหุ้มองค์พระอย่างหม่อมดอง จำหลักลายที่เรียกว่าลายพุ่มข้าวบิณฑ์ พระเศียรใช้ทองคำเป็นกาบหุ้ม ตั้งแต่ไรพระศกถึงจอมเม้าพีเม็ดพระศกลงยาสีน้ำเงินแก่ พระลักษณะมีทำเวียนทักษิณาวรรต ประดับมณีและลงยาให้เข้ากับ

เมื่อดพระศก บุษบกทองที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร สร้างด้วยไม้สลักหุ้มทองคำทั้งองค์ ผังมณีมีค่าสีต่างๆ ทรวดทรงงดงามมากเป็นฝีมือช่างรัชกาลที่ 1 เดิมบุษบกนี้ตั้งอยู่บนฐานชุกชี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระเบญจาสามชั้นหุ้มด้วยทองคำ สลักลายวิจิตรของบุษบกให้สูงขึ้น บนฐานชุกชีด้านหน้า ประดิษฐานพระสัมพุทธพรรณี เป็นพระพุทธรูปที่คิดแบบขึ้นใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยไม่มีเม้าพิ มีรัศมีอยู่กลางพระเศียร จีวรที่ห่มคลุมองค์พระเป็นริ้ว พระกรรมเป็นแบบมนุษยธรรมดาโดยทั่วไป หน้าฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากรฉลองพระองค์ รัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 องค์ด้านเหนือพระนามว่า พระพุทธรูปยอผ้าจุฬาโลก องค์ด้านใต้พระนามว่า พระพุทธรูปเลิศล้ำนภลัย พระพุทธรูปทั้งสองพระองค์นี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์สูง 3 เมตร ทรงเครื่องแบบจักรพรรดิหุ้มทองคำ เครื่องทรงเป็นทองคำลงยาประดับมณี

2. ประวัติวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวไว้ว่า วัดโพธิ์ หรือนามทางราชการ ว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกและเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี เนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวัดโพธารามวัดเก่าที่เมืองบางกอก ครั้นกรุงศรีอยุธยาเป็นวัดหลวงข้างพระบรมมหาราชวัง และที่ใต้พระแท่นประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากร พระประธานในพระอุโบสถเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิของพระองค์ท่านไว้ด้วย

พระอารามหลวงแห่งนี้มีเนื้อที่ 50 ไร่ 38 ตารางวา อยู่ด้านทิศใต้ของพระบรมมหาราชวัง ทิศเหนือจดถนนท้ายวัง ทิศตะวันออกจดถนนสนามไชย ทิศใต้จดถนนเศรษฐการ ทิศตะวันตกจดถนนมหาราช มีถนนเชตุพน ขนาบด้วยกำแพงสูงสี่ขาแบ่งเขตพุทธาวาส และสังฆาวาสชัดเจน มีหลักฐานปรากฏในศิลาจารึกไว้ว่า หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาพระบรมมหาราชวังแล้ว ทรงพระราชดำริว่า มีวัดเก่าขนาบพระบรมมหาราชวัง 2 วัด ด้านเหนือ คือ วัดสลัก (วัดมหาธาตุฯ) ด้านใต้ คือ วัดโพธาราม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางเจ้าทรงกรม ข้างสิบหมื่นอำนวยการบูรณะปฏิสังขรณ์ เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2331 ใช้เวลา 7 ปี 5 เดือน 28 วัน จึงแล้วเสร็จ และโปรดฯ ให้มีการฉลองเมื่อ พ.ศ. 2344 พระราชทานนามใหม่ว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ต่อมารัชกาลที่ 4 ได้โปรดฯ ให้เปลี่ยนทำนามวัดเป็น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ครั้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะปฏิสังขรณ์ ครั้งใหญ่นานถึง 16 ปี 7 เดือน ขยายเขตพระอารามด้านใต้และตะวันตก คือ ส่วนที่เป็นพระวิหาร พระพุทธไสยาสน์สมณีสถวน สถาปนาขึ้นใหม่ พระมณฑป ศาลาการเปรียญ และสระจระเข้ บูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่เป็นโบราณสถานในพระอารามหลวงที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้ แม้การบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งล่าสุดเมื่อฉลองกรุงเทพฯ 200 ปี พ.ศ. 2525 เป็นเพียงซ่อมสร้างของเก่าให้ดีขึ้น

มิได้สร้างเสริมสิ่งใด ๆ เกิดประวัติศาสตร์ของการสถาปนาและการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์ แห่งนี้ บันทึกไว้ว่า รัชกาลที่ 1 และที่ 3 ชุนนาง เจ้าทรงกรมช่างสิบหมู่ ได้ระดมช่างในราชสำนัก ช่างวังหลวง ช่างวังหน้า และช่างพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญงานศิลปกรรมสาขาต่างๆ ได้ทุ่มเทผลงานสร้างสรรค์พุทธสถานและสรรพสิ่งที่ประดับอยู่ในวัดพระอารามหลวง ด้วยพลังศรัทธาตามพระราชประสงค์ของพระองค์ท่านให้เป็นแหล่งรวมสรรพศิลป์ สรรพศาสตร์ เปรียบเป็นมหาวิทยาลัยแห่งสรรพวิชาไทย (มหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรก) ที่รวมเอาภูมิปัญญาไทยไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานไทยได้เรียนรู้กับอย่างไม่รู้จบสิ้น

3. ประวัติวัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) กล่าวว่า วัดอรุณราชวราราม เป็นวัดโบราณ สร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมเรียกว่า วัดมะกอก ตามชื่อดาบลงมะกอก ซึ่งเป็นด้ามที่ตั่งวัด ภายหลังเปลี่ยนเป็น วัดมะกอกนอก เพราะมีวัดสร้างขึ้นใหม่ในตำบลเดียวกัน แต่อยู่ลึกเข้าไปในคลองบางกอกใหญ่ชื่อ วัดมะกอกในต่อมาใน พ.ศ. 2310 เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีพระราชประสงค์จะย้ายราชธานีมาตั้ง ณ กรุงธนบุรี จึงเสด็จกรีธาทัพลงมาจากทลมารคถึงหน้าวัดมะกอก นอกนี้เมื่อเวลารุ่งอรุณพอดี จึงทรงเปลี่ยนชื่อวัดมะกอกนอกเป็น วัดแจ้ง เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งนิมิตที่ได้เสด็จมาถึงวัดนี้ เมื่อเวลารุ่งรุ่ง

เมื่อพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้ย้ายราชธานีจากกรุงศรีอยุธยามาตั้ง ณ กรุงธนบุรี และได้ทรงสร้างพระราชวังใหม่ มีการขยายเขตพระราชฐาน เป็นเหตุให้วัดแจ้งตั้งอยู่กลางพระราชวัง จึงไม่โปรดให้มีพระสงฆ์จำพรรษา นอกจากนั้น ในช่วงเวลาที่กรุงธนบุรีเป็นราชธานี ถือกันว่า วัดแจ้งเป็นวัดคู่บ้าน คู่เมือง เนื่องจากเป็นวัดที่ประดิษฐานพระแก้วมรกต และพระบาง ซึ่งสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) ได้ ัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญ 2 องค์นี้ มาจากลาวในคราวที่เสด็จตีเมืองเวียงจันทร์ได้ในปี พ.ศ. 2322 โดยโปรดให้อัญเชิญ พระแก้วมรกตและพระบางขึ้นประดิษฐาน

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช รัชกาลที่ 1 เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติ ได้โปรดให้สร้างพระนครใหม่ฝั่งตะวันออก ของแม่น้ำเจ้าพระยา และรื้อกำแพงพระราชวังกรุงธนบุรีออก วัดแจ้งจึงไม่ได้อยู่ในเขตพระราชวังอีกต่อไป พระองค์จึงโปรดให้วัดแจ้งเป็นวัดที่มี พระสงฆ์จำพรรษาอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนั้นพระองค์ทรงมอบหมายให้ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร (ร. 2) เป็นผู้ดำเนินการปฏิสังขรณ์วัดแจ้งไว้ในมณฑป และมีการสมโภชใหญ่ 7 คืน 7 วัน(ในปี พ.ศ. 2327 พระแก้วมรกตได้ย้ายมาประดิษฐาน ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง ส่วนพระบางนั้น สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้โปรดพระราชทานคืนไปนครเวียงจันทร์) แต่สำเร็จเพียงแค่ปฏิสังขรณ์ก็สิ้นรัชกาลที่ 1 ใน พ.ศ. 2352 เสียก่อนต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ พระองค์ทรงดำเนินการปฏิสังขรณ์ต่อจนเสร็จ ทั้งได้ทรงปั้นหุ่นพระพุทธรูปด้วย

ผีพระหัตถ์ และโปรดให้หล่อขึ้นประดิษฐานเป็นพระประธาน ในพระอุโบสถ และโปรดให้มีมหรสพสมโภชฉลองวัดในปี พ.ศ. 2363 แล้วโปรดพระราชทาน พระนามวัดว่า วัดอรุณราชธาราม

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เกิดเพลิงไหม้พระอุโบสถ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถใหม่เกือบทั้งหมด โดยได้โปรดให้กรมหมื่นปราบปรปักษ์เป็นแม่กองในการบูรณะและโปรดเกล้าฯ ให้นำเงินที่เหลือจากการบริจาคของพระบรมวงศานุวงศ์ ไปสร้างโรงเรียนตรงบริเวณกุฏิเก่าด้านเหนือ ซึ่งชำรุดไม่มีพระสงฆ์อยู่เป็นตึกใหญ่แล้วพระราชทานนามว่า โรงเรียนทวิธาภิเศก นอกจากนั้น ยังได้โปรดให้พระยาราชสงครามเป็นนายงานอำนวยการปฏิสังขรณ์พระปรางค์ องค์ใหญ่ และเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงโปรดให้มีการฉลองใหญ่รวม 3 งานพร้อมกันเป็นเวลา 9 วัน คือ งานฉลองพระไชยนารัฐงานบำเพ็ญพระราชกุศลพระชนมายุสมมงคล คือ มีพระชนมายุเสมอพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และงานฉลองพระปรางค์ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มีการบูรณะปฏิสังขรณ์หลายอย่าง โดยเฉพาะพระปรางค์วัดอรุณฯ ได้รับการปฏิสังขรณ์ เป็นการใหญ่มีการประกอบพิธีบวงสรวงก่อนเริ่มการบูรณะพระปรางค์ ในวันพุธที่ 27 ธันวาคม 2510 และการบูรณะก็สำเร็จด้วยดีตั้งเห็นเป็นสง่ามอยู่จนทุกวันนี้

4. วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) กล่าวว่า วัดราชโอรสาราม หรือวัดราชโอรส ตั้งอยู่ริมคลองสนามไชย ฝั่งตะวันตก (ฝั่งธนบุรี) และติดคลองบางหว้า ทางด้านทิศเหนือของวัด ตั้งอยู่เลขที่ 258 เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร วัดราชโอรสเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร และถือเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 3 แห่งบรมราชวงศ์จักรี เป็นวัดโบราณมีมาก่อนสร้างกรุงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ คือ เป็นวัดราษฎร์ที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เดิมเรียกว่า วัดจอมทอง บ้าง วัดเจ้าทอง บ้าง หรือ วัดกองทอง บ้าง

ในสมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2363 มีข่าวว่า พม่าตระเตรียมกำลังจะยกทัพเข้ามาตีประเทศสยาม พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3) ทรงเป็นแม่ทัพคุมพลไปขัดตาทัพพม่าทางเจดีย์ 3 องค์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้เสด็จประทับแรมที่หน้าวัดจอมทองนี้ และทรงทำพิธีเบิกโขลงทวาร ตามลักษณะพิชัยสงคราม ทรงอธิษฐานให้ประสบความสำเร็จ กลับมาโดยสวัสดิภาพ แต่พม่าไม่ได้ยกทัพมาตามที่เล่าลือกัน และเมื่อพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ ทรงเลิกทัพเสด็จกลับพระนครแล้ว จึงโปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดจอมทองใหม่ทั้งวัด และถวายเป็นพระอารามหลวงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามใหม่ว่า วัดราชโอรส ถึงแม้ว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงสถาปนาวัดนี้ ในขณะที่ทรงเป็นพระเจ้าลูกยาเธอก็ตาม แต่เนื่องจากทรงสถาปนาเป็นการส่วนพระองค์จึงทรงพระราชดำริเปลี่ยนแปลงแบบอย่างศิลปกรรมตามความพระราชหฤทัย

ดังนั้น วัดราชโอรสจึงตกแต่งด้วยศิลปะจีนเป็นส่วนมาก นับเป็นวัดแรก

ต้นพิกุลนี้ทุกครั้ง

4. ตะ (สถาปเจติย์) อยู่ด้านหลังพระอุโบสถ เป็นสถาปัตยกรรมแบบจีน มีทรงเหลี่ยมซ้อนกัน 5 ชั้น สูงประมาณ 5 – 6 วา ยอดเป็นรูปทรงน้ำเต้า ถัดมาเป็นทรงเหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นๆ ในแต่ละเหลี่ยมเจาะเป็นช่อง เว้นระยะโดยรอบ ตะ หรือ สถาปองค์นี้ ก่อด้วยอิฐถือปูนปิดทึบ ภายนอกเป็นแผ่นหินอ่อนสลักรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และลวดลายปะติดไว้ด้านนอก

5. พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถในเขตกำแพงแก้วเช่นเดียวกัน แต่พระวิหารมีกำแพงแก้วล้อมรอบโดยเฉพาะอีกชั้นหนึ่ง เป็นพระวิหารขนาดใหญ่ ภายในประดิษฐานพระพุทธไสยาสน์ปูนปั้น ขนาดยาว 20 เมตร ที่บานประตู และบานหน้าต่างด้านนอกประดับด้วยลายปูนปั้นที่เรียกว่า กระแหะ เป็นรูปเส้นยาวทางแบบไทย ยืนอยู่บนประแจจีน ประดับด้วยแจกันดอกเบญจมาศและพานผลไม้ เช่น ทับทิม ส้มมือ ลิ้นจี่ มังคุด และน้อยหน่า เป็นต้น เพดานพระวิหารเขียนลายดอกเบญจมาศ นก และผีเสื้อ สีสวยงาม และหน้าบันประดับด้วยกระเบื้องสี เป็นลายดอกเบญจมาศ และรูปสัตว์มงคลของจีน เช่นเดียวกับหน้าบันพระอุโบสถโดยรอบลานพระวิหารมีสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองประดิษฐานอยู่ 32 องค์ ที่ผนังพระระเบียงพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ มีแผ่นหินอ่อนจารึกตำรายาและตำราหมอนวดติดเป็นระยะๆ จำนวนทั้งสิ้น 92 แผ่น โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

6. ศาลาการเปรียญ อยู่ทางด้านขวาของพระอุโบสถ เป็นอาคารที่มีลักษณะผสมทางศิลปกรรม ระหว่างไทยและจีน เช่นเดียวกัน หลังคาเป็นแบบจีน ลด 2 ชั้น แต่มุงกระเบื้องแบบไทย บนหลังคาประดับรูปตะ ระหวางมังกรกระเบื้องเคลือบสีอย่างศาลเจ้าจีน ผนังด้านนอกตอนบนเขียนรูปผลไม้ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคล (ฮก ลก ชิว) เช่น ส้มมือ หมายถึง การมีวาสนาสูง ทับทิม หมายถึง ความมั่นคงอุดมสมบูรณ์ และผลท้อ หมายถึง การมีอายุยืน

5. วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ราชวรรมหาวิหาร พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรรมหาวิหาร วัดประจำรัชกาลที่ 4

กองพุทธศาสนสถาน (2548) กล่าวว่า วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร เป็นอารามหลวงชั้นเอกที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นพระอารามหลวง ของพระมหากษัตริย์ ตามโบราณราชประเพณีและทรงรับเข้าอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระกษัตริย์ทุกพระองค์สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้ นับได้ว่า วัดราชประดิษฐ์เป็นพระอารามหลวงที่สำคัญยิ่งพระอารามหนึ่งในพระบรมราชจักรีวงศ์ พระราชประสงค์อีกประการหนึ่งในการสร้างวัดราชประดิษฐ์ ขึ้น ก็เพื่ออุทิศถวายแด่พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายโดยเฉพาะ เนื่องจากครั้งยังทรงผนวชอยู่ ทรงเป็นหัวหน้านำพระสงฆ์ชำระข้อปฏิบัติ ก่อตั้งคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายขึ้น พระอารามนี้จึงนับเป็นพระอารามแรกของคณะสงฆ์ธรรมยุติ เพราะวัดธรรมยุติก่อนๆ นั้น

ได้ดัดแปลงมาจากวัดมหานิกายเดิมทั้งนั้น วัดประดิษฐ์ฯ จึงเป็นเสมือนวัดต้นแบบของคณะ
ธรรมยุติกนิกายที่มีอยู่ในพุทธอาณาจักรบนแผ่นดินไทยนับแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา

อาณาเขตของวัด

วัดราชประดิษฐ์ฯ ตั้งอยู่ท่ามกลางใจเมืองของกรุงเทพมหานคร ใกล้กับ
พระบรมมหาราชวัง ตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้าน อยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานคร เขต 2
บ้านเลขที่ 2 (วัดราชประดิษฐ์ฯ) ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัด
กรุงเทพมหานคร โดยมีอาณาเขตดังต่อไปนี้ .-

ทิศเหนือ : ติดต่อกับถนนสุรารมย์และกรมแผนที่ทหารบก

ทิศใต้ : ติดต่อกับพระราชอุทยานสุรารมย์

ทิศตะวันออก : ติดต่อกับถนนราชินีและคลองหลอด

ทิศตะวันตก : ติดต่อกับทำเนียบองคมนตรี

ปูชนียวัตถุ-ปูชนียสถาน ของวัดราชประดิษฐ์

วัดราชประดิษฐ์ฯ ถึงแม้จะเป็นพระอารามหลวงที่มีขนาดเล็ก ซึ่งมีเนื้อที่ตั้ง
วัดอยู่เพียง 2 ไร่ 2 งาน กับ 98 ตารางวา เท่านั้น แต่ภายในบริเวณวัดได้บรรจุเอาความสวยงาม
วิจิตรตระการตา เป็นสง่าภาคภูมิไม่น้อยไปกว่าพระอารามหลวงอื่นๆ ที่มีบริเวณพระอารามใหญ่
กว่าเลย ดังจะเห็นว่า เมื่อก้าวพ้นประตูวัดทางด้านทิศเหนือซึ่งมีบานประตูเป็นไม้สักสลักเป็นรูป
เสี้ยววง กำลังรับร่างอุษณภพหลังสิงโต จะเห็น พระวิหารหลวง ตั้งตระหง่านอยู่บนพื้นที่
ทรวดทรงทั่วไปสวยงามมาก มีมุขหน้าและหลัง ทั้งหลังประดับด้วยหินอ่อนตลอด หลังคามุงด้วย
กระเบื้องสีส้มอ่อนๆ มีช่อฟ้าใบระกาประดับเสริมด้วยพระวิหารให้เด่นประจักษ์ตั้งตระหง่านอยู่บน
ฟากฟ้าอันภลย์ หน้าบันทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เป็นรูปมหาพิชัยมงกุฎบนพระแสงขรรค์ซึ่งมี
พานแว่นฟ้ารองรับมหาพิชัยมงกุฎและพระขรรค์นั้นพานแว่นฟ้าประดิษฐานอยู่บนหลังช้าง 6
เชือก ทั้งสองข้างประดับด้วยฉัตรห้าชั้น พื้นของหน้าบันเป็นลายกนกกลีกรักปิดทองทั้งหมด
ตั้งหน้าบันเป็นไม้สักแกะสลักเป็นลวดลายดังกล่าวนี้ นับว่า เป็นหน้าบันที่วิจิตรพิสดาร เป็น
ยอดของสถาปัตยกรรมอันดับหนึ่งของประเทศไทย ชุ่มประตูหน้าต่างประดับรูปลายปูนปั้น ลงรัก
ปิดทองติดกระจกสีเป็นรูปมงกุฎทุกบาน ตัวบานประตูหน้าต่างสลักด้วยไม้สักเป็นลายก้านแย่ง
ซ้อนกันสองชั้นลงรักปิดทองติดกระจกสี ทำให้ดูงดงามยิ่งขึ้น

ด้านหลังพระวิหาร มีชุ่ม ซึ่งแกะสลักด้วยหินอ่อนทั้งแผ่น ภายในชุ่มเป็นที่
ประดิษฐานศิลาจารึก ประกาศในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2 ฉบับ ฉบับแรกเป็น
ประกาศสร้างวัดถวายพระสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ลง พ.ศ. 2407 ฉบับหลังเป็นประกาศงาน
พระราชพิธีผูกพัทธสีมา ลง พ.ศ. 2408 ข้อความในศิลาจารึกทั้ง 2 ฉบับ นั้นนับว่า มีความสำคัญ
ซึ่งเป็นมหามงคลล้ำค่า ที่เป็นมหาสมบัติของคณะธรรมยุติกนิกายที่ได้รับพระราชทานทอดมาจาก
ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 4

6. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร พระอารามหลวงชั้นเอก วัดประจำรัชกาลที่ 5

กองพุทธศาสนสถาน (2548) บริเวณวัดนี้เดิมเป็นวังของพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ วัดราชบพิธ เริ่มก่อสร้าง เมื่อ พ.ศ. 2412 (สมัยรัชกาลที่ 5) เสร็จในปี พ.ศ. 2413 แล้วนิมนต์พระสงฆ์จากวัดโสมนัสวรวิหารมาจำพรรษาอยู่ พร้อมกับอัญเชิญพระพุทธรูปยืนมาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร รัชกาลที่ 5 โปรดให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นวัดประจำรัชกาลของพระองค์ โดยสร้างเลียนแบบ 2 วัดคือ วัดพระปฐมเจดีย์กับวัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาล ที่โดยภายในวัดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตสุสานหลวง ตัวพระอุโบสถภายนอกสถาปัตยกรรมแบบไทยแท้ ประกอบด้วยลวดลายกระเบื้องเคลือบเบญจรงค์รูปเทพประนม (มือ) ภายในเป็นสถาปัตยกรรมโกธิค พระประธาน คือ พระพุทธอังคีรส ภายใต้พระประธานมีได้เพียงบรรจุพระศรีรังการของรัชกาลที่ 5 เพียงเท่านั้น ยังบรรจุพระศรีรังการของพระมหากษัตริย์พระองค์อื่นๆ ด้วย การวางตัวของพระอุโบสถกับพระวิหารเป็นแบบวัดพระปฐมเจดีย์ คือ วางแนวทิศตรงกันข้าม โดยด้านข้างจะมีทางเข้าไปในรอบๆ พระเจดีย์ ข้างในพระเจดีย์มีพระพุทธรูปปางนาคปรกอยู่ด้วย ซึ่งเล่ากันว่าขุดพบใต้ต้นตะเคียนริมคลองหลอด ซึ่งเชื่อกันว่าคนที่อยากมีลูกมาขอพรก็จะมีลูกสมใจ ภายในพระเจดีย์ยังมีทางขึ้นไปบนฐานเจดีย์ด้วย ในอดีตสามารถมองเห็นภูเขาทองได้ด้วยศิลปกรรมที่สำคัญในวัด ได้แก่ บานประตู และหน้าต่างของพระอุโบสถที่มีลายไทยลงรักประดับมุก เป็นรูปดวงตราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างๆ สวยงามมาก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม คำว่า สถิตมหาสีมาราม หมายถึง การมีเขตเสมาใหญ่มากล้อมรอบทั้งวัด แทนที่จะมีแค่ เสารอบๆ พระอุโบสถเท่านั้น และที่น่าสนใจอีกอย่างคือกระเบื้องเบญจรงค์ ทั้งพระอุโบสถ วิหารและเจดีย์ ระเบียบแก้ว ล้วนตกแต่งด้วยลายกระเบื้องเคลือบเบญจรงค์ทั้งสิ้น และทุกแผ่นเขียนด้วยมือ และออกแบบรูปทรงกระเบื้องขนาดต่างๆ ลงตัวอย่างน่าอัศจรรย์ไม่ว่าเจดีย์ ระเบียบ พระอุโบสถ ซึ่งมีรูปทรงอ่อนช้อยแต่ทุกอย่างลงตัว

7. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) กล่าวว่า วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลกว่า The Marble Temple เพราะพระอุโบสถ พระระเบียง ประดับด้วยหินอ่อนที่ดีที่สุดจากประเทศอิตาลี ประกอบกับเป็นวัดที่มีความวิจิตรงดงามด้วยศิลปสถาปัตยกรรมไทยโบราณ จึงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศสนใจเข้าชมจำนวนมากทุกวัน วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 10,566 ตารางวา 14 ตารางศอก ตั้งอยู่แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ระหว่างถนนสายใหญ่คือ ถนนพระรามที่ 5 ถนนศรีอยุธยา ถนนราชดำเนินนอก และถนนพิษณุโลก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงสถาปนาขึ้นด้วย ศิลปะสถาปัตยกรรมไทยโบราณ และวางแบบแปลนแผนผังแยกสัดส่วนเป็นเขตพุทธาวาส สังฆาวาส และที่ธรณีสงฆ์ สำหรับผู้ปฏิบัติจากภิกษุสามเณรอยู่อาศัย ในเขตพุทธาวาส และ สังฆาวาส มีสนามหญ้าและปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น กฎที่อยู่ของภิกษุสามเณร เป็นระเบียบ ปลอดภัย ซึ่งถือว่า เป็นวัดที่มีการวางแผนผังที่ดีที่สุดในวัดหนึ่ง

ประวัติเดิม

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เดิมเป็นวัดโบราณ มีชื่อว่า วัดแหลม หรือ วัดไทรทอง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างในสมัยใด จนถึงปี พ.ศ. 2369 ในรัชสมัยพระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 จึงปรากฏชื่อขึ้นในประวัติศาสตร์ เมื่อเจ้าอนุวงศ์ ผู้ครองนคร เวียงจันทน์ ประเทศราชของไทย ได้ก่อการกบฏยกทัพมาตีไทยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯให้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระพิพิธโภคภูเบนทร์ (พระองค์เจ้าพนมวัน พระเจ้าลูกยาเธอ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย กับเจ้าจอมศิลา ตันราชสกุล พนมวัน) เป็นผู้บัญชาการกองทัพในส่วนการรักษาพระนคร โดยทรงตั้งกองบัญชาการอยู่ในบริเวณ วัดแหลม หรือ วัดไทรทอง นี้เมื่อเสร็จสิ้นการปราบกบฏแล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระพิพิธ โภคภูเบนทร์ พร้อมด้วยพระเชษฐภคินี พระขนิษฐภคินี และพระกนิษฐภคินี ร่วมเจ้าจอม มารดาอีก 4 พระองค์ ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้น ประมาณปี พ.ศ.2370-2371 แล้วทรงสร้าง พระเจดีย์ 5 องค์ รายด้านหน้าวัดเป็นอนุสรณ์ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ปรากฏในพระราช พงศาวดารว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัด เบญจมบพิตร ซึ่งมีความหมายว่าเป็นวัดของเจ้านาย 5 พระองค์ หรือวัดที่เจ้านาย 5 พระองค์ ทรงปฏิสังขรณ์ขึ้น

เริ่มสถาปนา

ในปีพุทธศักราช 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ 5 มีพระราชประสงค์จะทรงสร้างพระราชอุทยาน เป็นที่ประทับแรมสำราญพระราชอิริยาบถ ในวันสุดสัปดาห์ จึงโปรดเกล้าฯให้จัดซื้อที่ดินบริเวณด้านทิศเหนือของพระบรมมหาราชวัง ระหว่าง คลองสามเสนกับคลองผดุงกรุงเกษม ซึ่งเป็นที่สวนและทุ่งนา ตามราคาจากราษฎร ด้วยพระราช ทรัพย์สำหรับใช้จ่ายการในพระองค์ พระราชทานนามว่า สวนดุสิตโปรดเกล้าฯให้เริ่มลงมือตัดไม้ ปรับพื้นที่เพื่อสร้างสวนดุสิต เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2441 และได้ทำการสืบมาจนกระทั่ง ถึงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2441 จึงได้เสด็จเถลิงถวัลย์เป็นครั้งแรก การสร้างสวนดุสิต ได้ใช้ พื้นที่ของวัดดุสิต หรือวัดดุสิตาราม ที่อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม มีภิกษุอยู่เพียง 1 รูป เป็นที่ สร้างพลับพลา และที่วัดร้างอีกวัดหนึ่งตัดเป็นถนนภายในสวนดุสิตด้วย ประกอบกับมี วัด เบญจมบพิตร ที่ชำรุดทรุดโทรมอยู่ใกล้เขตพระราชฐานด้านทิศใต้ด้วย จึงมีพระราชดำริที่จะทรง ทำ ชาติกรรมสถาปนาวัดขึ้นใหม่โดยมีพระราชประสงค์สำคัญ คือ

1. เพื่อแสดงว่าพระองค์ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก เมื่อทรงใช้ที่วัด

สร้างพระราชอุทยาน ก็ทรงทำ ฝาติกรรม สร้างวัดขึ้นทดแทนตามประเพณี โดยสร้างเพียงวัดเดียว แต่ทำให้เป็นพิเศษ วิจิตรงดงาม สมควรที่จะเป็นวัดอยู่ใกล้เขตพระราชฐาน

2. เป็นที่แสดงแบบอย่างทางการช่างของสยามประเทศ โดยโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ออกแบบก่อสร้างพระอุโบสถ พร้อมพระระเบียงอย่างวิจิตรงดงามด้วยแบบอย่างศิลปะ และสถาปัตยกรรมไทยโบราณ

3. เป็นพิพิธภัณฑ์ที่รวบรวมพระพุทธรูปโบราณสมัยและปางต่างๆ ที่สร้างขึ้นทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้ประชาชนเห็นเป็นแบบอย่าง ภายในพระระเบียง ชุ่มมุขหลังพระอุโบสถ และชุมมุขด้านนอกพระระเบียง

4. เป็นที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมและวิชาชั้นสูงซึ่งทรงเรียกว่า คอลเลจ (College) เป็นการถือกุลแก่คณะสงฆ์มหานิกาย

5. เป็นพระบรมราชานุสาวรีย์แห่งพระองค์ โดยเมื่อสถาปนาขึ้นแล้ว พระราชทานนามใหม่ว่า วัดเบญจมบพิตร ซึ่งหมายถึงวัดของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ 5 กับได้ทรงแสดงพระราชประสงค์ไว้ว่า เมื่อพระองค์สวรรคตและถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้ว ให้นำพระสรีรางคารไปบรรจุไว้ใต้รัตนบัลลังก์พระพุทธรูปชินราช ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดพระราชพิธีบรรจุพระสรีรางคารตามพระราชประสงค์ เมื่อเริ่มการสถาปนา โปรดเกล้าฯ ให้รื้อถอนสิ่งก่อสร้างในวัดเดิมทั้งหมด ปรับพื้นที่ก่อสร้าง สังฆเสนาสน์ สำหรับพระสงฆ์สามเณรอยู่อาศัยได้ 33 รูป เท่ากับปีที่ทรงครองราชย์สมบัติ โดยทรงมอบหมายให้ เจ้าพระยาวรวงษ์พัฒน (ม.ร.ว.เย็น อิศรเสนา เมื่อครั้งเป็น เจ้าหมื่นเสมอใจราช) เป็นผู้รับผิดชอบ กับโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระอุโบสถชั่วคราว เป็นอาคารไม้หลังคามุงจาก เพื่อทำสังฆกรรมไปพลางก่อนวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2442 ซึ่งเป็นวันเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติที่สวนดุสิตครั้งแรก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดเบญจมบพิตร ทรงประเคนประกาศพระบรมราชูทิศถวายที่วิสุงคามสีมา แก่สมเด็จพระวันรัต (แดง สีลวฑฺฒโน) วัดสุทัศนเทพวราราม ซึ่งเป็นประธานสงฆ์ สมเด็จพระวันรัต อ่านประกาศพระบรมราชูทิศในที่ประชุมสงฆ์ ซึ่งปรากฏข้อความในประกาศพระบรมราชูทิศตอนหนึ่งว่า "ทรงพระราชทานนามวัด วัดเบญจมบพิตร แสดงลำดับรัชกาลในมหาจักรีบรมราชวงศ์จึงถือได้ว่าวันที่ 1 มีนาคม 2442 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศสถาปนาวัดเบญจมบพิตรขึ้น แล้วได้ดำเนินการก่อสร้างเป็นลำดับมา"

ถึงปี พ.ศ. 2443 เมื่อการก่อสร้างสังฆเสนาสน์ แล้วเสร็จตามพระราชประสงค์ในขั้นแรก จึงโปรดให้แห่พระสงฆ์สามเณร 33 รูป ซึ่งโปรดให้คัดเลือกได้แล้ว และให้รวมฝักอบรมอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ไปอยู่วัดเบญจมบพิตร เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2443 และในคราวนี้เองได้พระราชทานที่วัดเพิ่มเติม และสร้อยนามต่อท้ายชื่อวัดว่า ดุสิตวนาราม เรียกรวมกันว่า วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามในส่วนพระอุโบสถถาวร และพระระเบียง โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (พระองค์เจ้าจิตรเจริญ ต้นราช

สกุล จิตรพงศ์) เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ เป็นสถาปนิกเขียนแบบแปลนแผนผัง และเริ่มการก่อสร้างต่อไปพร้อมๆ กับการก่อสร้างเสนาสนะอื่นๆ

พระยาราชสงคราม (กร หงสกุล บุตรพระยาราชสงคราม ทัด) ช่างก่อสร้างฝีมือดีที่สุดในขณะนั้น ได้ดำเนินการก่อสร้างมาตามลำดับ จนถึงวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เสด็จสวรรคต การก่อสร้างสิ่งมเสนาสนะอื่นๆ ยังไม่แล้วเสร็จครบถ้วนตามแผนผัง ที่ทรงวางไว้ การประดับตกแต่งพระอุโบสถบางส่วน และสิ่งมเสนาสนะบางแห่งยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ตามพระราชประสงค์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงทรงดำเนินการต่อมา โดยโปรดเกล้าฯ ให้ยกข้อฟ้าใบระกาทางหงส์ขึ้นและเมื่อหินอ่อนที่พระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สั่งซื้อจากประเทศอิตาลีเข้ามาถึงแล้ว ก็โปรดเกล้าฯ ให้ประดับในส่วนที่ยังค้างอยู่จนเรียบร้อยกับให้ช่างกรมศิลปากรเขียนผนังภายในพระอุโบสถด้วยสีน้ำมัน เป็นลายไทยเทพนมพุ่มข้าวบิณฑ์สีเหลืองบนพื้นขาว ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรและพระระเบียงที่ประดับตกแต่งแล้ว จึงวิจิตรงดงามสมบูรณ์แบบด้วยศิลปะและสถาปัตยกรรมไทยโบราณอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่ง ส่วนพระอุโบสถไม้ชั่วคราวหลังเดิม โปรดเกล้าฯ ให้รื้อไปสร้างเป็นพระอุโบสถวัดวิเวกาวาสวัดบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระอุโบสถ

ลักษณะทั่วไปของพระอุโบสถ เป็นแบบจตุรมุข มุขด้านตะวันออกขยายยาวด้านเหนือและใต้มีมุขกระสันต่อกับพระระเบียง หลังคา 4 ชั้น ด้านมุขกระสันทิศเหนือ และทิศใต้ 5 ชั้น มีพระระเบียงโอบรอบด้านหลัง ด้านหน้าพระอุโบสถ มีกำแพงแก้ว บนมุมกำแพงแก้วซ้าย-ขวา มีเสาคอนกรีตหัวเสาเป็นศิลปะลัทธิรูปดอกบัวตูม คือ เครื่องหมายสิมา สำหรับด้านหน้า ส่วนสิมาด้านหลังพระอุโบสถ ลัทธิรูปเสมาธรรมจักรที่แผ่นหินแกรนิต ปูพื้น ภายในกำแพงแก้ว ปูหินแกรนิตสีชมพูอ่อนและสีเทา มุขตะวันออกมีเสากลมหินอ่อน 4 ต้น ข้างบันไดหินอ่อนมีสิงห์สลักหินอ่อน 2 ตัว ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ขุนสกลประดิษฐ์ ช่างในกรมช่างสิบหมู่ เป็นผู้ปั้นแบบ ตามภาพที่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเขียนผนังรอบพระอุโบสถ ด้านนอกประดับด้วยแผ่นหินอ่อน 4 เหลี่ยมสีขาวบริสุทธิ์ หนา 3 เซนติเมตร มุขตะวันตกด้านนอกมีเสาสีและสิงห์เช่นเดียวกับด้านหน้า และที่ซุ้มจรนำ ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณ เป็นพระยืนทรงเครื่องสมัยลพบุรี ปางห้ามญาติ ถวายพระนามว่า พระธรรมจักร เพราะที่ฝ่าพระหัตถ์สลักเป็นรูปพระธรรมจักร กับโปรดเกล้าฯ ให้บรรจุพระอังคารสมเด็จพระเจ้ามหาไถยิกาเธอ กรมพระยาสุดดารัตนราชประยูร (พระเจ้าราชวงศ์เธอ พระองค์เจ้าละม่อม ซึ่งทรงอภิบาลเลี้ยงดูพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่พระเยาว์มา ประหนึ่งสมเด็จพระราชชนนี) ได้ฐานพระด้วยข้อฟ้าใบระกา ทางหงส์ ลายอง ลงรักปิดทองที่บ่อนช้อยรับกันทุกชั้นมีคันทวยรับเชิงชายเป็นระยะๆ หลังคาพระอุโบสถมุงกระเบื้องเคลือบสีเหลือง เรียกว่ากระเบื้องกาบู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นกาบโค้งครอบแผ่นรอง เชิงชายเป็นแผ่นเทพนม ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้นำกระเบื้องวัดกัลยาณมิตร ส่งไปเป็น

ตัวอย่างทำสีจากเมืองจีน

หน้าบันพระอุโบสถโปรดเกล้าฯ ให้ผูกลายประกอบพระราชลัญจกรต่างๆ คือ

1. หน้าบันมุขตะวันออก จำหลักไม้ ผูกลายประกอบตราเป็นพระนารายณ์ทรงครุฑ ซึ่งถอดจากพระราชลัญจกร พระครุฑพาว์ ในลายมีหมู่เทวดาอัญเชิญเครื่องสูงประกอบซ้ายขวาด้วย
2. มุขตะวันตก จำหลักไม้ ผูกลายประกอบตราเป็นอุณาโลมในบุษบก ซึ่งถอดจากพระราชลัญจกรมหาอุณาโลมหรือมหาโอการ
3. มุขเหนือ ปันปูน ผูกลายประกอบตราเป็นช้างสามเศียร บนหลังมีบุษบก ซึ่งถอดจากพระราชลัญจกร ไอยราพต
4. มุขใต้ ปันปูน ผูกลายประกอบตราเป็นรูปจักรรถ ซึ่งถอดมาจากพระราชลัญจกร จักรรถ แต่เพราะพระราชลัญจกรจักรรถเหมือนกับ พระธรรมจักร จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า พระธรรมจักร

ในการผูกลายประกอบพระราชลัญจกร นอกจากสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์แล้ว ส่วนหนึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนเรศวรพัฒนศุภากร (พระองค์เจ้าเฉลิมลักษณะวงศ์ ในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว) ช่วยเขียนแบบ ในกำกับของสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ด้วย บานประตูด้านนอกติดแผ่นโลหะนูน ภาพเทวดารักษาประตู (ทวารบาล) ด้านในเขียนลายรดน้ำภาพเหมือนกับด้านนอก บานหน้าต่างด้านนอกติดแผ่นโลหะนูนภาพมาร (ยักษ์) แบก ด้านในเขียนลายรดน้ำภาพเหมือนด้านนอกภายในพระอุโบสถ มุขตะวันตก ประดิษฐานพระพุทธรชินราช ด้านหน้าพระพุทธรชินราชเป็นรั้วหินอ่อนกลมสี่เหลี่ยมยกพระแท่นรัตนบัลลังก์พระพุทธรชินราช ผนังเสมอรอบหน้าต่าง และพื้นพระอุโบสถประดับหินอ่อนหลากสี ณ พระแท่นรัตนบัลลังก์นั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้บรรจุพระสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงสถาปนาวัด

ผนังเหนือกรอบหน้าต่างขึ้นไป ซึ่งเป็นส่วนถึอปูน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ช่างกรมศิลปากรเขียนลายไทยเทพนมทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ สีเหลืองบนพื้นขาวอมเหลืองอ่อน ตลอดถึงเพดาน เมื่อ พ.ศ.2457 ผนังหน้าต่าง 10 ช่อง เป็นช่องกระจกรับแสง เขียนสีลายไทยเทพนม โดยช่างกรมศิลปากร ออกแบบสั่งทำจากเมืองฟลอเรนซ์ (Florence) ประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. 2497 พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ทรงรับเป็นเจ้าภาพด้านบนชื่อใน และชื่อนอก 3 ชั้น ลงรักปิดทองลายรดน้ำ เพดานในช่องชาดประดับดาวกระจาย 232 ดวง ดาวใหญ่ 11 ดวง มีโคมไฟระย้าแก้วขาวอย่างดี ตราเลข 5 ซึ่งเป็นตราวัดเบญจมบพิตร 6 โคม พร้อมสายबरอนซ์ ซึ่งสั่งทำจากประเทศเยอรมนี

ช่องคูหาทั้ง 8 เขียนภาพสถูปเจดีย์ที่สำคัญทุกภาค จัดเป็น จอมเจดีย์ ในประเทศไทย โดยว่าจ้างให้กรมศิลปากรออกแบบและเขียน แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2489 คือ พระมหาธาตุ จังหวัดลพบุรี พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม พระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระเจดีย์ชัยมงคล จังหวัดนครศรีอยุธยา พระมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย พระปฐมเจดีย์ จังหวัด

นครปฐม พระมหาธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน และ พระศรีรัตนธาตุ จังหวัดสุโขทัย เฉพาะช่อง พระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงรับเป็น เจ้าภาพ ช่อง พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงรับ เป็นเจ้าภาพ นอกจากนี้ มีพระบรมวงศานุวงศ์ และผู้มีจิตศรัทธารับเป็นเจ้าภาพ สำหรับหินอ่อนที่ ประดับตกแต่งพระอุโบสถ พระระเบียง ตลอดจน สถานที่อื่นๆ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงวัดขนาดทำแบบส่งไปเป็นตัวอย่างเรียกประกวดราคา โดยตรงจาก บริษัทขาย หินอ่อนประเทศอิตาลี ในการออกแบบประดับหินอ่อน วิศวกรและสถาปนิกชาวอิตาลีเียน จาก กรมโยธาธิการ ร่วมดำเนินการด้วยคือ วิศวกร อัลเลกรี (Carlo Allegri) ประสานงานสั่งซื้อหินอ่อน สถาปนิก ตะมาโย (Mario Tamagno) เป็นผู้ช่วยเขียนแบบบางส่วน หินอ่อนทั้งหมดได้มีการ สั่งซื้อ และเรียกประกวดราคาไปหลายแห่ง ส่วนหนึ่งเป็นหินอ่อนจากหังโนวี ยัวเสปเป้ (Novi Guiseppe) เมืองเยนิว กับหินอ่อนจากเมืองคาร์รารา (Carrara) ประเทศอิตาลี ที่ถือว่า เป็นเมือง ที่มีหินอ่อนมากและดีที่สุด มีเอกสารหลักฐานการสั่งซื้อมากมายเป็นหลักฐาน มิใช่เป็นหินอ่อนที่ เหลือจากสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมตามที่นักเขียนหลายๆ คนเข้าใจและเขียนเผยแพร่อยู่ใน หนังสือต่างๆ แต่อย่างใด ในช่วงแรกมีมิสเตอร์ มูโซ่ (Mr. L. Mosso) ซึ่งเป็นช่างจากบริษัทขาย หินอ่อน เป็นนายช่างประดับหินอ่อน มีช่างคนไทยเป็นลูกมือ สิ่งสำคัญภายในวัดพระพุทธชินราช ที่พระนั่งทรงผนวช วิหารสมเด็จพระที่นั่งทรงธรรม หอระฆังบวรวงศ์ ฯลฯ

8. วัดบวรนิเวศวิหาร ราชวรวิหาร ประวัติและที่ตั้ง ของวัดบวรนิเวศวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดบวรนิเวศวิหารเป็นวัดชั้นเอกชนิด ราชวรวิหาร ตั้งอยู่ต้นถนนตะนาวและถนนเฟื่องนคร บางลำพู กรุงเทพฯ แต่เดิมวัดนี้เป็นวัด ใหม่อยู่ใกล้กับวัดรังษีสุทธาวาส ต่อมาได้รวมเข้าเป็น วัดเดียวกัน โดยกรมพระราชวังบวรมหาคักติ พลเสพย์ ในรัชกาลที่ 3 ทรงสร้างขึ้นใหม่ วัดนี้ ได้รับการทะนุบำรุง และสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ ขึ้น จนเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง โดยเฉพาะในสมัย ปลายรัชกาลที่ 3 เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวได้ทรงอาราธนาสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้ามงกุฎ ซึ่งผนวชเป็นพระภิกษุอยู่วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) เสด็จมาครอง เมื่อ พ.ศ. 2375 ทำให้วัดนี้ได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ และเสริมสร้าง สิ่งต่างๆ ขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชอาคันตุกะ เสด็จประทับที่วัดนี้ แล้ว ทรง บูรณปฏิสังขรณ์และสร้างถาวรวัตถุต่างๆเพิ่มเติมขึ้นหลายอย่าง พร้อมทั้งได้รับ พระราชทาน ตำแหน่งจากรัชกาลที่ 3 ด้วย ในสมัยต่อมาวัดนี้ เป็นวัดที่ประทับของพระมหากษัตริย์ เมื่อทรง ผนวชหลายพระองค์ เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน จึงทำให้วัดนี้ ได้รับการทะนุบำรุงให้คงสภาพดีอยู่เสมอ ในปัจจุบันนี้ ศิลปกรรมโบราณวัตถุ และ ศิลปวัตถุ หลายสิ่งหลายอย่างอยู่ในสภาพดีพอที่จะชม และ ศึกษาได้ เป็นจำนวนไม่น้อย ศิลปกรรมที่ควรชมภายในวัดบวรนิเวศวิหาร

วัดบวรนิเวศวิหารนี้ มีศิลปกรรม และถาวรวัตถุ ที่มีค่าควรแก่การศึกษา ไม่น้อย แบ่งออกเป็น ศิลปกรรมในเขตพุทธาวาสและศิลปกรรมในเขตสังฆาวาส เขตทั้งสองนี้ถูก

แบ่งโดย กำแพง และ คูน้ำมีสะพานเชื่อมถึงกันเดินข้ามไปมาได้สะดวก ศิลปกรรมที่สำคัญ ของวัดนี้ที่ น่า สนใจ มีดังนี้

ศิลปกรรมในเขตพุทธาวาส

ศิลปกรรมในเขตพุทธาวาสที่สำคัญเริ่มจากพระอุโบสถ ซึ่งสร้างขึ้นตั้งแต่สร้างวัดในรัชกาลที่ 3 แต่ได้รับการบูรณะซ่อมแซมต่อมาอีกหลายครั้ง รูปแบบของพระอุโบสถ ที่สร้างตามแบบ พระราชนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 มีมุขหน้ายื่นออกมา เป็นพระอุโบสถและมีปีกยื่นออก ซ้ายขวา เป็นวิหารมุขหน้าที่เป็นพระอุโบสถมีเสาเหลี่ยม มีพาไลรอบซุ้มประตูหน้าต่าง และหน้าบันประดับด้วยลายปูนปั้นพระอุโบสถหลังนี้ได้รับการบูรณะในสมัย รัชกาลที่ 4 โดย โปรดฯ ให้มุงกระเบื้องเคลือบลูกฟูก ประดับ ลายหน้าบันด้วยกระเบื้องเคลือบสี และโปรดฯ ให้ ข้าราชการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภายในพระอุโบสถ ส่วนภายนอกได้รับการบูรณะ บุนนัง ด้วยหินอ่อนทั้งหมด เสาด้านหน้าเป็นเสาเหลี่ยมมีบัวหัวเสาเป็นลายฝรั่ง ซุ้มประตูหน้าต่างปิด ทองประดับกระจก ด้านหน้ามีใบเสมารุ่นเก่าสมัยอยู่ทองทำด้วยหินทรายแดงนำมาจากวัดวังเก่า เพชรบุรี ส่วนใบเสมาอื่นทำแปลกคือติดไว้กับผนังพระอุโบสถแทน การตั้งไว้บนลานรอบ พระอุโบสถ หลังพระอุโบสถเป็นเจดีย์สมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมา ได้หุ้มกระเบื้องสีทอง ใน รัชกาลปัจจุบัน พระอุโบสถหลังนี้ มีรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะต่างไปจากพระอุโบสถทั่วไป เพราะเป็นการผสมกันระหว่าง ศิลปะแบบพระราชนิยม ของรัชกาลที่ 3 ซึ่งกระเด็ดไปทาง ศิลปะจีนและศิลปะแบบรัชกาล ที่ 4 ซึ่งเป็นศิลปะที่มีอิทธิพลฝรั่ง จึงทำให้พระอุโบสถหลังนี้มีลักษณะผสมของอิทธิพลศิลปะต่างชาติทั้งสองแบบ แต่ทั้งหมดตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของศิลปะไทย เมื่อโดยรวมแล้วพระอุโบสถหลังนี้ มีเอกลักษณ์เฉพาะตนทั้งงดงามแปลกตาไม่น้อยทีเดียว ศิลปกรรมภายในพระอุโบสถ นอกเหนือไปจากพระพุทธรูปแล้วก็มีภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้ ข้าราชการเขียนขึ้น เป็นงานจิตรกรรม ฝาผนังที่มีค่ายิ่ง เพราะเป็นรูปแบบของ จิตรกรรมหัวเลี้ยวหัวต่อของการรับอิทธิพลยุโรป หรือ ฝรั่งเข้ามาผสมผสานกับแนวคิดตามขนบนิยมของไทย ภาพจิตรกรรมฝาผนังนี้ สันนิษฐานว่าเขียนตั้งแต่สมัยที่ พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎฯ เข้าครองวัด โดยเขียนบนผนังเหนือ ประตูหน้าต่าง ขึ้นไปมีอยู่ 16 ตอน เริ่มต้นจากทางหลังของผนังด้านซ้ายทางทิศตะวันตก นับเป็น ผนังที่ 1 วน ทักขิณาวัดพระพุทธรูปในพระอุโบสถตามลำดับ มีคำจารึก พรรณนาเขียน ไว้ที่ช่องประตูหน้าต่างรวม 16 บาน

นอกจากภาพจิตรกรรมฝาผนังแล้วที่เสาพระอุโบสถเขียนภาพแสดงปริศนาธรรมเปรียบด้วย น้ำใจคน 6 ประเภทเรียกว่า ฉพาศิชาติ ด้วย ภายในพระอุโบสถนี้ มีพระพุทธรูปสำคัญอยู่ 2 องค์ คือ พระประธานเป็นพระพุทธรูปหล่อ โลหะขนาดใหญ่หน้าพระเพลากว้าง 9 ศอก 12 นิ้ว กรมพระราชวังบวรฯ ผู้สร้างวัดได้ทรง อัญเชิญมาจากวัดสระตะพาน เพชรบุรี โดยเรือออกเป็น ท่อนๆ แล้วนำมาประกอบขึ้นใหม่ สันนิษฐานว่าเดิมเป็นพระทวาราวดี พระศกเดิมโต พระยาธานีหัตถการ นายช่างกรม พระราชวังบวรฯ เลาะออกทำพระศกใหม่ด้วยดินเผาให้เล็กลง ลงรักปิดทองมีพระสาวกใหญ่ นั่งคู่หนึ่งเป็นพระปั้นหน้าตัก 2 ศอก

ส่วนพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่ง คือ พระพุทธรชินสีห์ ซึ่งอัญเชิญมาจากวิหารทิศเหนือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พิษณุโลก โดยอัญเชิญมาทั้งองค์เมื่อฤดูน้ำปี พ.ศ. 2373 และ ในปีต่อมาได้ปิดทอง กาไหล่ พระรัศมี ผังพระเนตรใหม่ และตัดพระอุณาโลม พระพุทธรูปองค์ นี้ เป็นพระพุทธรูป ที่งดงามอย่างยิ่ง องค์หนึ่ง ถัดจากพระอุโบสถออกไปเป็นเจดีย์กลมขนาดใหญ่สร้างสมัยรัชกาลที่ 4 หุ้มกระเบื้องสีทอง ในรัชกาลปัจจุบัน รอบฐานพระเจดีย์มี ศาลาจีน และซุ้มจีน หลังเจดีย์ออกไปเป็นวิหารเก๋งจีน ข้างในมีภาพเขียน ฝีมือช่างจีน เทคนิค และฝีมืออยู่ในเกณฑ์ดี

ถัดเก๋งจีนเป็น วิหารพระศาสดา เป็นวิหารใหญ่แบ่งเป็น 2 ห้อง ด้านหลัง เป็นพระพุทธรไสยาสน์ สมัยสุโขทัย ฝาผนังมีจิตรกรรมเรื่องพระพุทธรประวัติและชาดก ด้านหน้าประดิษฐานพระศาสดา รัชกาลที่ 4 โปรดฯ ให้อัญเชิญมาจากวัดสุทัศน์เทพวราราม ในบริเวณพุทธาวาสนั้น มีศิลปกรรมน่าสนใจอีกหลายอย่างเช่น พระพุทธรบาทจำลอง ซึ่งเป็นพระพุทธรบาทโบราณสมัยสุโขทัย ประดิษฐานอยู่ในศาลาข้าง พระอุโบสถพลับพลา เปลื้องเครื่อง สร้างเป็นเครื่องแสดงว่า วัดนี้รับพระกฐินโดยขบวนพยุหยาตรา ที่พระเจ้าแผ่นดิน เสด็จเปลื้องเครื่องทรงในศาลานี้ก่อนเสด็จเข้าวัด นอกจากนี้ที่ซุ้มประตูด้านหน้าพระอุโบสถบานประตู มีรูปเชี้ยวทาง แกะสลักปิดทอง เป็นฝีมือ ช่างงดงามทีเดียว ศิลปกรรมในเขตสังฆาวาส

ศิลปกรรมในเขตสังฆาวาส ส่วนใหญ่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 4 เพื่อเป็น ตำหนักที่ประทับของพระมหากษัตริย์ที่ผนวชในวัดนี้ เริ่มจากตำหนักปั้นหย่า ซึ่งเป็นตึกฝรั่ง 3 ชั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระราชทาน พระภิกษุเจ้าฟ้ามงกุฎ เมื่อทรง อาราธนาให้เสด็จมาประทับที่วัดนี้ และประทับอยู่ที่ตำหนักปั้นหย่าตลอดเวลาผนวช ต่อมา ตำหนักนี้ได้เป็นที่ประทับของเจ้านายหลายพระองค์ที่ผนวช และประทับอยู่ที่วัดนี้ รูปทรงของ ตำหนักเป็นตึกก่ออิฐถือปูนหน้าจั่วประดับด้วยกระเบื้องเคลือบอยู่ซ้ายมือของกลุ่ม ตำหนัก ต่างๆ

ถัดจากตำหนักปั้นหย่า คือ ตำหนักจันทร์ เป็นตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ทรงสร้างด้วยทรัพย์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมขุนฯ พิจิตเจษฎาภรณ์ จันทร์ ถวายเป็นที่ประทับของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส ในบริเวณตำหนักจันทร์ด้าน ทิศตะวันออกติดกับรั้วเหล็กมีศาลาเล็กๆ มีพาไล 2 ด้าน ฝาผนังทึบก่ออิฐถือปูนโถงเป็นเครื่องไม้ หลังคามุงกระเบื้อง ศาลาหลังนี้เดิมเป็นพลับพลา ที่ประทับของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างไว้ในสวนพระราชวังเดิม โปรดให้ย้ายมาปลูกไว้ เมื่อ พ.ศ. 2452 ในกลุ่มพระตำหนักนี้ ยังมีพระตำหนักเพชร อีกตำหนักหนึ่งอยู่ขวามือเมื่อเข้าจากหน้าวัด เป็นตำหนักสองชั้นแบบฝรั่ง มุขหน้าประดับด้วยลวดลายไม้ฉลุงดงาม ตำหนักนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างถวายเป็นที่ประทับของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส อย่างไรก็ดีตามศิลปกรรมและถาวรวัตถุของวัดบวรนิเวศวิหารยังมีอีกหลายอย่างส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในสภาพดี

มหามกุฏราชวิทยาลัย

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2436 โดยพระบรมราชานุญาตในพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตามดำริพระสมเด็จ พระมหาสมณเจ้ากรมพระยาพระวชิรญาณ วโรธ เพื่อเป็นสถานศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ ต่อมาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้ทรงประกาศตั้งสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพุทธศาสนา ขึ้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2488 และมหาเถรสมาคมได้รับรองสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยเป็น การศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2517 เป็นการศึกษาที่ไม่เก็บค่าเล่าเรียน การศึกษาระดับปริญญาตรีแบ่งเป็น 4 คณะ คือ คณะศิลปศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา คณะสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ พระภิกษุสามเณรที่จะเข้ารับศึกษาในระดับปริญญา ศาสตรบัณฑิต จะต้องมีความรู้เปรียญ 4 ประโยค นักธรรมเอก หรือเทียบเท่า ม.ศ.5 หรือ ม.6 สายปริยัติ กำหนดเวลาเรียน 7 ปี แบ่งเป็นชั้นบูรพศึกษา 1 ปี เตรียมปี 1 และ เตรียมปี 2 รวม 3 ปี ทั้งนี้ เฉพาะผู้ที่ไม่มีคุณวุฒิเทียบเท่า ม.ศ.5 หรือ ม.6 ส่วนชั้นนักศึกษา 4 ปี และต้อง ออกปฏิบัติงาน 1 ปี รวมเป็น 8 ปี จึงจะจบหลักสูตร และต้องสอบได้เป็นเปรียญ 5 ประโยค ด้วย จึงจะได้รับปริญญาศาสตรบัณฑิต ส่วนการศึกษาระดับปริญญาโทศาสตร ศาสตรบัณฑิต เริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 เป็นต้นมา

9. วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอด ฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี โปรดเกล้าให้สถาปนาขึ้น แต่ทรงสร้างค้างไว้ แต่เพียงรากพระวิหาร ถึงรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างใหม่ทั้ง อาราม ในรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์เพิ่มเติมอีก ส่วน มูลเหตุที่จะทรงสร้างวัดนี้ มีเรื่องราวปรากฏมาว่า เมื่อสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นมาเป็น ราชธานีแล้ว ความมุ่งหมายที่จะทำนุบำรุงให้เหมือนกรุงศรีอยุธยาเดิม ด้วยนับถือกันว่า ครั้ง กรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานีเป็นสมัยที่บ้านเมืองรุ่งเรือง เรียกกันว่า ครั้งบ้านเมืองดี รั้ววังวัดวา ที่สร้างขึ้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็มักถ่ายแบบมาจากกรุงศรีอยุธยา ยกตัวอย่างเช่น ที่สร้างวัด สุทัศน์ฯ เป็นที่ประดิษฐานพระโต ซึ่งเชิญมาแต่กรุงสุโขทัยในสมัยรัชกาลที่ 1 ก็มีพระราชประสงค์ จะสร้างแทนวัดพระเจ้าพันธุเชิงที่กรุงเก่า ดังนี้ เป็นต้น

พระศรีศากยมุนี

อีกฉบับหนึ่ง ด้วยเจ้าพระยาศรีธรรมราชรับสั่งใส่เกล้าฯ ด้วยทรง พระกรุณาโปรดเกล้า สั่งว่า ทรงพระราชศรัทธาให้อาราธนาพระพุทธรูป ซึ่งอยู่ ณ เมืองสุโขทัย ลงมากรุงเทพฯแล้ว ทอดทูนอยู่กลางน้ำหน้า พระตำหนักแพ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มี การมหรสพสมโภชเพลากลางวัน กลางคืน ครั้นถึงวัน 3 ฯ 9 5 ค่ำ (ไม่มีปี ไม่มีศักราช เห็นจะ เป็นปีมะโรงสัมฤทธิ์ศก จุลศักราช 1170) เปลาเช้า พระสงฆ์ 20 รูป รับพระราชทานฉันที่เรือ บัลลังก์ แล้วถึงเพลabay 2 โมง จะได้ตั้งบายศรี ทอง เงินทอง ที่เรือหน้าพระพุทธรูป สมโภช เวียนพระเทียนนั้น ให้ข้าทูลละอองฯ ผู้ใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายทหารพลเรือนมารับแวนเวียนพระเทียน

ให้พร้อม จงทุกหมู่ทุกกรม อย่าให้ขาดได้ตามรับสั่ง สั่งบายศรีแปลกอยู่ บายศรีเงินสำหรับ 1 ทอง สำหรับ 1 ทอง 2 สำหรับ รวม 4 สำหรับให้มีพุ่มข้าว ชันเชิงพานรองนำวกแวน (สำหรับ) เวียนเทียน ดิดเทียน เทียนยอต่บายศรีแบ่งหอม น้ำมันหอม อนึ่ง พระพุทธรูปนั้นไม่ใช่องค์เดียวเห็นจะ 3 องค์ จึงสั่งเครื่องนมัสการให้สนมพลเรือนรับเครื่องทองน้อย สำหรับบูชาพระพุทธรูปองค์ใหญ่ สำหรับ 1 เครื่องกระบะมุกสำหรับบูชาพระพุทธรูปองค์น้อย 2 สำหรับ

หมายเหตุฉบับที่ 3 นี้ ควรจะอยู่ที่ 2 แต่เหตุไฉนเขาจึงจดไว้เป็นที่ 3 ก็ไม่ทราบ ครั้นจะคัดขึ้นไปไว้ที่ 2 เกรงจะผิด เหตุด้วยหมายเหตุฉบับหลังไม่มีปีและศักราช จึงได้ลงเรียงไว้ตามลำดับเดิม แต่ไม่เห็นมีท่าทางที่จะผิดด้วยการที่หล่อแก้ซ่อมแปลง ได้ทำที่วัดสุทัศน์ มีเดือนปีปรากฏว่า เป็นเดือนยี่ปีมะโรงสัมฤทธิ์ศก สมโภชพระเดือน 5 ปีมะเส็งเอกศกไม่ได้ เพราะพระไม่ได้ไปถึงที่ดังนี้

เดือน 6 แห่งขึ้นทางบก ขึ้นไปวัดสุทัศน์ในเดือน 6 นั้นเอง ก่อฤกษ์แต่ได้ความต่อไปว่า ได้ทรงปฏิสังขรณ์แก้ไขพระศรีศากยมุนี เททองใหม่ที่วัดสุทัศน์นั่นเอง แรกที่จะรู้เรื่องนี้ได้เห็นคำอาราธนาเทวดา สำหรับราชบัณฑิตอ่าน ซึ่งได้มาแต่หอสมุด มีเนื้อความขึ้นโม 3 จบ อิติปิโสจบแล้ว จึงอาราธนาออกชื่อว่า ข้าพระพุทธเจ้า พระยาธรรมปรีชา หลวงธรรมสุนทร หลวงเมธาธิบดี ขุนศรีวรโฆหาร ราชบัณฑิตยาคารยทั้งปวง พร้อมกันทำอักษฌเสนกิจอาราธนา สัตยาริษฐาน เฉพาะพระพักตร์ พระศรีรัตนตรัยเจ้า ด้วยสมเด็จพระบรมขัตติยาริษดินทรปิ่น ประชามหาสมมติเทวราช พระบาทพิตรพระเจ้าอยู่หัว (ต่อไปก็สรรเสริญพระบารมีและพระราชศรัทธาบำรุงพระพุทธศาสนาแผ่พระราชกุศล แล้วจึงดำเนินความต่อไปว่า) บัดนี้ทรงพระราชศรัทธากระทำการปฏิสังขรณ์ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ที่ตำราแดดตำราฝน ต้องเพลิงป่า หาผู้จะพิทักษ์รักษามีได้ อยู่ที่เมืองสุโขทัยนั้น

ทรงพระกรุณาเจดีย์ฐาน บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นที่ไหว้ที่สักการบูชา ลักษณะอันใดมิได้ต้องด้วยพุทธลักษณะผิดจากบาลีและอรรถกถานั้น ทรงพระกรุณาให้ปฏิสังขรณ์ขึ้นให้ต้องด้วยพระอรรถกถาและพระบาลี ตั้งพระทัยจะให้พระราชพิธี ปฏิสังขรณ์นี้สำเร็จ โดยสิริสวัสดิ์ ปราศจากพิบัติบกพร่อง การที่จะใส่ไฟสำรอกขึ้นฝั่งเททองนั้น จะให้บริสุทธ์บริบูรณ์ ต้องด้วยพระราชประสงค์จงทุกประการ จึงมีพระราชบริหารดำรัสสั่ง ให้อาราธนาพระเถรานุเถระ ราชาคณะผู้ใหญ่ผู้น้อย ฝ่ายคามวาสี อรัญวาสี มีสมเด็จพระสังฆราชาธิบดี เป็นประธาน ให้มาประชุมกันเจริญพระปริตร ขอพระรัตนตรัยให้ช่วยอภิบาลบำรุงรักษาข้าพระพุทธเจ้าราชบัณฑิต มาอาราธนาอันเชิญ เทพเจ้าทุกสถาน สักเค กาเม จรูเป ฯลฯ ลงท่ายเป็นคำสัตยาริษฐาน ยังกินจิ รัตนัง โลเก ฯลฯ แล้วก็จบ

เมื่อได้เห็นเช่นนี้ ถึงว่า จะเชื่อว่าเป็นประกาศรัชกาลที่ 1 ก็ยังไม่สู้แน่ ภายหลังได้พบหมายเป็นข้อความต่องัน จึงเอาเป็นแน่ได้ ในหมายเหตุฉบับนี้ว่า พระชานिरจนา รับสั่งใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งว่า ซึ่งสั่งไปแต่ก่อนว่าจะได้หล่อพระพุทธรูปองค์ใหญ่ ณ วัดเสาชิงช้า ณ วัน 3 ๔ 24 ปีมะเส็งสัมฤทธิ์ศก เพลาบายสามโมงนั้นบัดนี้โหรมีชื่อคำนวณพระฤกษ์ทูลเกล้าฯ ถวายเลื่อนเข้ามา พระสงฆ์ 30 รูปจะได้เจริญพระพุทธรูปมนต์ เปลา

บายวันขึ้น 2 ค่ำ 3 ค่ำ 4 ค่ำ ครั้น ณ วัน 4 ๕ 2 เผลาเช้า 2 โมง บาท 1 พระฤกษ์จะได้เททอง พระสงฆ์ที่สวดมนต์จะได้รับฉัน ให้นายด้านวัดปลุกโรงที่มสงฆ์ให้พอพระสงฆ์ ละสังอื่น ๆ ต่อไป ตามตำราหมาย

มีข้อยืนยันกันว่า อนึ่งให้พระราชบัณฑิต แต่งคำอาราธนาเทวดา แล้วนุ่งผ้าขาว สวมเสื้อครุยไปอาราธนาเทวดา ณ วันเดือน 2 ขึ้น 3 ค่ำ 4 ค่ำ เผลาบ่าย 4 ค่ำ เข้าทั้ง 4 วัน มีบูชา จุฬารุกขทั้ง 4 วันมีเกณฑดอกไม้แขวน แต่เรียกขบกลว่า แล้วให้เย็บพวงมะโหด ร้อยพูกลิ้นส่งให้ สนมพลเรือน ออกไปแขวนบูชาวันละ 100 พวงทั้ง 4 วัน และมีกำหนดอีกหนึ่งว่าให้ล้อมวังเหลาไม้ กัดเข้าไปส่ง ณ ทิมดาบชาววัง จะได้ส่งให้ท่านข้างในเย็บพวงมะโหด 50 กำๆ ละ 30 อัน ให้ส่ง ทั้ง 3 วัน

เมื่อมีการต้องหล่อเก้ายูเช่นนี้ ก็ต้องกินเวลาไปอีกช้านาน เป็นเวลาที่ได้ออกพื้น พระอุโบสถและฐานพระขึ้นไปถึงที่ทับ กันกับการตกแต่ง คงจะได้ไปแล้วเสร็จยกพระพุทธรูป ขึ้น ในที่ปี่มะเส็งเอกศกใกล้เวลาเสด็จสวรรคต ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในเวลาพระขึ้นตั้งที่ อันเป็น เป็นเวลาทรงพระประชวรมากอยู่แล้ว จึงรับสั่งว่า เพียงได้ยกพระขึ้นถึงที่สิ้นธุระเท่านั้น แล้ว เหตุ ด้วยทรงเป็นห่วงกลัวจะสวรรคตเสียก่อนที่ได้เชิญพระขึ้นที่ การแต่งพระศรีศากยมุนี และ การก่อฐานพระคงจะได้ทรงเร่งรัดอยู่มาก ครั้นได้ทอดพระเนตรเห็นเชิญพระขึ้นที่ทันสมพระราช ประสงค์ ทรงพระโสมนัสจึงทรงเปล่งอุทานว่า สิ้นธุระแล้ว

กรมหลวงนรินทรเทวี นำมากล่าวในที่นี้ด้วยความยินดี ต่อพระราชศรัทธา พระราชอุตสาหะ ทั้งหวังจะสรรเสริญพระราชสติสัมปชัญญะ ซึ่งทรงกำหนดทราบกาลของ พระองค์ ถ้าหากว่า ไม่ทรงประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ และมีได้ผูกพันพระราชหฤทัย ในการที่ จะได้ทอดพระเนตรเห็นพระศรีศากยมุนี ขึ้นตั้งที่ไม่ทรงเร่งรัดให้การนั้นสำเร็จไปพร้อมกันเข้าไป อีกไม่เท่าใดก็จะไม่ได้ทอดพระเนตรเห็น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงสร้าง ปราสาทราชมนเฑียรพระราชวัง พระนครและพระอารามใหญ่ อย่างวัดพระเชตุพนเป็นต้น มิได้ ทอดทิ้งให้การนั้นติดค้างอยู่เลย ย่อมทำให้แล้วสำเร็จทันทอดพระเนตรทุกสิ่งทุกอย่าง เว้นไว้ แต่ วัดสุทัศนเทพวราราม ซึ่งได้ลงมือเมื่อปลายแผ่นดินเสียแล้ว จึงไม่ทรงหวังพระราชหฤทัยว่าจะ ได้ทอดพระเนตรการพระอารามนั้นแล้วสำเร็จ ทรงกำหนดพระราชหฤทัยไว้แต่เพียงให้ได้เห็น พระศรีศากยมุนีขึ้นตั้งที่ก็เป็นอันพอพระราชประสงค์ ความที่ทรงมุ่งหมายนั้นได้สำเร็จ ดัง พระราชประสงค์ คำซึ่งรับสั่งว่าสิ้นธุระนั้น กรมหลวงนรินทรเทวีจึงถือว่าเป็นคำปลงพระชนมายุ ณ เดือน 7 เดือน 8 ทรงพระประชวรหนักลง ณ วัน 5๕ 139 ค่ำ จุลศักราช 1171 (พ.ศ. 2352) ปี่มะเส็งเอกศก เวลา 3 ยาม 8บาท เสด็จสวรรคต อยู่ในราชสมบัติ 28 ปี

ในรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้เสวยราชสมบัติ ในปี นั้น เมื่อได้ทรงจัดการถวายพระเพลิงพระบรมศพเสร็จแล้ว เมื่อปีมะแมตรีศก จุลศักราช 1173 ถึงปี ระกาเบญจศกจุลศักราช 1175จึงได้ทรงสร้างวัดสุทัศนต่อมา โดยพระราชดำริว่า พระพุทธรูปองค์ ใหญ่ ซึ่งประดิษฐานอยู่ที่เสาชิงช้า นั้น สมเด็จพระบรมชนกนาถ มีพระดำริจะสร้างวัดใหญ่ขึ้นกลาง

พระนคร พอก่อรากพระวิหารประดิษฐานพระศรีศากยมุนีแล้ว ก็พอสิ้นรัชกาล ยังมีได้ประดิษฐานเป็นสังฆาราม ซึ่งเรียกกันในเวลานั้นว่า วัดพระโต จึงโปรดให้สถาปนาต่อมา สร้างพระวิหารยังไม่แล้ว แล้วทรงพระดำริให้ช่างเขียนเส้นลายบานประตูดุวัดพระใหญ่ยกเข้าไป ทรงพระศรัทธาลงลายพระหัตถ์สลักภาพกับกรมหมื่นจิตรภักดี

ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงมีพระราชศรัทธาปฏิสังขรณ์วัดสุทัศนเทพวรารามอีกและในรัชกาลนี้เอง ได้ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานนามพระอารามว่า วัดสุทัศนเทพวราราม ดังมีความปรากฏอยู่ในพระราชพงศาวดารตอนหนึ่งว่า ทรงพระราชดำริว่า วัดพระโต เสาชิงช้า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเมื่อปลายแผ่นดินก็โปรดให้ทำวิหารใหญ่ขึ้น การยังไม่ทันแล้วเสร็จ เชิญเสด็จพระศรีศากยมุนีขึ้นประดิษฐานไว้ การที่อื่นยังมิได้ทำ ก็พอสิ้นแผ่นดินไปครั้งนี้จะต้องทำเสียให้เป็นวัดขึ้นให้ได้ จึงให้พระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาเป็นแม่กองดูทั่วไปทั้งวัดให้พระเจ้าห้องยาเธอ กรมหมื่นพิทักษเทเวศร ทำพระอุโบสถใหญ่และทำพระระเบียงล้อมพระวิหารการนั้นก็แล้วเสร็จทั่วทุกแห่ง ทั้งกุฏิสงฆ์ด้วย จึงให้อาราธนาพระธรรมไตรโลกอยู่วัดเกาะแก้ว ตั้งเป็นพระพิมลธรรมเป็นเจ้าอธิการจัดเอาพระภิกษุในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดราชบูรณะ รวมได้ 300 รูปไปอยู่เป็นอันดับพระราชทานชื่อ วัดสุทัศนเทพวราราม

ถึงรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสร้างเพิ่มเติมต่อมาเมื่อจุลศักราช 1215 (พ.ศ. 2396) ทรงดำริว่า วัดสุทัศนนั้น พระศาสดา ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงยกย่องน้อยไปเชิญเอามาแต่วัดบางอ้อยช้างในกรุงเทพฯ มาไว้ที่วัดประดู่ ทรงเห็นว่าพระศาสดา พระชินราช พระชินสีห์ ท่านอยู่วัดเดียวกันจะให้ไปอยู่วัดในเรือกสวนนั้นไม่สมควร จึงให้ไปเชิญมาไว้หน้าพระอุโบสถ ต่อพระประธานใหญ่ ออกมา ภายหลังวิหารวัดบวรนิเวศแล้ว ก็ให้เชิญพระศาสดาไปไว้แล้ว ให้สร้างพระพุทธรูปใช้ใหม่องค์ 1 พระอสีติมหาสาวก 80 องค์นั่งฟังธรรมเทศนา ประดิษฐานแทนไว้ในพระอุโบสถแล้วถวายนามพระประธานในวิหารว่า พระพุทธศรีศากยมุนีพระประธานในพระอุโบสถถวายพระนามว่า พระพุทธตรีโลกเชษฐ์

ต่อมาในรัชกาลที่ 5 สมัยสมเด็จพระวันรัต (แดง) เป็นเจ้าอาวาส 2 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระวันรัต (แดง) จัดการซ่อมพระวิหารพระศรีศากยมุนี เป็นครั้งใหญ่ ได้ลงมือซ่อม เมื่อเดือนกรกฎาคม ปีมะแม จุลศักราช 1257 ร.ศ. 114 (พ.ศ. 2438)

2.3 ความสำคัญของพระอารามหลวง

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดพระแก้ว นั้นเป็นวัดที่สำคัญที่สุดในกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. 2325 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2327 เป็นวัดที่สร้างขึ้นในเขตพระบรมมหาราชวัง ตามแบบวัดพระศรีสรรเพชญ์ สมัยอยุธยา วัดนี้อยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอก ทางทิศตะวันออก มี

พระระเบียงล้อมรอบเป็นบริเวณ เป็นวัดคู่กรุงที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา ใช้เป็นที่บวชนาคหลวง และประชุมข้าทูลละอองพระบาทถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าให้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปมหาสมณรัตน์ปฏิมากรหรือพระแก้วมรกต พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของไทย มาประดิษฐาน ณ ที่นี้ วัดพระศรีรัตนศาสดารามนี้ ภายหลังจากการสถาปนาแล้ว ก็ได้รับการปฏิสังขรณ์สืบต่อมาทุกรัชกาล เพราะเป็นวัดสำคัญ จึงมีการปฏิสังขรณ์ใหญ่ทุก 50 ปี คือ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็น พระอารามหลวงชั้นเอกชนิด ราชวรมหาวิหาร 1 ใน 6 ของไทย เป็นวัดที่มีความสำคัญยิ่งและมีความสวยงาม พร้อมทั้งสถาปัตยกรรมและประติมากรรม พร้อมทั้งเป็นวัดที่มีชาวต่างชาติมาเที่ยวชมเยอะมากในแต่ละปี วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ริม ถนนสนามไชย และถนนมหาธาตุ ติดกับพระบรมมหาราชวัง

แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เปิดให้เข้าชมทุกวัน ระหว่างเวลา 08.00 – 17.00 น. ชาวต่างชาติจะต้องบัตรเข้าชมคนละ 20 บาท สำหรับนักท่องเที่ยว ต้องแต่งกายสุภาพ สุภาพสตรี ห้ามสวมกางเกงขาสั้นเหนือเข่าเข้าไปเที่ยวชม และวัดนี้ยังเป็น วัดประจำรัชกาลที่ 1 อีกด้วย

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรมหาวิหาร 1 ใน 6 วัดของไทยและเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 2 ซึ่งเป็นวัดที่สร้างขึ้นมาตั้งแต่ในสมัยอยุธยา มีความสำคัญและโดดเด่น สวยงาม ทั้งในด้านสถาปัตยกรรม มีความเป็นเอกลักษณ์ของคนในสมัยก่อนได้เป็นอย่างดี

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดราชโอรสาราม ราชวรวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร และถือเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 3 แห่งราชวงศ์จักรี เป็นวัดโบราณมีมาก่อนสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ คือ เป็นวัดราษฎร์ ที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี นอกจากนี้ มีสิ่งสำคัญในพระอาราม เช่น พระอุโบสถ มีลักษณะสถาปัตยกรรม และศิลปกรรม ผสมระหว่างไทยและจีน หลังคาเป็นแบบจีนแต่มีกระเบื้องแบบไทย และมีความงดงามมากเช่นเดียวกัน

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นพระอารามหลวงของพระมหากษัตริย์ตามโบราณราชประเพณี และทรงรับเข้าอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระกษัตริย์ทุกพระองค์สืบมาจนถึงปัจจุบันนี้

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหารเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงโปรดให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5 โดยสร้างเลียนแบบ 2 วัด คือ วัดพระปฐมเจดีย์กับ วัดราชประดิษฐ์สถิตสมาราม ราชวรวิหาร ตัวพระอุโบสถภายนอกสถาปัตยกรรมแบบไทยแท้ ประกอบด้วยลวดลายกระเบื้องเคลือบเบญจรงค์รูปเทพประนม (มือ) ภายในเป็นสถาปัตยกรรมโกธิค พระประธานคือ พระพุทธอังคีรส ภายใต้พระประธานมีได้เพียงบรรจุพระศรีรังการของ รัชกาลที่ 5 เพียงเท่านั้น ยังบรรจุพระศรีรังการของพระมหากษัตริย์พระองค์อื่นๆ ด้วย

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวว่า วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหารเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลกว่า The Marble Temple เพราะพระอุโบสถ พระระเบียง ประดับด้วยหินอ่อนที่ดีที่สุดจากประเทศอิตาลี ประกอบกับเป็นวัดที่มีความวิจิตรงดงามด้วยศิลปะสถาปัตยกรรมไทยโบราณ จึงมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสนใจเข้าชมจำนวนมากทุกวัน

เห็นได้ว่า พระอารามหลวงมีความสำคัญต่อแนวความคิดและความเชื่อของพุทธศาสนิกชนและสังคมไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์ยังทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในด้านศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ลักษณะของพระอารามหลวง

กองพุทธศาสนสถาน (2548) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของพระอารามหลวง คือ วัดที่พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้างหรือทรงบูรณปฏิสังขรณ์ หรือมีผู้สร้างน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเป็นวัดหลวง และวัดที่ราษฎรสร้าง หรือบูรณปฏิสังขรณ์ และขอพระราชทานให้ทรงรับไว้ เป็นพระอารามหลวง เช่น วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร และพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร เป็นต้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอนการวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าใด มีความสามารถชนิดใด ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติ หรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชาพลศึกษา การช่าง การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดยใช้ ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

นอกจากนี้ ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่า เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบลงในกระดาษ และให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน ว่านักเรียนมีความรู้มากเพียงใด บกพร่องตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือวัดดูความพร้อมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

2. แบบทดสอบมาตรฐาน สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผล เพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใดๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราการพัฒนาของแต่ละวัยในแต่ละกลุ่มแต่ละภาพ ก็ได้ จะใช้สำหรับให้ครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่างๆ ในเด็กแต่ละคนก็ได้ ข้อสอบมาตรฐาน นอกจากจะมีคุณภาพ ของแบบทดสอบสูงแล้วยังมีมาตรฐานในด้านวิธีดำเนินการสอบ คือ ไม่ว่าโรงเรียนใดหรือส่วนราชการใด จะนำไปใช้ต้องดำเนินการสอบเป็นแบบเดียวกับแบบทดสอบมาตรฐาน จะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการสอบว่า จะทำอย่างไร และยังมีมาตรฐานในการแปลคะแนนอีกด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการในการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน คือ จะเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้สอนนักเรียนไปแล้ว สำหรับพฤติกรรมที่ใช้วัดจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ มักนิยมใช้เป็นหลักที่ได้จากการประชุมของนักวัดผล ซึ่ง บลูม (Bloom) ได้เขียนรวมไว้ในหนังสือสรุปได้ว่า การวัดผลด้านสติปัญญา ควรวัดพฤติกรรม ดังนี้

1. วัดด้านความรู้ความจำ
2. วัดด้านความเข้าใจ
3. วัดด้านการนำไปใช้
4. วัดด้านการวิเคราะห์
5. วัดด้านการสังเคราะห์
6. วัดด้านประเมินค่า

การวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านนี้ จะใช้แบบทดสอบประเภทอัตนัย หรือปรนัยก็ได้ ข้อสำคัญอยู่ที่คำถาม ซึ่งต่อไปนี้เป็นตัวอย่างข้อคำถามแบบทดสอบประเภทปรนัย ดังนี้

1. ข้อคำถามวัดความรู้ ความจำ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถที่ระลึกออกมาได้ หรือจำได้ เช่น ถามคำศัพท์ นิยาม สถานที่ เวลา ขนาด ปริมาณ บุคคล ระเบียบ

ประเพณี ลำดับชั้น ของการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าสอนแล้วจึงนำมาถาม และถือ ว่าเป็นการวัดความจำเท่านั้น

2. ข้อคำถามวัดความเข้าใจ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถในการจับ ใจความสำคัญของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ความสามารถจับใจความด้านการแปล ความหมายการตีความหมาย และการขยายความของข้อความ คำ เรื่องราว เหตุการณ์ ภาพ ฯลฯ

3. ข้อคำถามวัดการนำไปใช้ เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถในการนำความรู้ ที่เรียนมาไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่

4. ข้อคำถามวัดการวิเคราะห์ เป็นคำถามที่วัดความสามารถในการแยกแยะ และส่วนย่อยๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมาย หรือความประสงค์สิ่งใด นอกจากนั้นยังบอกถึงว่าส่วนย่อย ๆ ที่สำคัญนั้น แต่ละเหตุการณ์เกี่ยว กันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด จะเห็นได้ว่า ความสามารถในการด้านวิเคราะห์ จะมากไปด้วยการหาเหตุผลมาเกี่ยวข้องอยู่เสมอและพยายามมองให้ลึกลงไปถึงแก่นแท้ของ เนื้อหาและเหตุการณ์นั้นๆ การวิเคราะห์จึงต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และ การนำไปใช้มาประกอบการพิจารณา

5. ข้อคำถามการสังเคราะห์ เป็นคำถามที่วัดความสามารถในการผสม ส่วนย่อยๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน เป็นการวัดว่านักเรียนจะสามารถนำเอาความรู้แต่ละหน่วย มารวมกันจัดเป็นหน่วยใหม่ขึ้น หรือโครงสร้างใหม่ที่ต่างจากเดิมได้หรือไม่ ลักษณะคำถาม ประเภทนี้จะถามเกี่ยวกับการสังเคราะห์ข้อความ การวางแผนและสังเคราะห์ความสัมพันธ์เป็น คำถามที่จะดึงดูดว่าใครมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากเพียงใด

6. ข้อคำถามวัดการประเมินค่า เป็นข้อคำถามที่วัดความสามารถในการ วินิจฉัย ตีราคา โดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ สิ่งที่ดีอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ ผลงานต่างๆ หรือเป็น ความคิดเห็นก็ได้ การประเมินค่านั้นอาศัยเกณฑ์และมาตรฐานไปประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดเสมอ ว่าสิ่งนั้นดี ไม่ดีอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงดีหรือไม่ดี ข้อคำถามอาจจะอยู่ในรูปของการประเมิน ค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน หรือการประเมินค่าที่อาศัยเกณฑ์ภายนอกก็ได้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29 – 32) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะรวมถึง ความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือคือมวล ประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรม หรือความสามารถของบุคคลในด้านความรู้และทักษะซึ่งได้พัฒนาจากการเรียนการสอน การฝึก เล่น และอบรมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาในกระบวนการ

เรียนการสอน เพราะทำให้ครูผู้สอนทราบว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ แล้ว นักเรียนจะมีความรู้ความสามารถ ทักษะมากน้อยเพียงใด ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29 – 32) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพสมองของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร เช่น มีพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า มากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัยนั่นเอง โดยแบ่งการวัดออกเป็น 2 องค์ประกอบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน คือ

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถทางการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา ให้ทำการสังเกต และวัดได้ การวัดแบบนี้ต้องวัดโดยใช้ ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test) ซึ่งการประเมินผลจะพิจารณาที่วิธีปฏิบัติและผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน มีวิธีการวัดได้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การสอบแบบปากเปล่า (Oral Test) การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูผลเฉพาะอย่าง

2.2 การสอบแบบให้เขียนตอบ (Paper – pencil Test Type or Written Test) เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ซึ่งมีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

ก. แบบไม่จำกัดคำตอบ (Free Response Type) ซึ่งได้แก่การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Essay Type)

ข. แบบจำกัดคำตอบ (Fixed Response Type) ซึ่งเป็นการสอนที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือก ซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ

- แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง (Alternative)
- แบบจับคู่ (Matching)
- แบบเติมคำ (Completion)
- แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

การวัดผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหา โดยการเขียนตอบนั้น เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ในโรงเรียนซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัด เรียก ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หรือแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์นั่นเอง

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลว่า หลังจากได้เรียนรู้แล้วมีความสามารถด้านใดบ้าง และ

ความสามารถดังกล่าวมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความเชื่อถือได้

3.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545: 95) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ คือ แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้ว บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540: 16) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลของการเรียนหรือการสอน

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆ ของแต่ละสาขาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ซึ่งมีแบบทดสอบที่เป็นข้อเขียนและที่เป็นภาคปฏิบัติจริง

3.4 ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 31 - 32) ได้กล่าวถึง ประเภทของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Testing or Norm Referenced Measurement) เป็นการทดสอบหรือการสอบวัดที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่า ความสามารถของบุคคลใดๆ ในเรื่องใดนั้นไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อย และส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง การกระจายของความสามารถของบุคคล ถ้านำมาเขียนกราฟจะมีลักษณะคล้ายๆ โค้งรูปประฆังหรือที่เรียกว่า โค้งปกติ (Normal Curve) ดังนั้น การทดสอบแบบนี้จึงยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาคะแนนผลการสอบของบุคคลเทียบกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม คะแนนจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการทดสอบแบบนี้ ก็เพื่อจะกระจายบุคคลทั้งกลุ่มไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล นั่นก็คือ คนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าก็จะได้คะแนนลดหลั่นลงมาจนถึงคะแนนต่ำสุด

3.4.2 การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Testing or Criterion Referenced Measurement) ยึดความเชื่อในเรื่องการเรียนเพื่อรอบรู้ กล่าวคือ ยึดหลักการว่าในการเรียนการสอนนั้น จะต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ประสบความสำเร็จในการเรียน แม้ว่าผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันก็ตาม แต่ทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตน โดยอาจใช้เวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้น การทดสอบแบบอิงเกณฑ์จึงมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นแล้วนำผลการสอบวัดของแต่ละบุคคลเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่ได้มีการนำผลไปเปรียบเทียบกับ

บุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ความสำคัญของการทดสอบแบบนี้จึงอยู่ที่การกำหนดเกณฑ์ (Criteria) เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545: 96) ได้กล่าวถึง ประเภทของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ โดยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น ใช้กันทั่วไปในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบ ข้อมเขียน (Paper and Pencil Test) ซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย (Subjective or Essay Test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติ ได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้นๆ (Objective Test or Short Answer) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ (Restricted Response Type) ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบถูก – ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างดีจนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน กล่าวคือ มีมาตรฐานในการดำเนินการสอน วิธีการให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน

ภัทธา นิคมานนท์ (2540: 61 – 68) กล่าวถึง ประเภทของแบบทดสอบด้านพุทธิพิสัย ว่า โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบอัตนัย หมายถึง แบบทดสอบที่ถามให้ตอบ ยาวๆ แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง ประเภทที่สอง คือ แบบทดสอบปรนัย หมายถึง แบบทดสอบประเภท ถูก - ผิด จับคู่ เติมคำและเลือกตอบ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทของแบบทดสอบ ได้แก่

1. จำแนกตามกระบวนการในการสร้าง จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางวิชาการของเด็ก

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นแล้วมีการนำไปทดลองสอบและนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี มีความเป็นมาตรฐาน

2. จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ได้เรียนรู้ว่ามีากน้อยเพียงใด

2.2 แบบทดสอบความถนัด เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาในอดีต

3. จำแนกตามรูปแบบคำถามและวิธีการตอบ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 แบบทดสอบอัตนัย มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้สอบได้ตอบยาว ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

3.2 แบบทดสอบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่ถามให้ผู้สอบตอบสั้น ๆ ในขอบเขตจำกัด คำถามแต่ละข้อวัดความสามารถเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ผู้สอบไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย

4. จำแนกตามลักษณะคำตอบ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

4.1 แบบทดสอบภาคปฏิบัติ เช่น ข้อสอบวิชาพลศึกษา ให้แสดงท่าทางประกอบเพลง วิชาประดิษฐ์ ให้ประดิษฐ์ของใช้ด้วยเศษวัสดุ การให้คะแนนจากการทดสอบประเภทนี้ครูต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพของผลงาน ความถูกต้องของวิธีปฏิบัติรวมทั้งความคล่องแคล่ว และปริมาณของผลงานด้วย

4.2 แบบทดสอบเขียนตอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้การเขียนตอบทุกชนิด

4.3 แบบทดสอบด้วยวาจา เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบใช้การโต้ตอบด้วยวาจา

5. จำแนกตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ จำแนกได้ 2 ประเภท

5.1 แบบทดสอบวัดความเร็ว เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดทักษะความคล่องแคล่วในการคิด ความแม่นยำในความรู้เป็นสำคัญ มักมีลักษณะค่อนข้างง่าย แต่ให้เวลาในการทำข้อสอบน้อย ผู้สอบต้องแข่งขันกันตอบ ใครที่ทำเสร็จก่อนและถูกต้องมากที่สุดถือว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า

5.2 แบบทดสอบวัดประสิทธิภาพสูงสุด แบบทดสอบลักษณะนี้มีลักษณะค่อยข้างยากและให้เวลาทำมาก

6. จำแนกตามลักษณะและโอกาสในการใช้ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

6.1 แบบทดสอบย่อย เป็นแบบทดสอบที่มีจำนวนข้อคำถามไม่มากนัก มักใช้สำหรับประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยย่อย โดยมีจุดประสงค์หลักคือเพื่อปรับปรุงการเรียนเป็นสำคัญ

6.2 แบบทดสอบรวม เป็นแบบทดสอบที่ถามความรู้ความเข้าใจรวมหลายๆ เรื่องหลายๆ เนื้อหาหลายๆ จุดประสงค์ มีจำนวนมากข้อ มักใช้ตอนสอบปลายภาพเรียนหรือปลายปีการศึกษา จุดมุ่งหมายสำคัญคือใช้เปรียบเทียบแข่งขันระหว่างผู้สอบด้วยกัน

7. จำแนกตามเกณฑ์การนำผลจากการสอบวัดไปประเมิน จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

7.1 แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดระดับความรู้พื้นฐานและความรู้ที่จำเป็นในการบ่งบอกถึงความรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์

7.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม เป็นแบบทดสอบที่มุ่งนำผลการสอบไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในกลุ่มที่ใช้ข้อสอบเดียวกันว่า ใครมีความสามารถเหนือใครเพียงใด เหมาะสำหรับการใช้เพื่อการสอบที่มีการแข่งขันกันมากกว่าเพื่อการเรียนการสอน

8. จำแนกตามสิ่งเร้า จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

8.1 แบบทดสอบทางภาษา ได้แก่ การใช้คำพูดหรือตัวหนังสือไปเร้าผู้สอบตอบ โดยการพูดหรือเขียนออกมา

8.2 แบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา ได้แก่ การใช้รูปภาพ กิริยา ท่าทาง หรือ อุปกรณ์ต่างๆ ไปเร้าให้ผู้สอบตอบสนอง

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า แบบทดสอบที่ใช้ในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีจุดมุ่งหมาย และขีดความสามารถในการทดสอบแตกต่างกัน ดังนั้นในการนำแบบทดสอบไปใช้ต้องระมัดระวังว่าเลือกใช้แบบทดสอบได้ถูกต้องเหมาะสมกับสิ่งที่เราต้องการหรือไม่ การจำแนกประเภทของแบบทดสอบจึงช่วยให้สามารถเข้าใจและเลือกใช้แบบทดสอบได้ถูกต้องยิ่งขึ้น การจำแนกแบบทดสอบสามารถทำได้หลายแบบขึ้นอยู่กับผู้จำแนกว่าจะยึดถืออะไรเป็นเกณฑ์ในการจำแนก

3.5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545: 97 – 98) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

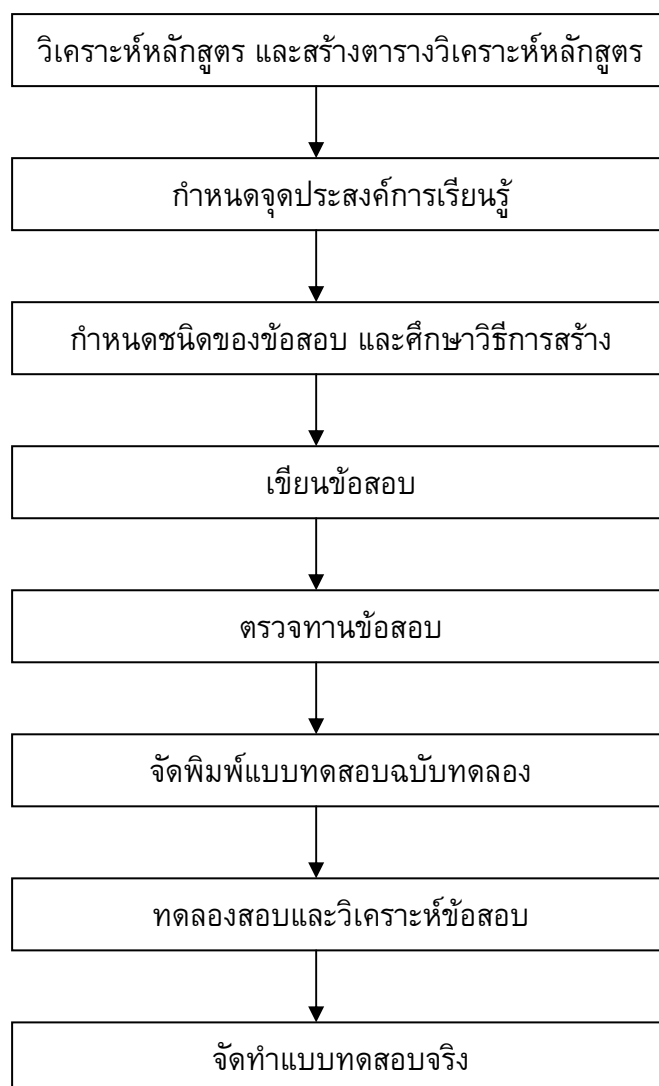
1. วิเคราะห์หลักสูตรและการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างแบบทดสอบควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งผู้สอนจะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง โดยการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้ชนิดของข้อสอบที่จะใช้วัดว่าจะเป็นแบบใด โดยต้องเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้วศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ
4. เขียนข้อสอบ ผู้ออกข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยอาศัยหลักและวิธีการเขียนข้อสอบ
5. ตรวจทานข้อสอบ เพื่อให้ข้อสอบที่เขียนไว้ มีความถูกต้องตามหลักวิชา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาทบทวนตรวจทานข้อสอบอีกครั้งก่อนที่จะจัดพิมพ์และนำไปใช้ต่อไป

6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง เมื่อตรวจทานข้อสอบเสร็จแล้วให้พิมพ์ข้อสอบทั้งหมด จัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับทดลองโดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบ

7. ทดลองสองและวิเคราะห์ข้อสอบ การทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบเป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบก่อนนำไปใช้จริง โดยนำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่ต้องการสอบจริง แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบให้มีคุณภาพโดยสภาพการปฏิบัติจริงของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในโรงเรียน มักไม่ค่อยมีการทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ ส่วนใหญ่นำแบบทดสอบไปใช้ทดสอบแล้วจึงวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อปรับปรุงข้อสอบและนำไปใช้ในครั้งต่อไป

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบ หากพบว่าข้อสอบข้อใดไม่มีคุณภาพหรือมีคุณภาพไม่ดีพอ อาจจะต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงแก้ไขข้อสอบให้มีคุณภาพดีขึ้นแล้วจึงจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริงที่จะนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบดังกล่าว สรุปได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

พิตร ทองชั้น (2524: 60 – 61) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการสร้างแบบทดสอบว่าการสร้างแบบทดสอบจะต้องมีการวางแผนในการสร้างอย่างมีขั้นตอน เพื่อช่วยให้การสร้างแบบทดสอบมีประสิทธิภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนในการวางแผน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยต้องกำหนดให้ชัดเจนและแน่นอนในเรื่องใด
อย่างไร เช่น สร้างแบบทดสอบในเรื่องใด และมีการกำหนดน้ำหนักคะแนน และควรทราบกลุ่ม
นักเรียนที่จะทดสอบว่าเก่ง – อ่อนเพียงใด เพื่อจะได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างข้อสอบให้
พอเหมาะกับกลุ่มสอบ

2. ขั้นเตรียม เช่น เตรียมหลักสูตร เนื้อหาวิชาตลอดจนตำราหนังสือแบบเรียน รวมถึงต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้การทำแบบทดสอบ เช่น กระดาษคำตอบ และครูผู้สอนต้องเลือกแบบและชนิดของข้อทดสอบ เช่น จะใช้แบบเลือกตอบ แบบเรียงความหรือแบบผสม

3. ขั้นลงมือปฏิบัติ ได้แก่ขั้นลงมือปฏิบัติการเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้ สิ่งที่ต้องยึดถือคือ หลักและวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี ถ้าเกิดข้อสอบข้อใดเกิดปัญหา ควรมีการพูดคุยกับเพื่อนครู หรือผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดผล ทางด้านเนื้อหาวิชานั้นๆ

4. ขั้นตรวจสอบ ควรมีการตรวจตราข้อสอบว่ามีข้อบกพร่องดี ไม่ดีอย่างไร โดยนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ข้อสอบหลังจากที่ได้ทดสอบกับนักเรียนแล้ว

5. ขั้นจัดพิมพ์ สิ่งที่ต้องคำนึงได้แก่ รูปเล่มต้องจัดให้เรียบร้อย พิมพ์สะอาด ตัวอักษรไม่ผิดพลาด คำชี้แจงในข้อสอบต้องชัดเจน และต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวนข้อสอบ เวลาคะแนนเต็ม

นอกจากนี้ บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์ (2525: 22 – 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผนการสร้างแบบทดสอบ การวางแผนสร้างแบบทดสอบต้องพิจารณาถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ

1.1 จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้ หลักการสำคัญคือ การนำแบบทดสอบไปใช้จะต้องสัมพันธ์อยู่กับการสอน เช่น สอบเพื่อตรวจความรู้เดิม สอบก่อนทำการสอน การสอบเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และวินิจฉัยข้อบกพร่องของข้อสอบในระหว่างการทำดำเนินการสอน และการสอนเพื่อสรุปผลการเรียน ดังนั้น จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้จึงแบ่งได้เป็น 4 จุดประสงค์ คือ

1.1.1 ใช้ตรวจสอบความรู้เดิม ก่อนที่จะเริ่มต้นการสอนเพื่อพิจารณาว่า ถ้านักเรียนยังขาดความรู้พื้นฐานก็จำเป็นต้องทำการสอนเสริมเสียก่อน แต่ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอ ก็พิจารณาต่อไปว่านักเรียนมีระดับความสามารถสูงต่ำเพียงใด เพื่อจัดกลุ่มการเรียนและเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

1.1.2 ใช้ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนการสอน โดยจะทำการสอบในระหว่างดำเนินการสอนเป็นระยะๆ

1.1.3 ใช้วินิจฉัยผู้เรียน เพื่อหาสาเหตุข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.1.4 ใช้สรุปผลการเรียน เพื่อตัดสินผลการเรียนว่านักเรียนควรได้เกรดอะไร สอบผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 เนื้อหาวิชาและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งได้มากจากการวิเคราะห์หลักสูตรซึ่งเป็นกระบวนการในการจำแนกแยกแยะว่าวิชานั้นๆ มีหัวข้อเนื้อหาสาระ

ที่สำคัญอะไรบ้าง มีจุดประสงค์ที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 อย่าง คือ

1.2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา ซึ่งต้องคำนึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของเนื้อหา ความยากง่ายของเนื้อหา ขนาดความยาวของเนื้อหา เวลาที่ใช้สอน

1.2.2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ เป็นการจำแนกและจัดหมวดหมู่ พฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝัง หรือต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นสื่อ นำการวิเคราะห์จุดประสงค์ซึ่งควรดำเนินการดังนี้ รวบรวมจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งหมด จากหลักสูตร และคู่มือครู หลักจากนั้นจึงเขียนพฤติกรรมที่สำคัญของแต่ละจุดประสงค์ทั้งหมด และนิยามความหมายของพฤติกรรมดังกล่าว

การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร หรือตารางลักษณะเฉพาะ เป็นตารางสองมิติ มิติที่หนึ่งเป็นจุดประสงค์การสอน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมด้านต่างๆ และมิติที่สองเป็นหัวข้อเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ เนื้อหาในแต่ละหัวข้อเนื้อหาและพฤติกรรม จะกำหนดคะแนนน้ำหนักความสำคัญไว้ ซึ่งคะแนนน้ำหนักความสำคัญนี้จะนำมาใช้ในการเขียนข้อสอบว่าต้องเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมในหัวข้อเนื้อหาวิชาใดมากน้อยเพียงใด

วิธีกำหนดน้ำหนักความสำคัญและจำนวนข้อสอบทำได้ ดังนี้

- กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละหัวข้อเนื้อหา โดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้สอนในแต่ละหัวข้อเนื้อหา
- กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละพฤติกรรม โดยพิจารณาจากความสำคัญของจุดประสงค์ที่ใช้สอน
- กำหนดจำนวนข้อที่จะใช้สอบทั้งหมด โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้
- คำนวณจำนวนข้อสอบในแต่ละหัวข้อเนื้อหา โดยคิดจากน้ำหนักความสำคัญ
- คำนวณจำนวนข้อสอบในแต่ละหัวข้อเป็นรายพฤติกรรม โดยคิดจากน้ำหนักความสำคัญของแต่ละพฤติกรรม

2. ขั้นเตรียมงานและเขียนข้อสอบ ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เตรียมแบบทดสอบฉบับยกร่าง โดยเขียนจากตารางวิเคราะห์หลักสูตร แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข การเขียนข้อสอบต้องเลือกชนิดข้อสอบ และรูปแบบคำถามให้เหมาะสมและควรเขียนข้อสอบให้มากกว่าข้อสอบที่ต้องการจริง โดยเผื่อไว้ประมาณ 25 – 50%

2.2 ควรเขียนข้อสอบให้ยากพอเหมาะ ข้อสอบถูกผิดควรมีคนตอบถูก 75% ข้อสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือกควรมีคนตอบถูก 60% ข้อสอบเติมคำควรมีคนตอบถูก 50%

2.3 เมื่อเขียนข้อสอบเสร็จแล้ว ควรนำกลับมาพิจารณาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น คำถามต้องไม่กำกวม ไม่คลุมเครือ ไม่ผิดหลักภาษา ไม่ยากและซับซ้อนเกินไป

2.4 ควรเขียนข้อสอบให้เนื้อหาบังคับคำตอบ มากกว่าใช้ฟอร์มข้อความ บังคับคำตอบ เช่น การใช้คำว่า อาจจะ บางที จะมีโอกาสเป็นคำตอบถูกมากกว่าผิด

2.5 ควรจัดข้อสอบให้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อสอบ

2.6 ควรสร้างข้อสอบแบบระดมพลังมากกว่าแบบเร่งรีบ

2.7 อย่าจัดข้อสอบให้มีข้อถูกเรียงกันอย่างเป็นระบบ

2.8 ควรออกแบบข้อสอบให้มีวิธีตอบที่สะดวกและง่ายต่อการตรวจให้

คะแนน

2.9 ควรเขียนคำสั่งหรือคำชี้แจงให้ละเอียด และชัดเจน

2.10 ควรระลึกอยู่เสมอว่า พฤติกรรมทุกพฤติกรรมไม่สามารถวัดด้วย ข้อสอบเพียงข้อเดียวหรือฟอร์มเดียว

2.11 หลีกเลี่ยงข้อสอบแบบถูกผิด เพราะมีโอกาสเดาตอบถูกได้ง่าย

3. ขั้นตอนทดลองสอบ เมื่อเขียนข้อสอบและจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วก็นำไป ทดลองสอบ เพื่อนำผลมาแก้ไขปรับปรุงข้อสอบซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จะนำไปทดลองสอบให้นักเรียนทั้งคน เก่ง กลาง และอ่อนคนละกันไป

3.2 กำหนดเวลาที่ใช้สอบให้เหมาะสมกับจำนวนข้อสอบ สำหรับ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นครั้งแรกจะพิจารณาเวลาที่ใช้ทำข้อสอบ จากเวลาที่นักเรียน 90% ทำ แบบทดสอบเสร็จเป็นการหมดเวลาสอบ

3.3 การคุมสอบต้องพยายามจูงใจให้นักเรียนมีสมาธิ และพยายามทำ แบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถ เพราะถ้านักเรียนรู้ว่าการทดลองสอบนี้จะไม่ส่งผลต่อการ สอบได้สอบตก อาจทำให้นักเรียนตอบแบบทดสอบอย่างขอไปที ซึ่งจะส่งผลต่อคะแนนที่จะ นำมาประเมินผลข้อสอบได้

3.4 ครูต้องเตรียมตัวล่วงหน้าในการคุมสอบ อย่าให้มีสิ่งผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้น และการคุมสอบครูควรวางท่าทางให้มีความเป็นกันเองให้มากที่สุด

3.5 สถานการณ์ทดสอบ ต้องทำให้เหมาะสมที่สุด ห้องสอบต้อง ปราศจากเสียงรบกวนใดทั้งสิ้น ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ที่นั่งสอบ เหมาะสม

4. ขั้นตอนประเมินผลแบบทดสอบ เป็นการตรวจสอบแบบทดสอบมีคุณภาพ หรือไม่ โดยพิจารณาตามคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบ 10 ประการ คือ

4.1 ความแม่นยำ หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรง ตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์และตามที่ทำการสอนจริง

4.2 ความเชื่อมั่น หมายถึงแบบทดสอบให้ผลการทดสอบสอดคล้องตรงกัน
ทุกครั้ง

4.3 อำนาจจำแนก หมายถึง ข้อสอบที่แบ่งแยกคนเก่งอ่อนออกจากกัน
ได้ กล่าวคือคนเก่งจะตอบถูก คนอ่อนจะตอบผิด

4.4 ความยากง่าย หมายถึง จำนวนเปอร์เซ็นต์ผู้ตอบถูกโดยทั่วไปแล้ว
ความยากง่ายที่เหมาะสมจะมีคนครึ่งหนึ่งตอบถูก

4.5 ความเป็นปรนัย หมายถึงข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้
คะแนนชัดเจน

4.6 ความเฉพาะเจาะจง หมายถึงคนที่มีความสามารถเฉพาะเรื่องนั้นจะ
ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก แต่ถ้ามีความสามารถทั่วไปจะตอบข้อสอบไม่ถูก

4.7 ประสิทธิภาพ หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้้นประหยัดเวลาการสร้าง
การดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน แต่ให้ผลการสอบถูกต้อง

4.8 ความสมดุล หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดได้ครอบคลุมตาม
จุดประสงค์และเนื้อหา มีสัดส่วนจำนวนข้อสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

4.9 ความยุติธรรม หมายถึงแบบทดสอบมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ
และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสที่จะตอบถูกได้เท่ากัน

4.10 ความเหมาะสมของเวลา หมายถึงแบบทดสอบกำหนดเวลาให้
อย่างเพียงพอในการตอบข้อสอบจนเสร็จ

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างแบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ จะมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนทดลองสอบ และขั้น
ประเมินผลแบบทดสอบ กระบวนการนี้จะทำติดต่อกันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้คุณภาพ
แบบทดสอบตามที่ต้องการ การวางแผนสร้างแบบทดสอบนับว่าเป็นขั้นสำคัญมาก เพราะจะ
เป็นตัวกำหนดการเขียนข้อสอบให้ถูกต้องตั้งแต่แรก ดังนั้นตารางวิเคราะห์หลักสูตรจึงเป็นส่วน
สำคัญที่จะต้องสร้างขึ้นก่อนที่จะทำการสร้างแบบทดสอบทุกครั้ง

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ชูลีพร ฤทธิเดช (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่
จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ก่อนกับหลังเรียน ของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของ
กลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้ แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ระดับของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำใน

ภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24

นพนภา อ็อกด้วง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลาติกวินวิทยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 48 คน ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

2. นักเรียนมีความพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ในระดับมากที่สุด

ปัทมา ไตรคุป (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวิธีสอนตามคู่มือครู และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test แบบอิสระ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนภาษาไทย และใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือ สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคงทนทางการเรียนภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มที่สอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย

สุนันท์ กล่อมฤทธิ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเสนา หรือ เสนาประสิทธิ์ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิชาภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดี

จากผลการวิจัยที่กล่าวมานี้ เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ ซึ่งต้องสร้างให้ตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน มีเนื้อหาที่ส่งเสริมจินตนาการ สร้างความเข้าใจชีวิตและให้แนวทางในการแก้ปัญหาจะเห็นได้ว่าการสร้างหนังสืออ่านประกอบนั้น หากสร้างให้นักเรียนอ่านต้องเป็นหนังสือที่ตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับวัยและสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น ทั้งยังทำให้นักเรียนสนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาของนักเรียน

จากการที่ได้ศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจ ในวิชาภาษาไทยของนักเรียนจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนมากขึ้น พร้อมทั้งทักษะทางภาษาและการพัฒนาในด้านการเรียนเกี่ยวกับภาษาไทยได้มากขึ้น อย่างเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้น ในการวิจัยแต่ละครั้ง ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ในวิชาภาษาไทยจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 110 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 55 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จาก 2 ห้องเรียน สุ่มห้องเรียนมา 1 ห้องเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ประกอบด้วยเนื้อหา 9 หน่วย คือ

- หน่วยที่ 1 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- หน่วยที่ 2 วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร
- หน่วยที่ 3 วัดอรุณราชวราราม ราชวรมหาวิหาร
- หน่วยที่ 4 วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 5 วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 6 วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 7 วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร
- หน่วยที่ 8 วัดบวรนิเวศวรวิหาร
- หน่วยที่ 9 วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรวิหาร

2. แบบทดสอบ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง เป็นปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.2 แบบทดสอบหาประสิทธิภาพก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ ทั้ง 9 หน่วย เป็นปรนัย 4 ตัวเลือก 45 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหนังสืออ่านประกอบตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับหลักการสร้างหนังสืออ่านประกอบ ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก รวมถึงการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

2. ศึกษาเกี่ยวกับพระอารามหลวง ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ในการสร้างหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

3. การสร้างหนังสืออ่านประกอบ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.1 ลักษณะรูปเล่ม ขนาดรูปเล่มใหญ่สุดมีขนาด 10×13 และขนาดเล็กสุด 5×8 การเย็บเล่ม เข้าปกควรมั่นคงแข็งแรงทนทานต่อการใช้ การจัดหน้ากระดาษชัดเจน มีช่องว่างดูสวยงาม ลักษณะตัวอักษรเรียบไม่มีการผิดพลาดในการพิมพ์ตัวอักษร มีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ

3.2 การวางโครงเรื่อง ต้องติดต่อสืบเนื่องเป็นเรื่องราวมีเหตุผลเป็นไปตามธรรมชาติ โดยการเริ่มจากง่ายไปหายาก เน้นความสละสลวยของภาษา สอดแทรกไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของความเป็นไทย พร้อมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

3.3 การใช้ภาษา เหมาะกับวัย เข้าใจง่าย เป็นภาษาที่นิยมใช้ในสังคมปัจจุบัน

3.4 การจัดภาพ ต้องมีความกระชับ ชัด ตัวละครน้อย สามารถเน้นให้เห็นเด่นชัด ไม่ซับซ้อน ภาพแสดงอาการเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา การเคลื่อนไหวตรงกับความเป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้ การสร้างหนังสืออ่านประกอบ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการของ จีวีวรรณ คูหาภินันท์ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาแนวทางในการจัดทำหนังสือ

3.4.2 เขียนโครงเรื่อง

3.4.3 ปกใน

3.4.4 การทำดัมมี่ (Dummy)

3.4.5 การทำรูปเล่ม

3.4.6 การตั้งชื่อเรื่อง

4. นำหนังสืออ่านประกอบที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสมในเรื่องขนาดเนื้อหา รูปเล่ม การใช้ภาพ ภาษา การพิมพ์ และความเหมาะสมกับนักเรียน แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้ได้หนังสืออ่านประกอบ ที่ถูกต้องเหมาะสม

5. นำหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ไปทดลองหา ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา การประเมินเป็นข้อความที่มีมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายไว้ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
คะแนน	4	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนน	3	หมายถึง	คุณภาพพอใช้
คะแนน	2	หมายถึง	ต้องปรับปรุงคุณภาพ
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

บุญเทือง สิงห์สี (2533: 149) แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1 ขนาดและความหนาของหนังสือเหมาะสมในการจับถือ ได้อย่างสะดวกสำหรับเด็กในวัยนี้					
1.2 ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้อยากอ่าน					
1.3 ตัวอักษรที่พิมพ์ สวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน					
1.4 การพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2. ภาพประกอบ					
2.1 ลักษณะของภาพส่วนใหญ่สวยงามและชัดเจน					
2.2 ภาพประกอบช่วยขยายข้อความและส่งเสริมให้เข้าใจ เนื้อเรื่อง					
2.3 ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
3. เนื้อเรื่อง					
3.1 เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับชั้นเรียนของเด็ก					
3.2 ความยาวของเนื้อเรื่อง					
3.3 เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนมีอยู่					
3.5 เนื้อเรื่องมีสารประโยชน์เหมาะที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1					
3.6 ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน					
3.7 ผู้อ่านสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเรื่องได้					
3.8 กิจกรรมแบบฝึกหัดช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยได้					
4. การใช้ภาษา					
4.1 ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน					
4.2 การใช้คำศัพท์ต่างๆ เหมาะสม					
4.3 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน					
4.4 คำที่เลือกใช้มีความสละสลวยและไพเราะ					
5. คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ					
5.1 ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีหนังสืออ่านประกอบประเภทร้อยแก้ว					
5.2 ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยและมีทักษะในการอ่านบทร้อยแก้ว					
5.3 ช่วยปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของพระอารามหลวงอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของชาติไทย					
5.4 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็นเป็นการนำไปสู่นิสัยใฝ่ค้นคว้าและรักการอ่าน					
5.5 ช่วยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ					
5.6 เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการจัดทำหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนของครูและผู้สนใจได้					

นำผลการประเมินมาพิจารณาหาค่าเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยอมรับคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบ โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	4.51 – 5.00	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	3.51 – 4.50	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 – 3.50	หมายถึง	คุณภาพพอใช้
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.51 – 2.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุงคุณภาพ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าหนังสืออ่านประกอบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพหรือไม่ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแนวคิดของ ทรูญญา นาคหอม (2545: 52)

6. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หนังสืออ่านประกอบที่ถูกต้องเหมาะสม

7. การทดลองใช้หนังสืออ่านประกอบ

วิธีการหาคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบ

การทดลองหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ขั้นทดลองรายบุคคล (One to Try One -out) ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านประกอบไปทดลองใช้กับนักเรียน 3 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Try-out) ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านประกอบที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน 15 คน ที่ได้จากการสุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 5 คน โดยเริ่มจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียน

3. ขั้นทดลอง (Try-out) ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน ที่โรงเรียนวัดเศวตฉัตร

4. ขั้นทดลองจริง ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านประกอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มาทดลองจริง กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน โรงเรียนวัดทองเพลง จำนวน 55 คน

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากเอกสาร การสร้างแบบทดสอบของ บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์
2. วิเคราะห์เนื้อหา และ วัตถุประสงค์ เชิงพฤติกรรม ของบทเรียน ที่ใช้ในการทดลอง เพื่อนำมาเขียนแบบทดสอบ
3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว เกณฑ์การให้คะแนนข้อที่ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน สามารถแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 2 ชุด ได้แก่
 - ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน จำนวน 50 ข้อ
 - ชุดที่ 2 แบบประเมินผลหลังการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ แต่ละหน่วย ทั้ง 9 หน่วยๆ ละ 5 ข้อ รวม 45 ข้อ
4. นำแบบทดสอบที่สร้างเสร็จแล้วทั้ง 2 ชุด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล รายวิชาภาษาไทย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
5. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียน วัดทองเพลง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 55 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากนักเรียนทั้งหมด 110 คน
6. นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ได้ตอบให้ 0 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบเป็นรายข้อโดยใช้โปรแกรม SPSS คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และได้จำนวน 30 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป ส่วนข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์ให้ตัดออก เลือกข้อสอบที่ใช้ได้และต้องปรับปรุง
7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สูตร K-R 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson 20)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในขั้นตอนการทดลองใช้หนังสืออ่านประกอบมีแบบการวิจัย ดังนี้

1. ในการทดลองสมมติฐานมีรูปแบบเป็นกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง อ่าน (Randomized One Group Pretest – Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 60 – 61) ดังตาราง

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัยในการทดสอบสมมติฐาน

กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
E	T ₁	X	T ₂

เมื่อ	E แทน	กลุ่มทดลอง
	T ₁ แทน	การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนรู้
	X แทน	การอ่านหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง
	T ₂ แทน	การสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้

การวิจัยในขั้นตอนการทดลองใช้หนังสือซึ่งผู้วิจัยใช้หนังสืออ่านประกอบ เป็นการวิจัยแบบทดลอง มีรูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทำการทดลองก่อนอ่านและหลังอ่าน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสานกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 55 คน
3. ทำการเก็บข้อมูลก่อนอ่าน โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ ของหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนอ่าน
4. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง และให้ทำแบบทดสอบท้ายบทก่อนและหลังอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนและหลังอ่านของแต่ละบท
5. หลังจากอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง จบแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ
6. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนอ่าน และหลังอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. พัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์คุณภาพหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง โดยนำแบบทดสอบไปตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม และความเหมาะสมของภาษา ที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ ดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่า แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่า แบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 การวิเคราะห์หาค่าความตรง ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ กับหนังสืออ่านประกอบราย วิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ของหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.3 หาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบโดยใช้สูตรเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด และกิจกรรมระหว่างเรียนของผู้เรียน คิดเป็นค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (E₁)

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบ หลังเรียนของผู้เรียน คิดเป็นค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (E₂)

1.4 การวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

1.5 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง โดยใช้สูตร K – R 20

2. ทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 วิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย จากการทำแบบทดสอบ ทำแบบท โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน

3.1.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 137) โดยคำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.1.2 หาค่าแปรปรวนของแบบทดสอบ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530: 142)
โดยคำนวณจากสูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 หาค่าความตรง (Validity) โดยทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหนังสืออ่านประกอบ รายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2542: 235) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2 หาค่าความยากง่าย (Difficulty Index : P) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index : R) ของแบบทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบในรายข้อ (Item Analysis) ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2542:215) โดยคำนวณจากสูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
	R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูกทั้งหมด

ค่าอำนาจจำแนก

$$r = \frac{R_H - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	r	แทน	อำนาจจำแนก
	R_H	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำถูกในกลุ่มอ่อน
	R	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและอ่อน

3.2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหนังสืออ่านประกอบ
รายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง แบบคูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (Kuder-
Richardson 20 หรือ K-R 20) (ล้วน สายยศ. 2538: 197 – 198) โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_n	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อ
	p	แทน	สัดส่วนผู้ตอบถูกต้องผู้เข้าสอบทั้งหมด
	q	แทน	สัดส่วนผู้ตอบผิดต่อผู้เข้าสอบทั้งหมด
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

3.2.4 การหาค่าความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์
ของ เคนดัลล์ ที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์คอนคอร์ดแดนซ์ (ล้วน สายยศ. 2538: 206) โดยคำนวณจาก
สูตร ดังนี้

$$W = \frac{12S}{K^2(n^3 - n)}$$

เมื่อ	W	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของการจัดอันดับ
	S	แทน	ผลรวมทั้งหมดของอันดับคะแนนของข้อคำถาม แต่ละข้อที่เบี่ยงเบนออกจากคะแนนอันดับเฉลี่ย
	K	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนข้อคำถาม

3.3 หาประสิทธิภาพของหนังสือตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 เพื่อทดสอบสมมติฐาน (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 294 – 295)

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด
ในระหว่างเรียนถูก คิดเป็น ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำทดสอบ
หลังเรียนถูก คิดเป็นร้อยละ 80

สูตรที่ 1

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดในหนังสืออ่าน เพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัดหลังเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

สูตรที่ 2

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำ แบบทดสอบหลังเรียน
	$\sum F$	แทน	คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

3.4 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test
Dependent เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสืออ่านประกอบ
โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ. 2538: 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที่
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็น รายบุคคลระหว่าง คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนกับ ทดสอบหลังเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกัน เป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน กับทดสอบหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียน
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบฝึกคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกระหว่างเรียน
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum D$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบเรื่อง พระอารามหลวง

ผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วดำเนินการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ตามเกณฑ์ 80/80 ตามขั้นตอนต่อไปนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ชั้นทดลองรายบุคคล

นำหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของหนังสืออ่านประกอบในด้านต่างๆ โดยการบันทึก และสังเกตพฤติกรรม ในขณะที่ทดลอง และสัมภาษณ์ถึงปัญหาในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ภาพของหนังสืออ่านประกอบเล็กเกินไปและยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขครบถ้วนสมบูรณ์และเหมาะสมดี
2. เนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบบางตอนไม่ชัดเจนไม่ตรงกับภาพ และมีคำผิดอยู่บ้างผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเสร็จสมบูรณ์ดี หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร ไปทำการปรับปรุงแก้ไข

การทดลองครั้งที่ 2 ชั้นทดลองกลุ่มเล็ก

นำหนังสืออ่านประกอบที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน โดยให้ผู้เรียนเริ่มทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อบกพร่อง และปัญหาต่างๆ ในขณะทดลอง การสังเกตขณะเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียน ปัญหาที่พบ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงมี ดังนี้

1. ในแบบทดสอบมีคำถามบางข้อมีเนื้อหาไม่ชัดเจน ผู้วิจัย ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว
2. แบบทดสอบบางข้อยาวเกินไป การเรียงลำดับของคำตอบไม่ถูกต้องผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การทดลองครั้งที่ 3 ชั้นทดลอง

นำหนังสืออ่านประกอบที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง กรุงเทพมหานคร จำนวน

55 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ โดยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งได้ผลการทดลองดังแสดงใน ตาราง 2

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1/E_2
45	37.51	83.35	20	16.69	83.45	83.35 / 83.45

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็น 83.35/83.45

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการสอน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t – test แบบ Dependent Group ได้ผล ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พระอารามหลวงก่อนสอนและหลังสอน โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนเรียน	55	10.96	3.40				
				547	6,641	15.64**	.000
หลังเรียน	55	20.91	4.34				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร สรุปได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อน และหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ที่ผ่านเกณฑ์ ประสิทธิภาพ 80/80
2. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และสนใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
3. เป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 55 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 9 สัปดาห์ๆ ละ 2 คาบๆ ละ 60 นาที รวมเป็น 18 คาบ

สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยการอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชา ภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 110 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 55 คน จากทั้งหมด 2 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ

4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีความยากง่าย (p) เท่ากับ 0.59 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.64 และ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

3.3 แบบประเมินเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.4 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัย ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาทดลอง เป็นเวลา 9 สัปดาห์ๆ ละ 2 คาบๆ ละ 60 นาที รวม 18 คาบ

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างหนังสืออ่านประกอบ จากเอกสารทางวิชาการต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสืออ่านประกอบ นำข้อมูลที่ได้มาทำรูปเล่มเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดพิมพ์รูปเล่ม

4.2 ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 55 คน

4.4 ทำการเก็บข้อมูลก่อนอ่าน โดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบของ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนอ่าน

4.5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง และให้ทำแบบทดสอบท้ายบทก่อนและหลังอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนและหลังอ่านของแต่ละบท

4.6 หลังจากอ่านหนังสือประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง จบแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย จำนวน 30 ข้อ

4.7 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนอ่าน และหลังอ่านหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง โดยนำแบบทดสอบไปตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม และความเหมาะสมของภาษา ที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ

2. วิเคราะห์หาค่าความตรง ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ กับหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ของหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3. หาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบโดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

4. วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) เท่ากับ 0.59 และค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ 0.64 ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

5. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง โดยใช้สูตร K-R 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.92

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบเรื่องพระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังนี้

1. ผลจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หนังสืออ่านประกอบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี
2. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 83.35/83.45
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย มีดังนี้

1. พัฒนาหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ ประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง ทั้ง 9 หน่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เป็น 83.35/83.45 จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามทั้งทางด้านปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ และปลูกฝังอุดมคติอันดีงาม ในการดำรงชีวิต ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย ปุยะติ (2534: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสือการ์ตูน เรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ บุญเทือง สิงห์สี (2533: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบจาก จาริต อีต 12 ของอีสาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นเป็นลักษณะเดียวกันว่า หนังสือเรื่อง อีต 12 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี เหมาะสมที่จะเป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคอีสาน และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบและต้องการที่จะอ่านหนังสือ อีต 12 เพราะเห็นว่า เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ใหม่ๆ ช่วยเผยแพร่และส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของจาริตประเพณีท้องถิ่นของตน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ เพราะเนื้อหาเข้าใจง่าย ชวนให้ติดตามอ่านและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของพระอารามหลวงมากขึ้น ได้ผ่านการสร้างที่มีระบบขั้นตอน รูปเล่มน่าสนใจ

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการพัฒนาอย่างมีระบบตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการทดลองหาข้อบกพร่อง และผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างสมบูรณ์ และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนด้วยตนเองด้วยหนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง มีความตั้งใจ สนใจในการอ่าน มีความสนใจเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เป็นอย่างมาก ดังนั้น หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง จึงเป็นสื่อที่สามารถช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ หม่อมราชวงศ์หญิง สุมิตรา จักรพันธุ์ (2546: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ประสานใจ รักษาสายน้ำ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า เมื่อประเมินความคิดเห็นด้านความเหมาะสมของหนังสืออ่านประกอบ ด้านรูปเล่ม การพิมพ์ ภาพประกอบและเนื้อหา พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก และโดยภาพรวมนักเรียนมีความชอบหนังสือเล่มนี้ในทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล พงษ์เกษ (2538: บทคัดย่อ) ที่ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยปรากฏว่า เนื้อหาสาระของหนังสือส่วนใหญ่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 98.67 ประสิทธิภาพของหนังสืออยู่ในระดับใช้ได้ จึงสรุปได้ว่า หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้ความรู้มากขึ้น และสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ควรมีการเผยแพร่หนังสืออ่านประกอบ เพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน

1.2 ควรมีการสร้างหนังสืออ่านประกอบ ในสาระเนื้อหาอื่นๆ ของรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนมีทางเลือกในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

1.3 รูปภาพและเนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบจะต้องสัมพันธ์กัน เพื่อความเข้าใจง่าย ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยต้องศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระที่ต้องการนำมาสร้างหนังสืออ่านประกอบให้ละเอียด

2.2 ควรศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียนต่อหนังสืออ่านประกอบที่สร้างขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2520). รายงานการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). คู่มือการบริการการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย.
พุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- . (2526) ความหมายของหนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2535). การพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในหลักสูตรระดับ
มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. ถ่ายเอกสาร.
- . (2538). การกำหนดหนังสือสำหรับเลือกใช้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
ปีการศึกษา 2538. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2548). ประวัติพระอารามหลวง.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). รายงานการวิจัยทางการศึกษาทดลองรูปแบบ
การพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2528. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรลดา สุวัติกุล. (2526). วรรณกรรมร่วมสมัย. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์.
- จินตนา ไบกาชูย์. (2522). หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม. ใน เอกสาร
ประกอบการประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม. หน้า 22 – 41. กรุงเทพฯ:
ศูนย์หนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2530). การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- . (2534). การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- ฉวีลักษณ์ บุญญาญจน. (2525). จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2525). การทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- . (2527). การทำหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- ชม ภูมิภาค. (2524). เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสานมิตร.
- ชำเรือง พัทธชนน์. (2525). การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยในระดับ
ประถมศึกษาปีที่4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ชูลีพร ฤทธิเดช. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ ในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping). วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ ทองปาน. (2526). การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2542). การวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2539). การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (ม.ป.ป.). หลักสูตรแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยธนบุรี.
- นงลักษณ์ ชายหาด. (2524). การวิเคราะห์หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน หมวด ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นพนภา อ็อกด้าง. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำและหน้าที่ของ คำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบ ร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอน ภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- นภดล จันทรพิชญ. (2532, มีนาคม – เมษายน). หนังสือคือประตูสู่โลกกว้าง. *คุรุปริทัศน์*. 14
- นภาลัย สุวรรณธาดา. (2524). การสร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง หิโตปเทศคำกลอน สำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิตา ชูโต; และ กล่อมจิตต์ พลายเวช. (2527). *สภาพและแนวโน้มหนังสือเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประชาชน.
- บันลือ พุกกะวัน. (2524). *วรรณกรรมกับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2525). เอกสารการสอนวิชาวัดผล 301: การสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเทือง สิงห์สี. (2533). การสร้างหนังสืออ่านประกอบจากจารีต *ฮีต 12 ของอีสาน* สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2530). การสอนอ่านเบื้องต้น. *ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน*.

- ประเทิน มหาจันทร์. (2523). *การสอนอ่านเบื้องต้น*. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ปราณี เชียงทอง. (2526). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมา ไตรคุป. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวิธีสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิตร ทองชั้น. (2524). *หลักการวัดผล*. กรุงเทพฯ: พีระพัธนา.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). *การประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2542). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 8 คติชนวิทยา สำหรับครู หน่วยที่ 1 – 7*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แม่นมาศ ขวลิต. (2530). *การสร้างสมาคมการอ่านและการใช้สารนิเทศ*. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2517). *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: พิชมเนศ.
- รติพร ชังธาดา. (2532). *หนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชมี บุญญสิทธิ. (2530). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลอุดมวิทยา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ฤติมล ปรีดีสนิท. (2524). *หนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษาตอนปลาย เรื่อง บทร้อยกรองนิทานพื้นบ้านอีสาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ลมุล รัตตากร. (2529). *การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับวัยรุ่น*. นครปฐม: แผนกการบริหารกลาง สำนักงานอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้วน สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณ บัวเกิด. (2527). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 (การอ่าน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- วิชัย ราชศิริ.(2524). *หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิริยะ สิริสิงห. (2524). *การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิวกร โควสวนนท์. (2513). *การวิเคราะห์หนังสืออ่านประกอบนอกเวลา วิชาภาษาไทย ประเภทร้อยกรองในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมร เจนจิระ. (2527). *แนวทางการอ่านหนังสือนอกเวลา*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศรี ทองชั้น. (2524). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษาตอนปลาย เรื่อง นิทานพื้นบ้านท้องถิ่นโคราช*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมหมาย เชื้อพงศ์. (2538). *การวิเคราะห์หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบประเภทสารบันเทิงในระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. (2527). *30 ปีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์.
- สุดใจ เหล่าสุนทร. (2525). *ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬารัตน์การพิมพ์.
- สุนันท์ กล่อมฤทธิ์. (2547). *การเปรียบเทียบทางการเรียนวิชา ท32101 ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา ชุมเกตุ. (2522). *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น*. นครปฐม: แผนกบริหารกลาง สำนักงานอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาพ วาดเขียน. (2525). *มาตรฐานและประเมินผลพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุริภรณ์ พิพัฒน์จิตกร. (2522). *การสร้างหนังสืออ่านประกอบร้อยกรองเพื่อฝึกทักษะในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2536). *การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- หทัย ตันหยง. (2529). *การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เอกชัย ปุยะติ. (2534). *การสร้างหนังสือการ์ตูนเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- Amsdens, Ruth H. (1960). *Preferences in Picture Story Children's Book Variable*. *Journal of Education Research*. New York: The Mac Millian Company.
- Anuar, H. (1979, March). *Children's Information Services in Southeast Asia*. *The School Librarian*. 27: 11 – 13.
- Bundy, B.A. (1983). *The Development of a Survey to Ascertain the Reading Reference of Fourth , Fifth and Sixth*. New York: Nofstar University.
- Frech, Jone E. (1952). *Children's Preferences for Picture of Pictorial Pattern*. *The Elementary School Journal*.
- Fusco, E.T. (1983). *The Relationship Between Children's Cognitive Level of Development and Their Responses to Literature*. New York: Holster University.
- Harris, A.J. (1972). *How to Increase Reading Ability*. New York: David McKay Co, Inc.
- Tinker, Miles A. (1968). *Teaching Elementary Reading*. New York: Appleton Centry Frofts, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อพระอารามหลวงในประเทศไทย
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง
- แบบทดสอบหลังการศึกษาหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง

รายชื่อของพระอารามหลวงในประเทศไทย

1. กรุงเทพมหานคร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
1	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	พระบรมหาราชวัง	พระนคร	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
2	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	พระบรมหาราชวัง	พระนคร	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
3	วัดสุทัศนเทพวราราม	วัดราชบพิธ	พระนคร	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
4	วัดบวรนิเวศวิหาร	บวรนิเวศ	พระนคร	ธ.	เอก	ราชวรวิหาร
5	วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม	พระบรมหาราชวัง	พระนคร	ธ.	เอก	ราชวรวิหาร
6	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	วัดราชบพิธ	พระนคร	ธ.	เอก	ราชวรวิหาร
7	วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	ดุสิต	ดุสิต	ม.	เอก	ราชวรวิหาร
8	วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุสาวรีย์	บางเขน	ธ.	เอก	วรมหาวิหาร
9	วัดอรุณราชวราราม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
10	วัดราชโอรสาราม	บางค้อ	จอมทอง	ม.	เอก	ราชวรวิหาร
11	วัดชนะสงคราม	ชนะสงคราม	พระนคร	ม.	โท	ราชวรมหาวิหาร
12	วัดมกุฏกษัตริยาราม	บางขุนพรหม	พระนคร	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
13	วัดราชบูรณะ	วังบูรพาภิรมย์	พระนคร	ม.	โท	ราชวรวิหาร
14	วัดราชาธิวาสวิหาร	วชิรพยาบาล	ดุสิต	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
15	วัดบรมนิวาส	รองเมือง	ปทุมวัน	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
16	วัดสระเกศ	บ้านบาตร	ป้อมปราบฯ	ม.	โท	ราชวรมหาวิหาร
17	วัดโสมนัสวิหาร	วัดโสมนัส	ป้อมปราบฯ	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
18	วัดเทพศิรินทราวาส	วัดเทพศิรินทร์	ป้อมปราบฯ	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
19	วัดบพิตรพิมุข	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	ม.	โท	วรวิหาร
20	วัดปทุมคงคา	สัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	ม.	โท	ราชวรวิหาร
21	วัดจักรวรรดิราชาวาส	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	ม.	โท	วรมหาวิหาร
22	วัดไตรมิตรวิทยาราม	ตลาดน้อย	สัมพันธวงศ์	ม.	โท	วรวิหาร
23	วัดกัลยาณมิตร	วัดกัลยาณ์	ธนบุรี	ม.	โท	วรมหาวิหาร
24	วัดประยุรวงศาวาส	วัดกัลยาณ์	ธนบุรี	ม.	โท	วรวิหาร
25	วัดโมลีโลกยาราม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ม.	โท	ราชวรวิหาร
26	วัดหงส์รัตนาราม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ม.	โท	ราชวรวิหาร
27	วัดราชสิทธิาราม	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ม.	โท	ราชวรวิหาร
28	วัดชัยพฤกษ์มาลา	ตลิ่งชัน	ตลิ่งชัน	ม.	โท	ราชวรวิหาร
29	วัดพิชัยญาติการาม	สมเด็จพระเจ้าพระยา	คลองสาน	ม.	โท	วรวิหาร
30	วัดอนงค์าราม	สมเด็จพระเจ้าพระยา	คลองสาน	ม.	โท	วรวิหาร
31	วัดระฆังโฆสิตาราม	ศิริราช	บางกอกน้อย	ม.	โท	วรมหาวิหาร
32	วัดสุวรรณาราม	ศิริราช	บางกอกน้อย	ม.	โท	ราชวรวิหาร
33	วัดอินทรวิหาร	บางขุนพรหม	พระนคร	ม.	ตรี	สามัญ

1. กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
34	วัดสังเวชวิศยาราม	วัดสามพระยา	พระนคร	ม.	ตรี	วรวิหาร
35	วัดปรินายก	บ้านพานถม	พระนคร	ม.	ตรี	วรวิหาร
36	วัดสามพระยา	วัดสามพระยา	พระนคร	ม.	ตรี	สามัญ
37	วัดนรนาถสุนทริการาม	วัดสามพระยา	พระนคร	ธ.	ตรี	สามัญ
38	วัดเทพธิดาราม	สำราญราษฎร์	พระนคร	ม.	ตรี	วรวิหาร
39	วัดราชนัดดาราม	บวรนิเวศ	พระนคร	ม.	ตรี	วรวิหาร
40	วัดมหรณพาราม	เสาชิงช้า	พระนคร	ม.	ตรี	วรวิหาร
41	วัดบูรณศิริมาตยาราม	ศาลเจ้าพ่อเสือ	พระนคร	ธ.	ตรี	สามัญ
42	วัดตรีทศเทพ	บ้านพานถม	พระนคร	ธ.	ตรี	วรวิหาร
43	วัดเทวราชกุญชร	วชิรพยาบาล	ดุสิต	ม.	ตรี	วรวิหาร
44	วัดราชผาติการาม	วชิรพยาบาล	ดุสิต	ธ.	ตรี	วรวิหาร
45	วัดหัวลำโพง	สี่พระยา	บางรัก	ม.	ตรี	สามัญ
46	วัดมหาพฤฒาราม	มหาพฤฒาราม	บางรัก	ม.	ตรี	วรวิหาร
47	วัดปทุมวนาราม	ปทุมวัน	ปทุมวัน	ธ.	ตรี	ราชวรวิหาร
48	วัดบางนาใน	บางนา	บางนา	ม.	ตรี	สามัญ
49	วัดวชิรธรรมสาธิต	บางจาก	พระโขนง	ม.	ตรี	วรวิหาร
50	วัดสัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	ธ.	ตรี	วรวิหาร
51	วัดชัยชนะสงคราม	สัมพันธวงศ์	สัมพันธวงศ์	ม.	ตรี	สามัญ
52	วัดราชคฤห์	บางยี่เรือ	ธนบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
53	วัดอินทาราม	บางยี่เรือ	ธนบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
54	วัดจันทาราม	บางยี่เรือ	ธนบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
55	วัดหิรัญรูจี	หิรัญรูจี	ธนบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
56	วัดเวฬุราชิม	บางยี่เรือ	ธนบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
57	วัดบุปผาราม	วัดกัลยาณ์	ธนบุรี	ธ.	ตรี	วรวิหาร
58	วัดโพธิ์นิมิตรสถิตมหาสีมาราม	บางยี่เรือ	ธนบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
59	วัดสังข์กระจาย	วัดท่าพระ	บางกอกใหญ่	ม.	ตรี	วรวิหาร
60	วัดนาคกลาง	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ม.	ตรี	วรวิหาร
61	วัดเครือวัลย์	วัดอรุณ	บางกอกใหญ่	ธ.	ตรี	วรวิหาร
62	วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก	ห้วยขวาง	ห้วยขวาง	ม.	ตรี	สามัญ
63	วัดทองธรรมชาติ	คลองสาน	คลองสาน	ม.	ตรี	วรวิหาร
64	วัดเศวตฉัตร	บางลำภูล่าง	คลองสาน	ม.	ตรี	วรวิหาร
65	วัดทองนพคุณ	คลองสาน	คลองสาน	ม.	ตรี	สามัญ
66	วัดรัชฎาธิฐาน	คลองชักพระ	ตลิ่งชัน	ม.	ตรี	ราชวรวิหาร
67	วัดกาญจนสิงหาสน์	คลองชักพระ	ตลิ่งชัน	ม.	ตรี	วรวิหาร
68	วัดอมรินทราราม	ศิริราช	บางกอกน้อย	ม.	ตรี	วรวิหาร
69	วัดพระยาทำ	บ้านช่างหล่อ	บางกอกน้อย	ม.	ตรี	วรวิหาร

1. กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
70	วัดศรีสุทธาราม	บางขุนนนท์	บางกอกน้อย	ม.	ตรี	วรวิหาร
71	วัดชินโรสาราม	บ้านช่างหล่อ	บางกอกน้อย	ม.	ตรี	วรวิหาร
72	วัดดุสิตาราม	อรุณอมรินทร์	บางกอกน้อย	ม.	ตรี	วรวิหาร
73	วัดนวลนรดิศ	ปากคลองภาษีเจริญ	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	วรวิหาร
74	วัดปากน้ำ	ปากคลองภาษีเจริญ	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	สามัญ
75	วัดนางชี	ปากคลองภาษีเจริญ	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	สามัญ
76	วัดคูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	วรวิหาร
77	วัดนิมมานรดี	บางหว้า	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	สามัญ
78	วัดอัปสรสวรรค์	ปากคลองภาษีเจริญ	ภาษีเจริญ	ม.	ตรี	วรวิหาร
79	วัดบุญยประดิษฐ์	บางไผ่	บางแค	ม.	ตรี	สามัญ
80	วัดภคินีนาถ	บางยี่ขัน	บางพลัด	ม.	ตรี	วรวิหาร
81	วัดบรมวงศ	บางยี่ขัน	บางพลัด	ธ.	ตรี	ราชวรวิหาร
82	วัดดาวดึงษาราม	บางยี่ขัน	บางพลัด	ม.	ตรี	สามัญ
83	วัดคฤหบดี	บางยี่ขัน	บางพลัด	ม.	ตรี	สามัญ
84	วัดอาวุธวิกสิตาราม	บางพลัด	บางพลัด	ธ.	ตรี	สามัญ
85	วัดหนึ่ง	บางค้อ	จอมทอง	ม.	ตรี	ราชวรวิหาร
86	วัดนางนอง	บางค้อ	จอมทอง	ม.	ตรี	วรวิหาร
87	วัดหลักสี่	ตลาดบางเขน	หลักสี่	ม.	ตรี	สามัญ
88	วัดดอนเมือง	สีกัน	ดอนเมือง	ม.	ตรี	-
89	วัดสร้อยทอง	บางซื่อ	บางซื่อ	ม.	ตรี	สามัญ
90	วัดยานนาวา	ยานนาวา	สาทร	ม.	ตรี	สามัญ

2. กระบี่

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
91	วัดแก้วโกรวาราม	ปากน้ำ	เมืองกระบี่	ม.	ตรี	สามัญ

3. กาญจนบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
92	วัดไชยชุมพลชนะสงคราม	บ้านไต้	เมืองกาญจนฯ	ม.	ตรี	สามัญ
93	วัดเทวสังฆาราม	บ้านเหนือ	เมืองกาญจนฯ	ม.	ตรี	สามัญ
94	วัดพระแท่นดงรัง	พระแท่น	ท่ามะกา	ม.	ตรี	วรวิหาร

4. กาฬสินธุ์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
95	วัดกลาง	กาฬสินธุ์	เมืองกาฬสินธุ์	ม.	ตรี	สามัญ

5. กำแพงเพชร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
96	วัดพระบรมธาตุ	นครชุม	กำแพงเพชร	ม.	ตรี	สามัญ
97	วัดนาควัชรโสภณ	ในเมือง	กำแพงเพชร	ธ.	ตรี	สามัญ

6. ขอนแก่น

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
98	วัดธาตุ	ในเมือง	เมืองขอนแก่น	ม.	ตรี	สามัญ
99	วัดหนองแวง	ในเมือง	เมืองขอนแก่น	ม.	ตรี	สามัญ
100	วัดศรีจันทร์	ในเมือง	เมืองขอนแก่น	ธ.	ตรี	สามัญ

7. จันทบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
101	วัดไผ่ล้อม	จันทนิมิต	เมืองจันทบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
102	วัดบูรพาพิทยาราม	เขาหัว	ท่าใหม่	ม.	ตรี	สามัญ

8. ฉะเชิงเทรา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
103	วัดโสธรวราราม	หน้าเมือง	ฉะเชิงเทรา	ม.	ตรี	วรวิหาร

9. ชลบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
104	วัดญาณสังวราราม	ห้วยใหญ่	บางละมุง	ธ.	เอก	วรมหาวิหาร
105	วัดใหญ่อินทาราม	บางปลาสร้อย	เมืองชลบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
106	วัดเขาบางทราย	บางทราย	เมืองชลบุรี	ธ.	ตรี	สามัญ
107	วัดบางพระ	บางพระ	ศรีราชา	ม.	ตรี	วรวิหาร
108	วัดจุฬาทิศธรรมสมาาราม	ท่าเทววงษ์	เกาะสีชัง	ม.	ตรี	วรวิหาร

10. ชัยนาท

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
109	วัดพระบรมธาตุ	ชัยนาท	เมืองชัยนาท	ม.	โท	วรวิหาร
110	วัดธรรมามูล	ธรรมามูล	เมืองชัยนาท	ม.	ตรี	วรวิหาร

11. ชัยภูมิ

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
111	วัดทรงศิลา	ในเมือง	เมืองชัยภูมิ	ม.	ตรี	สามัญ

12. ชุมพร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
112	วัดชุมพรรังสรรค์	นาทุ่ง	เมืองชุมพร	ม.	ตรี	สามัญ
113	วัดขันเงิน	วังตะกอก	หลังสวน	ม.	ตรี	สามัญ

13. เชียงราย

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
114	วัดพระแก้ว	เวียง	เมืองเชียงราย	ม.	ตรี	สามัญ
115	วัดพระสิงห์	เวียง	เมืองเชียงราย	ม.	ตรี	สามัญ
116	วัดเจ็ดยอด	เวียง	เมืองเชียงราย	ม.	ตรี	สามัญ

14. เชียงใหม่

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
117	วัดพระสิงห์	พระสิงห์	เมืองเชียงใหม่	ม.	เอก	วรมหาวิหาร
118	วัดพระธาตุดอยสุเทพ	สุเทพ	เมืองเชียงใหม่	ม.	โท	ราชวรวิหาร
119	วัดเจ็ดยี่หลวง	พระสิงห์	เมืองเชียงใหม่	ธ.	ตรี	วรวิหาร
120	วัดสวนดอก	สุเทพ	เมืองเชียงใหม่	ม.	ตรี	สามัญ
121	วัดพระธาตุศรีจอมทอง	บ้านหลวง	จอมทอง	ม.	ตรี	วรวิหาร
122	วัดป่าดาราภิรมย์	ริมใต้	แมริม	ธ.	ตรี	สามัญ
123	วัดท่าตอน	ท่าตอน	แม่ฮาย	ม.	ตรี	สามัญ

15. ตรัง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
124	วัดตันตยาภิรม	ทับเที่ยง	เมืองตรัง	ม.	ตรี	สามัญ

16. ตราด

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
125	วัดโยธานิมิต(โบสถ์)	วังกระแจะ	เมืองตราด	ม.	ตรี	สามัญ

17. ดาก

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
126	วัดมณีบรรพต	ระแหง	เมืองดาก	ม.	ตรี	วรวิหาร

18. นครนายก

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
127	วัดอุดมธานี	บ้านใหญ่	นครนายก	ม.	ตรี	สามัญ

9. นครปฐม

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
128	วัดพระปฐมเจดีย์	พระปฐมเจดีย์	เมืองนครปฐม	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
129	วัดพระประโทนเจดีย์	พระประโทน	เมืองนครปฐม	ม.	ตรี	วรวิหาร
130	วัดพระงาม	พระปฐมเจดีย์	เมืองนครปฐม	ม.	ตรี	สามัญ
131	วัดเสนาหา	พระปฐมเจดีย์	เมืองนครปฐม	ธ.	ตรี	สามัญ
132	วัดไร่ขิง	ไร่ขิง	สามพราน	ม.	ตรี	สามัญ

20. นครพนม

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
133	วัดพระธาตุพนม	พระธาตุพนม	พระธาตุพนม	ม.	เอก	วรมหาวิหาร

21. นครราชสีมา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
134	วัดพระนารายณ์มหาราช	ในเมือง	นครราชสีมา	ม.	ตรี	วรวิหาร
135	วัดบึง	ในเมือง	นครราชสีมา	ม.	ตรี	สามัญ
136	วัดสะแก	ในเมือง	นครราชสีมา	ม.	ตรี	สามัญ
137	วัดสุทธจินดา	ในเมือง	นครราชสีมา	ธ.	ตรี	วรวิหาร
138	วัดชีรางกรณวราราม	หนองน้ำแดง	ปากช่อง	ธ.	ตรี	วรวิหาร

22. นครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
139	วัดพระมหาธาตุฯ	ในเมือง	เมืองนครศรีฯ	ธ.	เอก	วรมหาวิหาร
140	วัดแจ้ง	ท่าวัง	เมืองนครศรีฯ	ม.	ตรี	สามัญ
141	วัดท่าโพธิ์	ท่าวัง	เมืองนครศรีฯ	ธ.	ตรี	สามัญ
142	วัดมะนาวหวาน	ช้างกลาง	กิ่ง อ.ช้างกลาง	ม.	ตรี	สามัญ

23. นครสวรรค์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
143	วัดโพธาราม	ปากน้ำโพ	นครสวรรค์	ม.	ตรี	สามัญ
144	วัดวรนาถบรรพต	ปากน้ำโพ	นครสวรรค์	ม.	ตรี	สามัญ
145	วัดนครสวรรค์	ปากน้ำโพ	นครสวรรค์	ม.	ตรี	สามัญ

24. นนทบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
146	วัดเขมาภิรตาราม	สวนใหญ่	เมืองนนทบุรี	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
147	วัดเฉลิมพระเกียรติ	บางศรีเมือง	เมืองนนทบุรี	ม.	โท	วรวิหาร
148	วัดปรมย์ยิกาวาส	เกาะเกร็ด	ปากเกร็ด	ม.	โท	วรวิหาร

25. นราธิวาส

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
149	วัดชลธาราสিংเห	เจ๊ะเห	ตากใบ	ม.	ตรี	สามัญ

26. น่าน

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
150	วัดพระธาตุช้างค้ำ	ในเวียง	เมืองน่าน	ม.	ตรี	วรวิหาร
151	วัดพญาภู	ในเวียง	เมืองน่าน	ม.	ตรี	สามัญ
152	วัดบุญยืน	กลางเวียง	เวียงสา	ม.	ตรี	สามัญ

27. บุรีรัมย์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
153	วัดกลาง (กลางบุรีรัมย์)	ในเมือง	เมืองบุรีรัมย์	ม.	ตรี	สามัญ

28. ปทุมธานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
154	วัดชินวราราม	บางชะแยง	เมืองปทุมธานี	ม.	ตรี	วรวิหาร
155	วัดเขียนเขต	บึงยี่โถ	ธัญบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
156	วัดจันทน์กะพ้อ	บางเตย	สามโคก	ธ.	ตรี	สามัญ

29. ประจวบคีรีขันธ์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
157	วัดธรรมการาม	ประจวบคีรีขันธ์	ประจวบฯ	ธ.	โท	วรวิหาร
158	วัดเกาะหลัก	ประจวบคีรีขันธ์	ประจวบฯ	ม.	ตรี	สามัญ
159	วัดคลองวาฬ	คลองวาฬ	ประจวบฯ	ม.	ตรี	สามัญ
160	วัดเขาโบสถ์	กำเนิดนพคุณ	บางสะพาน	ม.	ตรี	สามัญ

30. ปราจีนบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
161	วัดบางกระเบา	บางกระเบา	บ้านสร้าง	ม.	ตรี	สามัญ

31. ปัตตานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
162	วัดตานีนรสโมสร	อาเนาะรู	เมืองปัตตานี	ม.	ตรี	สามัญ
163	วัดมุจลินทวาปีวิหาร	ตุงยง	หนองจิก	ม.	ตรี	สามัญ

32. พระนครศรีอยุธยา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
164	วัดเสนาสนาราม	หัวรอ	พระนครศรีอยุธยา	ธ.	เอก	ราชวรวิหาร
165	วัดสุพรรณดาราราม	หอรัตนไทร	พระนครศรีอยุธยา	ม.	เอก	ราชวรวิหาร
166	วัดนิเวศธรรมประวัติ	บ้านเลน	บางปะอิน	ธ.	เอก	ราชวรวิหาร
167	วัดพนัญเชิง	คลองสวนพลู	พระนครศรีอยุธยา	ม.	โท	วรวิหาร
168	วัดศาลาปูน	ท่าวาสกรี	พระนครศรีอยุธยา	ม.	โท	วรวิหาร
169	วัดบรมวงศัศถรรวาราม	สวนพริก	พระนครศรีอยุธยา	ม.	โท	วรวิหาร
170	วัดชุมพลนิกายาราม	บ้านเลน	บางปะอิน	ม.	โท	ราชวรวิหาร
171	วัดตูม	วัดตูม	พระนครศรีอยุธยา	ม.	ตรี	สามัญ
172	วัดหน้าพระเมรุราชิการาม	ท่าวาสกรี	พระนครศรีอยุธยา	ม.	ตรี	สามัญ
173	วัดกษัตราธิราช	บ้านป้อม	พระนครศรีอยุธยา	ม.	ตรี	วรวิหาร
174	วัดพรหมนิวาส	ท่าวาสกรี	พระนครศรีอยุธยา	ม.	ตรี	วรวิหาร
175	วัดวิเวกวาสุพัถ	คลองจิก	บางปะอิน	ม.	ตรี	สามัญ
176	วัดวรนาถรังสรรค์ฯ	บางปะหัน	บางปะหัน	ม.	ตรี	สามัญ

33. พะเยา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
177	วัดศรีโคมคำ	เวียง	เมืองพะเยา	ม.	ตรี	สามัญ

34. พังงา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
178	วัดประชุมโยธี	ท้ายช้าง	เมืองพังงา	ม.	ตรี	สามัญ

35. พัทลุง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
179	วัดคูหาสวรรค์	คูหาสวรรค์	เมืองพัทลุง	ม.	ตรี	สามัญ

36. พิจิตร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
180	วัดท่าหลวง	ในเมือง	เมืองพิจิตร	ม.	ตรี	สามัญ
181	วัดมงคลทับคล้อ	ทับคล้อ	ทับคล้อ	ม.	ตรี	สามัญ

37. พิษณุโลก

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
182	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	ในเมือง	เมืองพิษณุโลก	ม.	เอก	วรมหาวิหาร

38. เพชรบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
183	วัดคงคาราม	คลองกระแซง	เมืองเพชรบุรี	ม.	โท	ราชวรวิหาร
184	วัดมหาสมณาราม	คลองกระแซง	เมืองเพชรบุรี	ธ.	โท	ราชวรวิหาร
185	วัดมหาธาตุ	คลองกระแซง	เมืองเพชรบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
186	วัดใหญ่สุวรรณาราม	ท่าราบ	เมืองเพชรบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร

39. เพชรบูรณ์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
187	วัดมหาธาตุ	ในเมือง	เมืองเพชรบูรณ์	ม.	ตรี	สามัญ
188	วัดไพโรสถ์ศักดาราม	หล่มสัก	หล่มสัก	ม.	ตรี	สามัญ

40. แพร่

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
189	วัดพระบาทมิ่งเมือง	ในเวียง	เมืองแพร่	ม.	ตรี	วรวิหาร

41. ภูเก็ต

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
190	วัดมงคลนิมิตร	ตลาดใหญ่	เมืองภูเก็ต	ม.	ตรี	สามัญ

42. มหาสารคาม

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
191	วัดมหาชัย	ตลาด	เมืองมหาสารคาม	ม.	ตรี	สามัญ

43. มุกดาหาร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
192	วัดศรีมงคลใต้	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร	ม.	ตรี	สามัญ

44. แม่ฮ่องสอน

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
193	วัดจองคำ	จองคำ	เมืองแม่ฮ่องสอน	ม.	ตรี	สามัญ

45. ยโสธร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
194	วัดมหาธาตุ	ในเมือง	เมืองยโสธร	ม.	ตรี	สามัญ
195	วัดศรีธรรมาราม	ในเมือง	เมืองยโสธร	ธ.	ตรี	สามัญ

46. ยะลา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
196	วัดพุทธภูมิ	สะเตง	เมืองยะลา	ม.	ตรี	สามัญ
197	วัดพุทธาธิวาส	เบตง	เบตง	ม.	ตรี	สามัญ

47. ร้อยเอ็ด

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
198	วัดกลางมิ่งเมือง	ในเมือง	เมืองร้อยเอ็ด	ม.	ตรี	สามัญ
199	วัดบึงพระลานชัย(บึง)	ในเมือง	เมืองร้อยเอ็ด	ธ.	ตรี	สามัญ
200	วัดบูรพาภิราม	ในเมือง	เมืองร้อยเอ็ด	ม.	ตรี	สามัญ

48. ระนอง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
201	วัดสุวรรณคีรีวิหาร	เขานิเวศน์	เมืองระนอง	ม.	ตรี	สามัญ

49. ระยอง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
202	วัดป่าประดู่	ท่าประดู่	เมืองระยอง	ม.	ตรี	สามัญ

50. ราชบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
203	วัดสัตตนารถปริวัตร	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ธ.	โท	วรวิหาร
204	วัดมหาธาตุ	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
205	วัดช่องลม	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
206	วัดศรีสุริยวงศาราม(ศรีสุริยวงศ์)	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ธ.	ตรี	วรวิหาร
207	วัดสุทธायาราม	หลุมดิน	เมืองราชบุรี	ธ.	ตรี	สามัญ
208	วัดเขาวัง	หน้าเมือง	เมืองราชบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
209	วัดบ่วงาม	บ่วงาม	ดำเนินสะดวก	ม.	ตรี	สามัญ

51. ลพบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
210	วัดเสาธงทอง	ท่าหิน	เมืองลพบุรี	ม.	ตรี	สามัญ
211	วัดกวีศราราม	ท่าหิน	เมืองลพบุรี	ม.	ตรี	ราชวรวิหาร
212	วัดมณีชลขันธ์	พรหมาสตรี	เมืองลพบุรี	ธ.	ตรี	สามัญ
213	วัดสิริจันทรมิตร	เขาพระงาม	เมืองลพบุรี	ธ.	ตรี	วรวิหาร

52. ลำปาง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
214	วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม	เวียงเหนือ	เมืองลำปาง	ม.	ตรี	สามัญ
215	วัดบุญวาทย์วิหาร	หัวเวียง	เมืองลำปาง	ม.	ตรี	สามัญ
216	วัดพระเจดีย์ขาวหลัง	ต้นธงชัย	เมืองลำปาง	ม.	ตรี	สามัญ

53. ลำพูน

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
217	วัดพระธาตุทริภุญชัย	ในเมือง	เมืองลำพูน	ม.	เอก	วรมหาวิหาร
218	วัดพระพุทธรูปาทตากผ้า	มะกอก	ป่าซาง	ม.	ตรี	สามัญ

54. เลย

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
219	วัดศรีสุทธาราม	กุดป่อง	เมืองเลย	ธ.	ตรี	สามัญ

55. ศรีสะเกษ

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
220	วัดเจียงอีศรีมงคลวราราม	เมืองใต้	เมืองศรีสะเกษ	ม.	ตรี	สามัญ
221	วัดหลวงสมังคลาราม	เมืองใต้	เมืองศรีสะเกษ	ธ.	ตรี	สามัญ

56. สกลนคร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
222	วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร	ธาตุเชิงชุม	เมืองสกลนคร	ม.	โท	วรวิหาร
223	วัดแจ้งแสงอรุณ	ธาตุเชิงชุม	เมืองสกลนคร	ม.	ตรี	สามัญ

57. สงขลา

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
224	วัดโพธิ์ปฐมवास	บ่อยาง	เมืองสงขลา	ม.	ตรี	สามัญ
225	วัดชัยมงคล	บ่อยาง	เมืองสงขลา	ม.	ตรี	สามัญ
226	วัดมัสฌิมวาส	บ่อยาง	เมืองสงขลา	ธ.	ตรี	สามัญ
227	วัดในวัง	นาทวี	นาทวี	ม.	ตรี	สามัญ
228	วัดโคกสมาณคุณ	หาดใหญ่	หาดใหญ่	ม.	ตรี	สามัญ

58. สตูล

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
229	วัดชนาธิปเฉลิม	พิมาน	เมืองสตูล	ม.	ตรี	สามัญ

59. สมุทรปราการ

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
230	วัดกลาง (กลางวรวิหาร)	ปากน้ำ	เมืองสมุทรปราการ	ม.	โท	วรวิหาร
231	วัดทรงธรรม	ตลาด	พระประแดง	ม.	โท	วรวิหาร
232	วัดไพชยนต์พลเสพย์	บางฟุ้ง	พระประแดง	ม.	โท	ราชวรวิหาร
233	วัดโปรดเกศเชษฐาราม	ทรงคนอง	พระประแดง	ม.	ตรี	สามัญ

60. สมุทรสงคราม

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
234	วัดอัมพวันเจติยาราม	อัมพวา	อัมพวา	ม.	โท	วรวิหาร
235	วัดเพชรสมุท	แม่กลอง	เมืองสมุทรสงคราม	ม.	ตรี	วรวิหาร
236	วัดเจริญสุทธาราม	บางนกแขวก	บางคนที	ม.	ตรี	วรวิหาร
237	วัดเกตการาม	โรงหีบ	บางคนที	ธ.	ตรี	สามัญ

61. สมุทรสาคร

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
238	วัดป้อมวิเชียรโชติการาม	มหาชัย	เมืองสมุทรสาคร	ม.	ตรี	สามัญ
239	วัดสุทธิวาตวราราม	ท่าฉลอม	เมืองสมุทรสาคร	ม.	ตรี	สามัญ
240	วัดเจษฎาราม	มหาชัย	เมืองสมุทรสาคร	ม.	ตรี	สามัญ

62. สระแก้ว

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
241	วัดสระแก้ว	สระแก้ว	เมืองสระแก้ว	ม.	ตรี	สามัญ

63. สระบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
242	วัดพระพุทธบาท	ขุนไชลอน	พระพุทธบาท	ม.	เอก	ราชวรมหาวิหาร
243	วัดเขาแก้ว	ต้นตาล	เสาไห้	ม.	ตรี	วรวิหาร
244	วัดสมุหประดิษฐ์	สวนดอกไม้	เสาไห้	ม.	ตรี	สามัญ

64. สิงห์บุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
245	วัดพระนอนจักรสีห์	จักรสีห์	เมืองสิงห์บุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร
246	วัดพิกุลทอง	พิกุลทอง	ท่าช้าง	ม.	ตรี	สามัญ
247	วัดโบสถ์	อินทร์บุรี	อินทร์บุรี	ธ.	ตรี	สามัญ

65. สุโขทัย

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
248	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	ศรีสัชนาลัย	ศรีสัชนาลัย	ม.	เอก	ราชวรวิหาร
249	วัดหนองไฉ้	เมืองบางยม	สวรรคโลก	ม.	ตรี	สามัญ
250	วัดสว่างอารมณ์	เมืองสวรรคโลก	สวรรคโลก	ม.	ตรี	วรวิหาร

66. สุพรรณบุรี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
251	วัดป่าเลไลยก์ (ป่าเลไลยก์)	รั้วใหญ่	เมืองสุพรรณบุรี	ม.	ตรี	วรวิหาร

67. สุราษฎร์ธานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
252	วัดพระบรมธาตุไชยา	เวียง	ไชยา	ม.	เอก	ราชวรวิหาร
253	วัดไตรธรรมาราม	ตลาด	เมืองสุราษฎร์ธานี	ม.	ตรี	สามัญ
254	วัดธรรมบูชา	ตลาด	เมืองสุราษฎร์ธานี	ธ.	ตรี	สามัญ

68. สุรินทร์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
255	วัดบูรพาราม	ในเมือง	เมืองสุรินทร์	ธ.	ตรี	สามัญ
256	วัดศาลาลอย	ในเมือง	เมืองสุรินทร์	ม.	ตรี	สามัญ

69. หนองคาย

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
257	วัดโพธิ์ชัย (โพธิ์ชัย)	ในเมือง	เมืองหนองคาย	ม.	ตรี	สามัญ

70. หนองบัวลำภู

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
258	วัดพิศาลรัษฎาวาส	หนองบัว	เมืองหนองบัวลำภู	ธ.	ตรี	สามัญ

71. อ่างทอง

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
259	วัดไชโย	ไชโย	ไชโย	ม.	โท	วรวิหาร
260	วัดป่าโมก	ป่าโมก	ป่าโมก	ม.	โท	วรวิหาร
261	วัดอ่างทอง	บางแก้ว	เมืองอ่างทอง	ม.	ตรี	วรวิหาร

72. อำนาจเจริญ

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
262	วัดสำราญนิเวศ	บุ่ง	เมืองอำนาจเจริญ	ธ.	ตรี	สามัญ

73. อุตรธานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
263	วัดมัชฌิมาวาส	หมากแข้ง	เมืองอุตรธานี	ม.	ตรี	สามัญ
264	วัดโพธิสมภรณ์	หมากแข้ง	เมืองอุตรธานี	ธ.	ตรี	สามัญ

74. อุตรดิตถ์

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
265	วัดคลองโพธิ์	ท่าอิฐ	เมืองอุตรดิตถ์	ม.	ตรี	สามัญ

75. อุทัยธานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
266	วัดมณีสถิตกปิฏฐาราม	อุทัยใหม่	เมืองอุทัยธานี	ม.	ตรี	สามัญ

76. อุบลราชธานี

ที่	ชื่อวัด	แขวง/ตำบล	เขต/อำเภอ	นิกาย	ชั้น	ประเภท
267	วัดมหาวนาราม	ในเมือง	เมืองอุบลราชธานี	ม.	ตรี	สามัญ
268	วัดสุปัฏนาราม	ในเมือง	เมืองอุบลราชธานี	ธ.	ตรี	วรวิหาร
269	วัดศรีอุบลรัตนาราม	ในเมือง	เมืองอุบลราชธานี	ธ.	ตรี	สามัญ

หมายเหตุ ** นิกาย** [ธ. : ธรรมยุต, ม. : มหานิกาย]

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำสั่ง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ข้อที่ถูกที่สุด

1. วัดพระแก้ว มีประชาชนไปสักการะมาก เป็นเพราะสาเหตุใด
 - ก. เป็นวัดที่ชาวพุทธเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์
 - ข. เป็นวัดประจำกรุงรัตนโกสินทร์
 - ค. เป็นวัดที่สวยงาม
 - ง. เป็นวัดที่อยู่ในพระราชวัง
2. สาเหตุที่พระแก้วมรกต มาประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตรงกับข้อใด
 - ก. ประชาชนที่ศรัทธาได้อาราธนามา
 - ข. เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของไทย
 - ค. พระเจ้ากรุงธนบุรีชนะสงคราม
 - ง. พระมหากษัตริย์ของประเทศลาวถวาย
3. เมื่อนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับวัดพระแก้วแล้วได้ประโยชน์อย่างไร
 - ก. ได้รู้ประวัติความเป็นมาของวัดพระแก้ว
 - ข. อยากไปเที่ยววัดพระแก้วมากยิ่งขึ้น
 - ค. ทำให้เกิดความซาบซึ้งหวงแหนมรดกไทย
 - ง. ได้เห็นถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย
4. วัดพระแก้ว มีความสำคัญต่อคนไทยอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่บอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย
 - ข. เป็นวัดที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทย
 - ค. เป็นวัดที่ทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทย
 - ง. เป็นวัดที่สวยงามด้วยศิลปะไทย
5. เพราะเหตุใดภายในพระอุโบสถวัดพระแก้วจึงมีความสำคัญมาก
 - ก. มีศิลปกรรมสวยงาม
 - ข. เป็นพระอุโบสถที่เก่าแก่
 - ค. มีพระแก้วมรกตประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ
 - ง. เป็นพระอุโบสถที่มีอยู่ในเขตพระราชฐาน
6. วัดพระเชตุพนฯ ได้รับการยกฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก เพราะเหตุผลข้อใด
 - ก. มีศิลปกรรมสวยงามทุกด้าน
 - ข. เป็นวัดที่อยู่รอบเขตพระราชฐานชั้นใน
 - ค. เป็นวัดที่บรรจุบรมอัฐิของพระมหากษัตริย์
 - ง. เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้างขึ้นโดยตรง

7. เหตุผลสนับสนุนที่ว่า “วัดพระเชตุพนฯ ใช้เวลาสร้างนานหลายปี” สอดคล้องคำตอบข้อใด
 - ก. ถูกพม่าโจมตีหลายครั้ง
 - ข. ต้องใช้ความประณีตในการสร้างมาก
 - ค. ในขณะนั้นบ้านเมืองไม่สงบ
 - ง. ขาดงบประมาณ
8. ทำไมคนส่วนใหญ่จึงสนใจเข้ามาเที่ยวชมวัดพระเชตุพนฯ
 - ก. มีพระสงฆ์จำนวนมากที่มีความรู้แตกฉาน
 - ข. มีศิลปกรรมที่สวยงามคล้ายกับสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย
 - ค. เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 1 ที่สวยงามมาก
 - ง. เป็นวัดที่มีขนาดใหญ่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มาก
9. เมื่อศึกษาวัดพระเชตุพนฯ แล้ว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง
 - ก. ทำให้อยากเข้าวัดมากยิ่งขึ้น
 - ข. ทำให้เข้าใจการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น
 - ค. ทำให้หวงแหนอนุรักษ์ความเป็นไทย
 - ง. ทำให้สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้
10. วัดพระเชตุพนฯ มีลักษณะเด่นอย่างไร
 - ก. เป็นศูนย์รวมของภูมิปัญญาไทย
 - ข. เป็นพระอารามหลวงที่มีขนาดใหญ่
 - ค. เป็น พระอารามหลวงที่สวยงาม
 - ง. เป็นพระอารามหลวงที่สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยา
11. วัดอรุณราชวราราม เป็นวัดที่น่าสนใจทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศเป็นเพราะสาเหตุใด
 - ก. เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าให้สร้างขึ้น
 - ข. เป็นวัดที่มีเนื้อที่มากกว้างขวาง
 - ค. เป็นวัดที่สวยงามด้วยศิลปวัฒนธรรมไทย
 - ง. เป็นวัดที่มีพระสงฆ์จำนวนมาก
12. วัดอรุณราชวราราม มีลักษณะเด่นหลายอย่าง เป็นเพราะสาเหตุใด
 - ก. เพราะเป็นวัดเก่าแก่สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ข. เพราะประชาชนช่วยกันดูแลเอาใจใส่
 - ค. เพราะเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 2
 - ง. เพราะเป็นวัดที่มีเนื้อที่มาก

13. เพราะสาเหตุใดวัดราชโอรสาราม จึงได้ชื่อว่า “วัดจอมทอง”
 - ก. นายทองเป็นผู้ถวายเนื้อที่ในการสร้างวัด
 - ข. ในยุคสงครามมีการฝังทองไว้ที่บริเวณนี้
 - ค. เจ้าอาวาสองค์ที่สองชื่อว่าทอง
 - ง. เพี้ยนมาจากคำว่า เจ้าทอง
14. วัดราชโอรสาราม มีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 3
 - ข. เป็นวัดที่มีสังเวชนียสถาน
 - ค. เป็นวัดที่เก่าแก่มาก
 - ง. เป็นวัดที่มีเนื้อที่มาก
15. เพราะเหตุใดวัดราชโอรสาราม จึงสร้างขึ้นอย่างสวยงามโดยมีศิลปะแบบจีนแท้
 - ก. ช่างผู้ทำการก่อสร้างเป็นชาวจีน
 - ข. ในขณะนั้นศิลปะแบบจีนเป็นที่นิยม
 - ค. รัชกาลที่ ๓ ทรงโปรดให้สร้างตามพระราชประสงค์
 - ง. ต้องการให้เอกลักษณ์ของชาวจีน
16. วัดราชโอรสาราม มีความสำคัญต่อคนไทยอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่ประชาชนร่วมใจกันสร้าง
 - ข. เป็นวัดที่พระมหากษัตริย์ของไทยเป็นผู้สร้างขึ้น
 - ค. เป็นวัดที่สวยงามตามแบบศิลปะไทยผสมผสานกับจีน
 - ง. เป็นวัดที่มีลักษณะเด่นเป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคน
17. วัดราชประดิษฐ์เป็นวัดที่แตกต่างจากวัดอื่นอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่มีต้นไม้จำนวนมาก
 - ข. เป็นวัดที่อยู่ในสังกัดธรรมยุติกนิกาย
 - ค. เป็นวัดที่สร้างในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
 - ง. เป็นวัดที่สร้างตามแบบศิลปะร่วมสมัย
18. วัดราชประดิษฐ์ ช่วยส่งเสริมความเป็นไทยอย่างไร
 - ก. มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเกี่ยวกับพระราชพิธี 12 เดือน
 - ข. เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลา
 - ค. มีศิลปวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
 - ง. เป็นวัดที่จัดงานพระราชพิธีของรัชกาลที่ 4

19. เมื่อศึกษาประวัติของวัดราชประดิษฐ์ แล้วทำให้เกิดประโยชน์อย่างไร
 - ก. เกิดความซาบซึ้งหวงแหนมรดกของชาติไทย
 - ข. รู้ถึงการเสียสละของบรรพบุรุษไทย
 - ค. ได้รับความรู้ด้านวิชาการแขนงต่างๆ
 - ง. ได้รับความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์
20. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นวัดที่มีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่ประดิษฐานพระศรีศากยมุนี
 - ข. เป็นวัดที่มีพระสงฆ์จำพรรษามากที่สุด
 - ค. เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5
 - ง. เป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง
21. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สร้างได้สวยงามมาก น่าจะได้แบบอย่างมาจากวัดใด
 - ก. วัดพระเชตุพนฯ
 - ข. วัดพระแก้ว
 - ค. วัดอรุณฯ
 - ง. วัดราชประดิษฐ์
22. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5 เพราะสาเหตุใด
 - ก. มีพระบรมอัฐิของรัชกาลที่ 5 ได้เก็บไว้ใต้ฐานพระประธานของวัดนี้
 - ข. ประชาชนพร้อมใจกันยกย่องให้เป็นวัดประจำรัชกาลที่ 5
 - ค. เพื่อเป็นการเทอดพระเกียรติของรัชกาลที่ 5
 - ง. เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อรัชกาลที่ 5
23. เหตุผลที่พระมหากษัตริย์ ทรงสร้างวัดประจำรัชกาล ตรงกับของใด
 - ก. ต้องการสร้างไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์
 - ข. ปฏิบัติตามประเพณีนิยมของพระบรมราชบุพการี
 - ค. เพื่อเป็นที่สักการบูชาของพระบรมวงศานุวงศ์
 - ง. ต้องการสร้างความศรัทธาแก่ประชาชนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
24. วัดเบญจมบพิตรฯ มีลักษณะที่เด่นแตกต่างจากวัดอื่นอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่ประดับด้วยหินอ่อนสวยงามมาก
 - ข. เป็นวัดที่สร้างพระวิหารกว้างใหญ่กว่าวัดอื่น
 - ค. เป็นวัดที่สร้างพระอุโบสถแบบมีมุขสามด้าน
 - ง. เป็นวัดที่มีศิลปะไทยผสมตะวันตก

25. เมื่อศึกษาวัดเบญจมบพิตรฯ แล้วทำให้ได้รับประโยชน์อย่างไร
- ได้เห็นความสวยงามของวัด
 - ทำให้เกิดความซาบซึ้งภาคภูมิใจในมรดกของชาติ
 - ทำให้เคารพสถาบันพระมหากษัตริย์มากยิ่งขึ้น
 - ได้เห็นความพยายามของบรรพบุรุษไทย
26. เหตุผลในการสร้างวัดบวรนิเวศวิหาร สัมพันธ์กับข้อใด
- เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราช
 - เพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยในเมืองหลวง
 - เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
 - เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำสังคายนาพระไตรปิฎก
27. วัดสุทัศนเทพวราราม สร้างขึ้นเพราะมีจุดมุ่งหมายใด
- ต้องการให้มีวัดใจกลางเมือง
 - ต้องการให้ชาวต่างชาติมาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น
 - ต้องการประดิษฐานพระโตหรือพระใหญ่
 - ต้องการสร้างไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งราชวงศ์จักรี
28. เมื่อนักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติของวัดสุทัศนเทพวราราม แล้วมีความรู้สึกอย่างไร
- มีความรู้สึกอยากจะไปเที่ยววัดสุทัศนเทพวรารามมากขึ้น
 - มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ประเทศไทยมีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง
 - มีความประทับใจเกี่ยวกับศิลปกรรมสมัยอยุธยา
 - มีความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังของบรรพบุรุษไทยในอดีต
29. สิ่งที่ทำให้วัดสุทัศนเทพวราราม มีความสวยงามเป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างชาติเป็นเพราะสาเหตุใด
- เป็นวัดที่มีศิลปะผสมตะวันตก
 - เป็นวัดที่มีวิหารสูงใหญ่ที่สุดในเมืองหลวง
 - เพราะเป็นวัดที่สร้างด้วยศิลปะไทยอันงดงาม
 - เป็นวัดที่มีภาพพุทธประวัติสมบูรณ์ที่สุด
30. วัดต่างๆ ที่สร้างขึ้นมีส่วนช่วยให้เด็กไทยเข้าใจศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างไร
- ทำให้เด็กไทยรู้คุณค่าและหวงแหนอนุรักษ์ในศิลปวัฒนธรรมไทย
 - ทำให้เด็กไทยอยากเข้าวัดไปทำบุญมากยิ่งขึ้น
 - ทำให้เด็กไทยได้เห็นสิ่งที่สวยงาม
 - ทำให้เด็กไทยเห็นความสำคัญของบรรพบุรุษไทย

เฉลย

1. ก	2. ค	3. ค	4. ก	5. ค
6. ค	7. ข	8. ข	9. ค	10. ก
11. ค	12. ค	13. ง	14. ก	15. ค
16. ข	17. ข	18. ก	19. ค	20. ก
21. ค	22. ง	23. ข	24. ก	25. ข
26. ข	27. ค	28. ข	29. ค	30. ก

แบบทดสอบหลังการศึกษาหนังสืออ่านประกอบการเรียน

คำสั่ง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ข้อที่ถูกต้องที่สุด

๑. พระอารามหลวง มีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ
 - ข. เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรมไทย
 - ค. เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ
 - ง. เป็นสถานที่กราบไหว้บูชา
๒. เมื่อศึกษาประวัติของพระอารามหลวง แล้วทำให้เกิดความรู้สึกอย่างไร
 - ก. รู้สึกเสียดาย
 - ข. รู้สึกดีใจมาก
 - ค. รู้สึกภาคภูมิใจ
 - ง. รู้สึกซาบซึ้งใจ
๓. พระอารามหลวง แต่ละแห่งมีความเหมือนกันอย่างไร
 - ก. มีความสวยงาม
 - ข. มีลักษณะเด่นเป็นเฉพาะ
 - ค. มีความหลากหลายด้วยศิลปะ
 - ง. พระมหากษัตริย์เป็นผู้สถาปนาขึ้น
๔. เมื่อนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับประวัติของพระอารามหลวงแล้วได้ประโยชน์อย่างไร
 - ก. ได้รู้ประวัติความเป็นมาของพระอารามหลวง
 - ข. สามารถนำไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้
 - ค. ได้รับรู้เรื่องพระอารามหลวง
 - ง. ทำให้อยากไปวัดมากขึ้น
๕. พระอารามหลวง มีลักษณะสวยงามและน่าสนใจ เพราะสาเหตุใด
 - ก. เป็นสถานที่ท่องเที่ยว
 - ข. เป็นสถานที่สร้างพิธีกรรม
 - ค. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 - ง. เป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรมไทย
๖. สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่สุดของวัดพระแก้ว ได้แก่อะไร
 - ก. พระแก้วมรกต
 - ข. พระปรารักษ์วัดพระแก้ว
 - ค. พระอุโบสถวัดพระแก้ว
 - ง. พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

๗. หนังสืออ่านประกอบเรื่องพระอารามหลวง ช่วยปลูกฝังความเป็นไทยได้อย่างไร
- ได้แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนไทย
 - ทำให้เกิดสุนทรีย์ภาพในศิลปกรรมของไทย
 - ทำให้เกิดความหวงแหนในมรดกทางศิลปกรรมของไทย
 - ได้แบบอย่างศิลปวัฒนธรรมของไทย
๘. หนังสืออ่านประกอบเรื่องพระอารามหลวง ช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างไร
- ศิลปกรรมช่วยให้จิตใจอ่อนโยนขึ้น
 - ทำให้เกิดคติธรรมประจำใจว่าควรทำความดี
 - ทำให้มีนิสัยนิยมชมชอบในด้านศิลปกรรมต่างๆ
 - ทำให้เกิดความสำนึกในพระคุณของพระมหากษัตริย์
๙. พระแก้วมรกต มีความสำคัญอย่างไร
- เป็นพระพุทธรูปที่ประชาชนศรัทธามาก
 - เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของประเทศไทย
 - เป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด
 - เป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่สุด
๑๐. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นพระอารามหลวงประจำรัชกาลใด
- พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 - พระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 - พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๑๑. เมื่อนักเรียนศึกษาประวัติวัดพระเชตุพนฯ แล้วได้ประโยชน์อย่างไร
- ได้เห็นคุณค่าของมรดกไทย
 - ชื่นชมในความสวยงามของวัด
 - ทำให้อยากไปเที่ยวชมวัดต่างๆ มากขึ้น
 - นำประวัติของวัดไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้ถูกต้อง
๑๒. ถ้ากล่าวว่าวัดอรุณราชวราราม มีความสำคัญมากจะอ้างเหตุผลใดมาสนับสนุนได้ดีที่สุด
- มีเจดีย์ที่สวยงามที่สุด
 - มีทัศนียภาพอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ
 - เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๒
 - เป็นวัดที่มีศิลปะสมัยอยุธยา

๑๓. วัดราชโอรสาราม มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากวัดอื่นอย่างไร
- มีเนื้อที่ของวัดกว้างขวางมาก
 - มีที่ตั้งอยู่ตรงใจกลางเมือง
 - มีศิลปกรรมแบบจีนเป็นส่วนใหญ่
 - มีพระพุทธรูปไสยาสน์ยาวที่สุดในประเทศ
๑๔. เพราะสาเหตุใด วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม จึงได้ชื่อว่าเป็นวัดต้นแบบ
- เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๔
 - เป็นวัดที่อยู่ในสังกัดคณะธรรมยุติ
 - เป็นวัดที่มีศิลปะร่วมสมัย
 - เป็นวัดที่มีศิลปะผสมผสานไทยกับตะวันตก
๑๕. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีความเหมือนกับ วัดราชประดิษฐ์อย่างไร
- เป็นวัดที่สังกัดมหานิกายเหมือนกัน
 - เป็นวัดที่สร้างในสมัยเดียวกัน
 - เป็นวัดที่สังกัดคณะธรรมยุติเหมือนกัน
 - เป็นวัดที่มีศิลปกรรมเหมือนกัน
๑๖. ข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้วัดเบญจมบพิตร ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวตรงกับเหตุผลข้อใด
- เป็นวัดที่มีพระอุโบสถสร้างด้วยหินอ่อนงดงามมาก
 - มีศิลปกรรมแบบตะวันตกสวยงามมาก
 - เป็นวัดที่มีวิหารคดประดิษฐานพระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ จำนวนมาก
 - เป็นวัดที่มีปูชนียสถานเป็นต้นแบบสมัยรัตนโกสินทร์งดงามมาก
๑๗. ในปัจจุบันวัดบวรนิเวศวิหาร มีความสำคัญมาก เพราะสาเหตุใด
- เป็นวัดที่สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบันครองวัดอยู่
 - เป็นวัดที่มีพระภิกษุจำนวนมาก
 - เพราะเป็นวัดที่อยู่ใกล้กับชุมชนใจกลางเมือง
 - เพราะเป็นวัดที่มีศิลปกรรมทั้งงดงามมาก
๑๘. วัดสุทัศนเทพวราราม เป็นหนึ่งในวัดที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติมาก เพราะสาเหตุใด
- เป็นวัดที่มีศิลปกรรมตามแบบสมัยอยุธยา
 - เป็นวัดที่อยู่ใจกลางพระนครมีวิหารสูงใหญ่สวยงามมาก
 - เป็นวัดที่มีศิลปกรรมสมัยโกธิคตามแบบยุโรป
 - เป็นวัดที่มีโบสถ์แบบฝรั่งที่สวยงามมาก

๑๙. วัดสุทัศนเทพวรารามต่างจากวัดพระแก้วอย่างไร
- ก. วัดสุทัศน์เป็นวัดที่มีพระสงฆ์จำพรรษา
 - ข. วัดสุทัศน์เป็นวัดพระอารามหลวงชั้นเอก
 - ค. วัดสุทัศน์ไม่ได้เป็นวัดประจำรัชกาล
 - ง. วัดสุทัศน์สถาปนพระมหากษัตริย์เป็นผู้สถาปนา
๒๐. พระอารามหลวงแต่ละแห่งมีความสำคัญต่อคนไทย เพราะสาเหตุใด
- ก. พระอารามหลวงมีศิลปกรรมที่บอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย
 - ข. เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ
 - ค. เป็นสถานที่สร้างชาติโดยการปฏิบัติธรรมของคนไทย
 - ง. มีพระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์

ଉତ୍ତର

୧. ୩	୧୧. ୩	୧୨. ୩	୧୩. ୩	୧୪. ୩
୧୫. ୩	୧୬. ୩	୧୭. ୩	୧୮. ୩	୧୯. ୩
୨୦. ୩	୨୧. ୩	୨୨. ୩	୨୩. ୩	୨୪. ୩
୨୫. ୩	୨୬. ୩	୨୭. ୩	୨୮. ୩	୨୯. ୩

ภาคผนวก ข

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย
- แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
- แบบประเมินด้านเนื้อหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนวัดทองเปลงเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม

อาจารย์พิเศษภาควิชาการมัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ดำรงค์ พงษ์ช้าง

อาจารย์ประจำหมวดสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ฝ่ายมัธยมศึกษา

อาจารย์ประสพชัย เสนสอน

อาจารย์ประจำหมวดสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนวัดทองเพลง เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

การประเมินเป็นข้อความที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยกำหนดความหมายไว้ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
คะแนน	4	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนน	3	หมายถึง	คุณภาพพอใช้
คะแนน	2	หมายถึง	ต้องปรับปรุงคุณภาพ
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ลักษณะรูปลักษณ์และการพิมพ์					
1.1 ขนาดและความหนาของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้อย่างสะดวกสำหรับเด็กในวัยนี้					
1.2 ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้อยากอ่าน					
1.3 ตัวอักษรที่พิมพ์ สวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน					
1.4 การพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2. ภาพประกอบ					
2.1 ลักษณะของภาพส่วนใหญ่สวยงามและชัดเจน					
2.2 ภาพประกอบช่วยขยายข้อความและส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อเรื่อง					
2.3 ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง					
3. เนื้อเรื่อง					
3.1 เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับชั้นเรียนของเด็ก					
3.2 ความยาวของเนื้อเรื่อง					
3.3 เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนมีอยู่					
3.5 เนื้อเรื่องมีสาระประโยชน์เหมาะที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1					
3.6 ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน					
3.7 ผู้อ่านสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเรื่องได้					
3.8 กิจกรรมแบบฝึกหัดช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยได้					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
4. การใช้ภาษา					
4.1 ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน					
4.2 การใช้คำศัพท์ต่างๆ เหมาะสม					
4.3 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน					
4.4 คำที่เลือกใช้มีความสละสลวยและไพเราะ					
5. คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ					
5.1 ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีหนังสืออ่านประกอบประเภทร้อยแก้ว					
5.2 ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยและมีทักษะในการอ่านบทร้อยแก้ว					
5.3 ช่วยปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของพระอารามหลวงอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของชาติไทย					
5.4 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น เป็นการนำไปสู่นิสัยใฝ่ค้นคว้าและรักการอ่าน					
5.5 ช่วยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ					
5.6 เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการจัดทำหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนของครูและผู้สนใจได้					

แบบประเมินด้านเนื้อหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนวัดทองเพลงเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

การประเมินเป็นข้อความที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายไว้ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
คะแนน	4	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนน	3	หมายถึง	คุณภาพพอใช้
คะแนน	2	หมายถึง	ต้องปรับปรุงคุณภาพ
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ
เรื่อง พระอารามหลวง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1 ขนาดและความหนาของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้อย่างสะดวกสำหรับเด็กในวัยนี้					
1.2 ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้อยากอ่าน					
1.3 ตัวอักษรที่พิมพ์ สวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน					
1.4 การพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2. ภาพประกอบ					
2.1 ลักษณะของภาพส่วนใหญ่สวยงามและชัดเจน					
2.2 ภาพประกอบช่วยขยายข้อความและส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อเรื่อง					
2.3 ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง พระอารามหลวง	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
3. เนื้อเรื่อง					
3.1 เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับชั้นเรียนของเด็ก					
3.2 ความยาวของเนื้อเรื่อง					
3.3 เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนมีอยู่					
3.5 เนื้อเรื่องมีสารประโยชน์เหมาะที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1					
3.6 ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน					
3.7 ผู้อ่านสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเรื่องได้					
3.8 กิจกรรมแบบฝึกหัดช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยได้					
4. การใช้ภาษา					
4.1 ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน					
4.2 การใช้คำศัพท์ต่างๆ เหมาะสม					
4.3 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน					
4.4 คำที่เลือกใช้มีความสละสลวยและไพเราะ					
5. คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ					
5.1 ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีหนังสืออ่านประกอบประเภทร้อยแก้ว					
5.2 ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยและมีทักษะในการอ่านบทร้อยแก้ว					
5.3 ช่วยปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของพระอารามหลวงอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของชาติไทย					
5.4 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็นเป็นการนำไปสู่นิสัยใฝ่ค้นคว้าและรักการอ่าน					
5.5 ช่วยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ					
5.6 เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการจัดทำหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนของครูและผู้สนใจได้					

ภาคผนวก ค

หนังสืออ่านประกอบรายวิชาภาษาไทย เรื่อง พระอารามหลวง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดทองเพ็ญ
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

หนังสืออ่านประกอบการเรียน

หน่วยที่ ๑

เรื่อง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

โดย ... พระมหากษัตริย์ ประสงค์

หลวงตาครับ กระผมอยากทราบเรื่องของวัด
พระแก้วครับ เล่าให้ฟังหน่อยนะครับ

ได้สิ เณรน้อย อยากรู้เรื่องอะไรถาม
หลวงตามาได้เลยนะ หลวงตาจะเล่า
ให้ฟัง

โก๊ะ ขอฟังด้วยคนนะครับ
จะได้ไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟังได้ถูก ครับ

โก๊ะ ก็อยากฟัง
เหมือนกันครับหลวงตา

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

: วัดพระแก้ว หรือเรียกชื่อเต็มๆ ว่า “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม” เป็นวัดที่สำคัญของประเทศไทยเราเป็นอย่างมาก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดเกล้าฯ สร้างขึ้นพร้อมกันสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ แล้วเสร็จใน ปี ๒๓๒๗

: หลวงตาครับ วัดพระแก้ว สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๑ หรือครับ

: ใช่แล้วจ๊ะ เณรน้อย

: วัดพระแก้วใช้เวลาสร้างกี่ปีครับหลวงตา

: อ้อ รวมทั้งหมดใช้เวลาในการสร้าง ๒ ปี ก็สร้างเสร็จพอดี

เกร็ดความรู้: วัดพระแก้วมี ชื่อเต็มๆ ว่า “วัดพระศรีรัตนศาสดาราม”

: หลวงตาครับ วัดพระแก้วเป็นพระอารามหลวงหรือเปล่าครับ

: ไม่ใช่จะโก้ วัดพระแก้วไม่ได้จัดว่าเป็นพระอารามหลวงแต่เป็นวัดที่มีความสำคัญยิ่งในสมัยรัตนโกสินทร์

: วัดพระแก้วมีความ สำคัญอย่างไรครับ หลวงตา

: ดีแล้วเณรน้อย ที่ถามหลวงตา จะเล่าให้ฟัง ตั้งใจฟังนะ วัดพระแก้ว เป็นวัดที่ศักดิ์สิทธิ์ มีพระแก้วมรกตที่สวยงาม ชาวไทยของเรา มีความเชื่อในพระแก้วมรกต ว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมืองมาช้านานแล้ว

: หลวงตาครับ โกะะ อยากจะทราบว่ พระแก้วมรกตคืออะไรหรือครับ

: พระแก้วมรกตก็คือพระพุทธรูปที่สวยงามนะสิเจ้าโกะะและชาวพุทธมีความเชื่อว่ามีคามศักดิ์สิทธิ์และยังเป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวพุทธ อีกด้วย

เกร็ดความรู้: วัดพระแก้ว รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น

: อ้อ เป็นอย่างนี้เอง กระผมเข้าใจแล้วครับหลวงตา

: โก๋ อยากทราบว่า จริงๆ แล้ว พระแก้วมรกต ยังมีชื่อเต็มๆ อีกใช้หรือเปล่าครับ

: ใช่แล้วจะโก๋ พระแก้วมรกตยังมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า พระพุทธมหามณีรัตน-
ปฏิมากรแก้วมรกต ได้อัญเชิญมาจากเมืองเวียงจันทน์ ประเทศลาวเลยเชียวนะ

: วัดพระแก้ว ช่วยส่งเสริมความเป็นไทยได้ อย่างไรครับหลวงตา

: ช่วยส่งเสริมสัจจะ เณรน้อย วัดพระแก้วนอกจากจะเป็นวัดที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว
รอบพระระเบียงวัด ก็จะมีภาพเขียนเรื่องราวเกียรติอย่างสวยงามไม่ว่าใคร
ก็ตามที่ได้เข้ามากราบนมัสการพระแก้วมรกตหรือมาเที่ยววัดพระแก้ว
ก็ต้องมาดูภาพจิตรกรรมฝาผนัง ที่สวยงามมากๆ

: ฟังหลวงตาเล่าโก๋ะอยากจะ ไปเที่ยววัดพระแก้วแล้วสิครับ

เกร็ดความรู้: วัดพระศรีรัตนศาสดารามใช้เวลาในการก่อสร้าง ประมาณ ๒ ปี

: ไซ่ครับ ไก่ก็อยากให้เห็นจริงๆครับว่าจะสวยงามเหมือน คำล่ำลือจริงหรือเปล่า

: จริงสิจ้ะ เจ้าไก่ หลวงตาเป็นพระสงฆ์ จะไปโกหกพวกเจ้าทำไมกัน ใครๆ ที่เข้าไปเที่ยววัดพระแก้วส่วนมากพอกลับมาแล้วก็อยากจะกลับไปเที่ยวอีกทั้งนั้น เพราะประทับใจในความสวยงามและความละเอียดลออของสถาปัตยกรรม จิตรกรรมอันงดงามของคนไทยที่มีความสามารถสร้างได้อย่างสวยงามและฝีมือประณีตงดงาม

: หลวงตาครับ ถ้าอย่างนั้น วัดพระแก้วก็เป็นรู้จักของคนทั่วโลกสิครับ

: ไซ่แล้วเณร วัดพระแก้ว ไม่ได้รู้จักกันแต่เฉพาะคนไทยเท่านั้น แต่วัดพระแก้วโด่งดังไปทั่วโลกเลยทีเดียว ไม่เห็นรี พวกฝรั่งต่างชาติก็ยังข้ามน้ำข้ามทะเลมาชมความสวยงามของวัดพระแก้วกันเยอะแยะไปหมด

เกร็ดความรู้: วัดพระแก้วไม่ได้เป็นพระอารามหลวง แต่เป็นวัดที่สำคัญมาก

: หลวงตาครับ วัดพระแก้วไม่มีพระสงฆ์อยู่หรือครับ

: ใช่แล้วเจ้าโก้ วัดพระแก้ว เป็นวัดที่สร้างขึ้นในเขตพระบรมมหาราชวัง ตามแบบวัด
พระศรีสรรเพชญ์ สมัยอยุธยา วัดนี้อยู่ในเขตพระราชฐานชั้นนอก ทางทิศ
ตะวันออก มีพระระเบียงล้อมรอบเป็นบริเวณ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองไม่มีพระสงฆ์
จำพรรษาจะ

: หลวงตาครับ ตอนแรกก็คิดว่า น่าจะมีพระสงฆ์มาก ตอนนี้เข้าใจแล้วครับ

: วัดพระแก้ว นอกจากจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและศึกษาแล้ว ใช้ทำประโยชน์
อะไรได้บ้างครับ

เกร็ดความรู้: พระแก้วมรกตยังมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “พระพุทธรูปมหายานรัตนปฐมากร”

: อ้อ วัดพระแก้วนอกจากจะเป็น สถานที่ท่องเที่ยวและศึกษาแล้ว ส่วนมากก็ใช้เป็น ที่
 บวชนาคหลวง และประชุมข้าทูลละอองพระบาทถือน้ำพิพัฒน์สัตยาไงล่ะ เจ้าโก๊ะ

: นาคหลวง คืออะไรครับหลวงตา กระผมไม่เข้าใจครับ

: นาคหลวง ก็คือผู้ที่ เป็นสามเณรจะอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา มี
 พระเจ้าอยู่หัวเป็นเจ้าภาพในการอุปสมบทไงล่ะ ส่วนมากก็จะเป็นสามเณรที่สอบได้
 เปรียญธรรม ๙ ประโยคจ้ะ จึงสามารถจะเป็นนาคหลวงได้

: อ้อ ถ้ากระผมสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยคก็สามารถเป็นนาคหลวงได้สิครับ

: ใช่แล้วจะเณรน้อย

: หลวงตาครับ เปรียญธรรม ๙ ประโยค คืออะไรครับ โก๊ะไม่เคยได้ยินครับ

เกร็ดความรู้: พระแก้วมรกต ได้อัญเชิญมาจากเมืองเวียงจันทน์ประเทศลาว

: อ้อ เปรียญธรรม ๙
ประโยค เป็นระดับชั้น
การศึกษาทางธรรมจะมี
ตั้งแต่ประโยค ๑-๒
และ ๓ จนถึง ประโยค
๙ แต่ต้องเรียนบาลีนะ
จึงจะมีวิทยฐานะทาง
การศึกษาพระภิกษุรูป
ใด สอบได้ตั้งแต่
ประโยค ๓ ขึ้นไป ก็
จะมีคำนำหน้าว่า
พระมหา ینگละ

: โก้ เข้าใจแล้วครับ
หลวงตา

: วัดพระแก้วมีการ
บูรณะปฏิสังขรณ์
อะไรบ้างไหมครับ
หลวงตา

: มีสิโก๊ะ วัดพระแก้วภายหลังจากสถาปนาแล้วก็ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์สืบ
ต่อมาทุกรัชกาลเพราะเป็นวัดสำคัญจึงมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ใหญ่ทุก ๕๐ ปี
คือ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล
ที่ ๗ และสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลปัจจุบันและ
เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปีในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ที่ผ่านมา

เกร็ดความรู้: รอบพระระเบียงวัดพระแก้วมีภาพเขียนเรื่องราวเกียรติอย่างสวยงาม

การบูรณะปฏิสังขรณ์มุงอนุรักษสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอันเป็นมรดกชั้นเอก
ของชาติให้คงความงามและรักษาคุณค่าของช่างศิลปะไทยไว้อย่างดีที่สุดเพื่อให้วัด
พระศรีรัตนศาสดารามนี้อยู่คู่กับกรุงรัตนโกสินทร์ตลอดไปจะ

: เป็นอย่างนี้ นี่เอง โกะเข้าใจแล้วครับหลวงตา

: หลวงตาครับ ใครที่เคยแต่งหนังสือเกี่ยวกับวัดพระแก้วบ้างครับ

: อ้อ มีนะเนี่ยน้อย หลวงตาเคยอ่านหนังสือ ประวัติวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ของ
ศาสตราจารย์ ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล เป็นหนังสือของสำนักพระราชวังจัดพิมพ์ขึ้น
เพื่อนำรายได้จากการจำหน่ายบำรุงวัดพระศรีรัตนศาสดารามไงละ

: ในหนังสือได้กล่าวถึงอะไรบ้างครับ หลวงตา เล่าให้ฟังหน่อยสิครับ

: ในหนังสือเล่มนั้นได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของวัดพระศรีรัตนศาสดารามและ

เกร็ดความรู้ภายในพระอุโบสถวัดพระแก้ว มี พระแก้วมรกตทรงเครื่องตามฤดู

ประวัติของพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกตเอาไว้อย่างละเอียด และที่สำคัญก็คือ ในคำนำของหนังสือเล่มนั้น จะมีพระราชนิพนธ์คำนำ ของสมเด็จพระเทพฯ ด้วย หลวงตาอ่านที่ไร ไม่เคยเบื่อเลย พระองค์ได้พระราชนิพนธ์คำนำเกี่ยวกับวัดพระแก้วไว้ดีมากจะ

: สมเด็จพระเทพฯ ท่านพระราชนิพนธ์ไว้อย่างไรบ้างครับ หลวงตา

: ฟังนะโก๊ะ หลวงตาจะเล่าให้ฟัง ท่านได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ว่า “วัดพระศรี - รัตนศาสดารามเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทุกคน นอกจากจะเป็นที่ประกอบพระราชพิธีต่างๆ เกือบตลอดปีแล้ว เรายังเข้าไปที่วัดโดยจุดมุ่งหมายอีกหลายอย่าง เช่น เข้าฟังพระธรรมเทศนาที่มีในวันธรรมสวนะ และวันอาทิตย์เข้านมัสการพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร เพื่อความเป็นสิริมงคล เข้ามานั่งสงบจิตใจ เติชมความงามของพระอาราม หรือศึกษาศิลปกรรมต่างๆ เป็นต้น

เกร็ดความรู้หาคนหลวง คือผู้ที่อุปสมบทโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้อุปถัมภ์

: แสดงว่าพระองค์ทรง
สนพระทัย เกี่ยวกับ
วัดวาอารามเป็น
อย่างมากนะครับ

: ใช่แล้วจะ เณรน้อย

: พระองค์ทรงพระราช
นิพนธ์ว่าอย่างไรต่อ
ครับ หลวงตา?

: จะ หลวงตาจะเล่าให้
ฟังนอกจากชาวไทย
แล้ว ยังมีชาวต่าง
ประเทศมาเข้าชมวัด
พระศรีรัตนศาสดา-
รามอยู่เป็นเนืองนิตย์
เมื่อมีแขกต่างเมือง
สำคัญๆ มาชมวัด
พระศรีรัตนศาสดา
ราม ศาสตราจารย์

ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล ทรงทำหน้าที่ผู้นำชมเกือบทุกครั้งฉะนั้นจึงทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์กว่าใครในด้านนี้ และหนังสือวัดพระแก้วจะช่วยให้ท่านได้เข้าใจความเป็นมาของวัด องค์พระแก้วมรกต และอาคารต่างๆ ที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ กัน ได้เป็นอย่างดี เราจะได้ภาคภูมิใจในสมบัติของชาติร่วมกัน และช่วยกันทะนุถนอม รักษาไว้ให้เรา ได้ชื่นชมร่วมกัน ตลอดกาลนาน ทั้งหมดนี้ก็เป็นพระราชนิพนธ์คำนำที่เขียนไว้ในหนังสือประวัติวัดพระแก้ว จะพวกเด็กๆ

เกิดความรู้:เปรียญธรรม ๙ ประโยค เป็นวิทยฐานะทางธรรม ที่สูงสุด

: เป็นบทความที่น่าอ่านจริงๆ ครับ หลวงตา โกะ ฟังแล้วรู้สึกดีมาก ๆ เลยครับ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ที่มีศาสนสถานที่สวยงามเป็นเสน่ห์ให้คนทั่วโลกต้องมาเที่ยวเมืองไทยและเป็นมรดกของชาติที่เราทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ครับ

: ใช่แล้วครับ โกะ ก็เห็นด้วย และมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ครับ ที่เรามีสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งบรรพบุรุษของเราได้สร้างสมไว้ให้ลูกหลานได้ดู เราในฐานะที่เป็นลูกหลาน คนไทยทุกคน จะต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ครับ

: ดีแล้วจะ ที่คิดได้ออย่างนั้น ถือว่าไม่เสียแรงที่เกิดมาเป็นคนไทย หลวงตายินดีด้วยนะ

: หลวงตาครับ พระแก้วมรกต หรือที่เรียกกันว่า พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกตมีประวัติ หรือตำนานอย่างไรบ้างครับ เล่าให้พวกกระผมฟังหน่อยสิครับ

เกร็ดความรู้: วัดพระศรีรัตนศาสดารามจะได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ใหญ่ทุก ๆ ๕๐ ปี

: ได้สิจ๊ะ หลวงตา

จะเล่าให้ฟังนะ
พระแก้วมรกต
ตามตำนานได้
กล่าวว่า
เมื่อ พ.ศ.๑๙๗๗
ฟ้าผ่าเจดีย์
องค์หนึ่ง ณ
เมืองเชียงราย
(คือ ที่วัดพระแก้ว
ในปัจจุบัน) ได้
ค้นพบพระพุทธรูป
องค์หนึ่งชาวเมือง
เชียงรายได้เห็น
เป็นองค์พระพุทธร-
ูปศิลาปิดทองคำ
ที่บัพทุกองค์

: พระพุทธรูป

เรียกเป็นลักษณะนามว่า “องค์” หรือครับ หลวงตา

: ใช่แล้วจ๊ะ โกะ ถ้าเป็นพระภิกษุสงฆ์ ใช้ลักษณะนามว่า “รูป” จ๊ะ

: โกะ เองก็ยังไม่ทราบเหมือนกันครับ หลวงตา เพิ่งทราบวันนี้เหมือนกัน

: เล่าต่อสิครับหลวงตากระผมกำลังอยากฟัง

เกร็ดความรู้: วัดพระแก้วสร้างขึ้นในเขตพระราชฐานตามแบบวัดในสมัยอยุธยา

: ได้สิเณรน้อย ตั้งใจฟังนะหลวงตาจะเล่าให้ ฟัง ต่อจากนั้นก็สำคัญว่าเป็นพระพุทธรูป
ศิลาสามัญจึงเชิญไปไว้ในวิหารที่ไว้พระพุทธรูปในวัดแห่งหนึ่ง แต่นั่นไป
๒ -๓ เดือน ปูนที่ลงรักปิดทองหุ้มทั่วพระองค์นั้น กะเทาะออกที่ปลาย พระนาสิก
เจ้าอธิการในอารามนั้นได้เห็นเป็นแก้วสีเขียวงามคือหยกชนิดหนึ่ง จึงแกะต่อ
ออกไปทั้งพระองค์ คนทั้งปวงจึงได้เห็น และทราบความว่า เป็นพระพุทธรูปแก้ว
ทึบทั้งแท่งบริสุทธิ์ไม่บุบสลาย

: หลวงตาครับ “พระนาสิก” หมายถึงอะไรครับ โเกะยังไม่ทราบเลยครับ

: อ้อ พระนาสิก หมายถึง จมูก ไล่เจ้าโก๊ะ รู้หรือยังละ

: ครับ หลวงตา รู้แล้วครับ

เกร็ดความรู้: สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ครบ ๒๐๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕

: เจ้าอธิการ สะครับ
คืออะไรครับ

: เจ้าอธิการ คือ เจ้า
อาวาสในละ เจ้า
โก๋ เป็นผู้มีอำนาจ
ภายในแต่ละวัด ที่
คอยดูแลความสงบ
เรียบร้อย ทุกอย่าง

: เล่าต่อสิครับ
หลวงตา กระผม
อยากจะฟังต่อครับ

: ได้สิจ๊ะ เณรน้อย
หลวงตาจะเล่าให้
ฟังนะพระพุทธ-
รูปหน้าตักกว้าง
๔๘.๓ ซม. สูง

ทั้งฐาน ๖๖ ซม. ชาวเชียงรายและเมืองอื่นๆ ก็พากันไปบูชานมัสการ
มากมาย ผู้รักษาเมืองจึงได้มีใบบอกลงไปบอกถึงพระเจ้าสามฝั่งแกน เจ้าเมือง
เชียงใหม่ พระองค์ทรงให้ เกณฑ์กระบวนไปรับเสด็จพระมหามณีรัตน์ปฏิมากร
ขึ้นหลังช้างแห่มา ครั้นมาถึงทางแยกซึ่งจะไปเมืองนครลำปาง ช้างที่รับเสด็จพระ
มหามณีรัตน์ปฏิมากร ก็วิ่งต๋นไปทางเมืองนครลำปางเมื่อหมอควาญเล้าโลมช้างให้
สงบแล้วพามาถึงทางที่จะไปเมืองเชียงใหม่ ช้างก็ต๋นไปทางเมืองนครลำปางอีก

เกร็ดความรู้: ประวัติวัดพระแก้ว แต่งโดย ศาสตราจารย์ ม.จ สุภัทรดิศ ดิศกุล

: หมอความญ คืออะไรครับหลวงตา

: หมอความญ ก็คือ ความญช่าง ใจละเจ้าโก๊ะ

: อ้อ ครับหลวงตา

: เป็นอย่างไรต่อหรือครับหลวงตา

: จนภายหลังเมื่อเอาช่างเชื่องรับ เสด็จพระมหารัชมังคลาภิเษกครั้งนั้นเมื่อมาถึงที่
นั้นก็ตื่นคืนไปทางเมืองลำปางอีก ด้วยเหตุนั้นท้าวพระยาผู้ไปรับ เห็นประหลาด จึง
มีใบบอกไปถึงเจ้าเมืองเชียงใหม่ ครั้งนั้นเจ้าเมืองเชียงใหม่หนีถือผีสงมากจึงวิตก
ว่าผีซึ่งรักษาพระองค์พระจะไม่ยอมมาเมืองเชียงใหม่ก็ยอมให้อัญเชิญ

เกร็ดความรู้: พระพุทธมหารัชมังคลาภิเษกประดิษฐานอยู่ที่เมืองลำปาง ๓๒ ปี

พระมหามณีรัตนปฏิมากรไปประดิษฐานไว้ในเมืองนครลำปาง ในวัดที่คนจำนวนมากมีศรัทธา
สร้างถวายในเมืองนครลำปาง นานถึง ๓๒ ปี และวัดนั้น ยังเรียกว่า “วัดพระแก้ว” มาจนทุกวันนี้
สันนิษฐานว่า คือ วัดพระแก้วดอนเต้า

: หลวงตาครับแสดงว่าเมื่อก่อน ประชาชนส่วนมากนับถือผีสงฆ์ เทวดา ลีครับ

: ใช่แล้วจะเถรน้อยเป็นความเชื่อของคนในสมัยก่อนนะ รวมไปถึง นับถือแม่น้ำ
ภูเขา ต้นไม้ ต่างๆ เป็นต้น

: พระแก้วมรกตมีความเกี่ยวเนื่องกับจังหวัดทางภาคเหนือลีครับ

: ใช่แล้วเจ้าโก๊ะพระแก้วมรกตมีความเกี่ยวเนื่องกับจังหวัดเชียงรายจังหวัดเชียงใหม่

เกร็ดความรู้:พระมหามณีพุทธรัตนปฏิมากรประดิษฐานอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ ๘๔ ปี

และจังหวัดลำปาง โดยเฉพาะเมืองลำปางนะ พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ได้มาประดิษฐาน
ที่เมืองลำปาง นานถึง ๓๒ ปี เชียวนะ

: โอ้โฮ นานหลายปีเหมือนกันนะครับ หลวงตา

: ใช่แล้วจะ นานหลายปี

: เรื่องราวเป็นอย่างไรต่อครับ หลวงตา

: ครั้น พ.ศ. ๒๐๑๑ พระเจ้าติโลกราชได้ครองเมืองเชียงใหม่แล้ว ดำริว่าเจ้าเชียงใหม่
องค์ล่วงแล้ว ยอมให้พระมหามณีรัตนปฏิมากรไปประดิษฐานอยู่เมืองนครลำปาง
นั้นไม่ควรเลย ควรจะอาราธนามาไว้ในเมืองเชียงใหม่ ทรงคิดแล้วจึงไปอาราธนา
แห่พระมหามณีรัตนปฏิมากรมาสร้างพระอารามราชกุฎเจดีย์ถวาย แล้วสร้างหอพระ
แก้วประดิษฐานไว้ในเมืองเชียงใหม่และพระเจ้าเชียงใหม่ได้พยายามจะทำพระวิหารที่ไว้

เกร็ดความรู้: พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรประดิษฐานอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง ๑๒ ปี

พระมหามณีนรัตนปฏิมากร
ให้เป็นปราสาทมียอด
ให้สมควร แต่หา
สมประสงค์ไม่ อสนีบาต
ตกลง ต้องทำลายยอด
ที่ตั้งสร้างขึ้นหลายครั้ง

: หลวงตาครับ
คำว่า “อาราธนา”
หมายถึงอะไร ครับ

: อ้อ คำว่า อาราธนา
หมายถึง การเชิญ
เชื้อเชิญ อัญเชิญ
หรือการนิมนต์
นั่นเอง

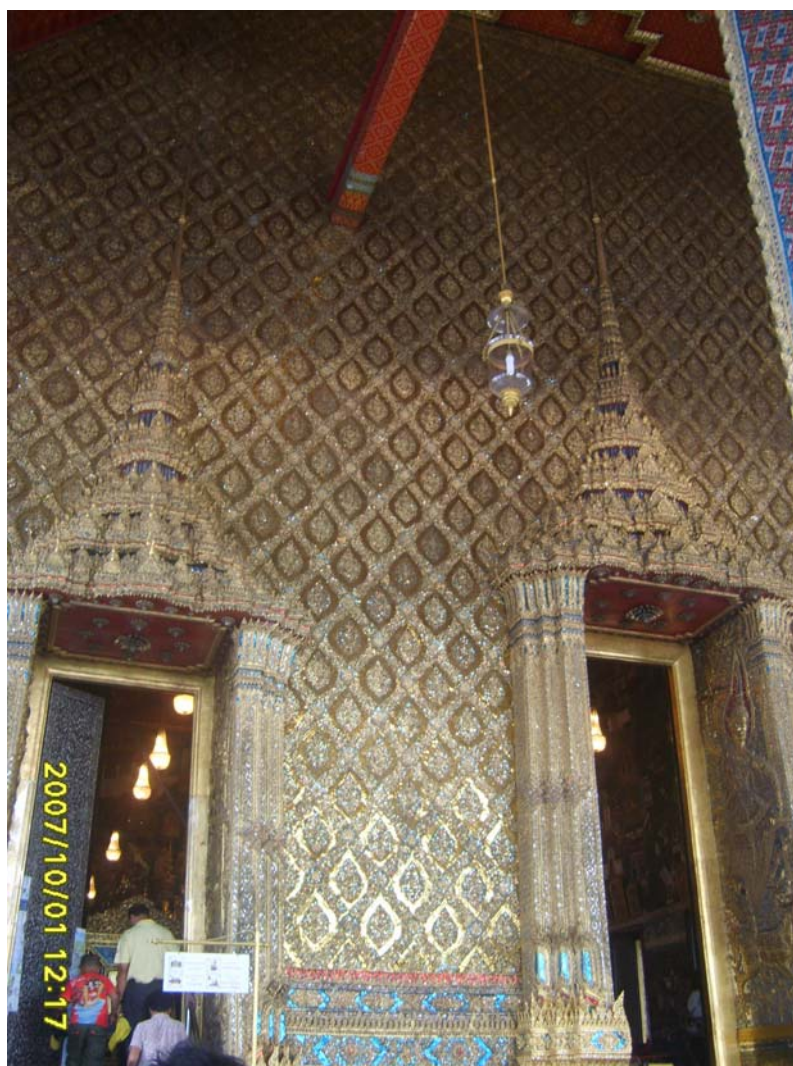
: เข้าใจแล้วครับ
หลวงตา

: อสนีบาต ล่ะครับ
หลวงตา หมายถึงอะไรครับ โก๊ ไม่เข้าใจครับ

: คำนี้ใช้ได้ สองอย่างนะเจ้าโก๊ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช
๒๕๔๒ ได้กล่าวไว้ว่า อสนีบาต หรืออสนีบาต ก็ได้ แปลว่า ฟาผ่า ไม้สะเจ้าโก๊

เกร็ดความรู้: พระแก้วมรกตมาประดิษฐานอยู่ที่วัดพระแก้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๒๗

: กระผมอยากฟังประวัติของ พระแก้วมรกต ต่อครับหลวงตา

: ได้สิ สามเณร หลวงตาจะเล่าต่อนะ ต่อจากนั้น จึงได้อัญเชิญพระมหามณีรัตน-
ปฏิมากรไว้ในพระวิหาร มีซุ้มจรนํ้าอยู่ในผนังด้านหลัง สำหรับตั้งพระมหามณีรัตน-
ปฏิมากร กับทั้งเครื่องประดับอาภรณ์บูชาต่างๆ มีบานปิดดั่งตู้เก็บรักษาไว้ เปิดออก
ให้คนทั้งปวงนมัสการเป็นคราว ๆ และพระมหามณีรัตนปฏิมากรได้ประดิษฐานอยู่
เมืองเชียงใหม่ นานได้ ๘๔ ปี อย่างไรก็ดีบางตำนานกล่าวว่า พระแก้วมรกตประดิษฐาน
อยู่ในซุ้มทางทิศตะวันออกของเจดีย์หลวง ณ วัดเจดีย์หลวง เมืองเชียงใหม่

: พระมหามณีรัตนปฏิมากร ประดิษฐานอยู่เมืองเชียงใหม่มาถึง ๘๔ ปีหรือครับ

เกร็ดความรู้: พระแก้วมรกตมาประดิษฐานอยู่ที่วัดพระแก้ว เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๒๗

 : ไซ้แล้วจะ เจ้าโก๊ะ

 : นานมากเลย
นะครึบหลวงตา

 : หลวงตาครึบ
เรื่องราวเป็น
อย่างไรต่อครึบ

 : ครั้น พ.ศ. ๒๐๙๔
พระเจ้าเชียงใหม่
องค์หนึ่งซึ่งครอง
เมืองในครั้งนั้นชื่อ
พระเจ้าไชยเชษฐา
เป็นบุตรพระเจ้า
โพธิสาร ซึ่งเป็น
พระเจ้ากรุงศรีสัต
นาคนหุต หรือ
ประเทศลาว

เพราะเหตุเจ้าเมืองเชียงใหม่องค์ก่อนได้กราขริดาชื่อนางยอดคำ ให้ไปเป็นมเหสี
พระเจ้าโพธิสาร จึงมีราชบุตรคือ เจ้าไชยเชษฐาองค์นี้ เมื่อเจ้าไชยเชษฐา มีอายุได้
๑๕ ปี เจ้าเมืองเชียงใหม่ผู้เป็นอัยยิกาธิบดี สิ้นชีพ ไม่มีผู้อื่นที่จะรับหน้าที่เจ้าเชียงใหม่
ท้าวพระยากับพระสงฆ์ผู้ใหญ่ทั้งปวง จึงพร้อมกันไปขอเจ้าไชยเชษฐาผู้เป็นบุตรใหญ่
ของพระเจ้าโพธิสาร และ เป็นนัดดาของเจ้าเชียงใหม่องค์นั้นมาเป็นเจ้าเชียงใหม่
ครั้นต่อมาพระเจ้าโพธิสารทิวังกตเกิดเหตุนองของพระเจ้าไชยเชษฐา

เกร็ดความรู้:กรุงรัตนโกสินทร์สร้างเมื่อ พุทธศักราช ๒๓๒๕

ซึ่งราชสมบัติกัน เสนาบดีกรุงศรีสัตนาคนหุตจึงเชิญพระเจ้าไชยเชษฐาให้กลับไป
ยังเมืองหลวงพระบางเพื่อระงับเหตุจลาจล เมื่อเจ้าไชยเชษฐาไปนั้น ไม่แน่ใจว่า จะเลยอยู่
เมืองหลวงพระบางต่อไป หรือจะกลับคืนมายังเมืองเชียงใหม่ จึงอัญเชิญพระแก้วมรกตไปด้วย
เมื่อ พ.ศ. ๒๐๙๕

อ้างว่า จะเชิญไปให้
ญาติที่เมืองหลวงพระ
บาง ได้นมัสการและ
บำเพ็ญการกุศล ครั้น
พระเจ้าไชยเชษฐาไป
ถึงเมืองพระบาง
เสนาบดีพร้อมกัน
เชิญให้ครองกรุงศรี
สัตนาคนหุต
พระเจ้าไชยเชษฐา
เห็นว่า ทำอย่างอื่น
บ้านเมืองจะไม่พ้น
จลาจลจึงรับรอง
กรุงศรีสัตนาคนหุต
อยู่ ณ เมืองหลวง
พระบาง เพิ่ม
พระนามว่า พระเจ้า
ไชยเชษฐาธิราช
เพราะเหตุที่ครอง
ทั้งประเทศล้านช้าง
และล้านนาด้วยกัน

เกร็ดความรู้: พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำริสร้างเครื่องถวญหา

ฝ่ายข้างท้าวพระยาเมืองเชียงใหม่ไม่พอใจจะเป็นเมืองขึ้นกรุงศรีสัตนาคนหุต จึงไปเชิญเจ้าเมกุฏิ
ณ เมืองนาย ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ของพระเจ้าเชียงใหม่ แต่ก่อนมาครองเมืองเชียงใหม่ ก็เกิดรบ
กับกรุงศรีสัตนาคนหุต พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช ไม่สามารถจะปราบปรามเมืองเชียงใหม่ได้
จึงคงรักษาพระแก้วมรกตไว้ที่เมืองหลวงพระบางต่อมา ๑๒ ปี

: หลวงตา ครับ อัยการิบดี คืออะไรครับ

: อัยการิบดี ก็คือ
พระเจ้าตา ไล่
เจ้าโก๊ะ

: เมืองหลวง
พระบาง อยู่ที่
ไหนครับหลวงตา

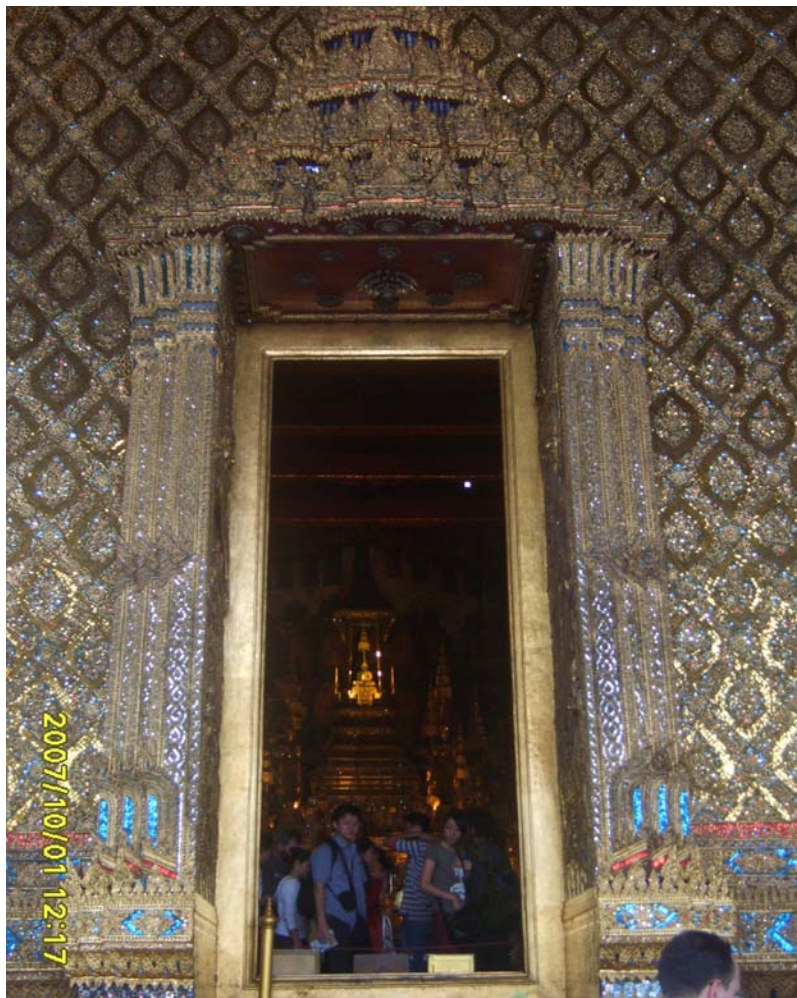
: อ้อ เมืองหลวง
พระบาง อยู่ใน
ประเทศลาวไล่
เจ้าโก๊ะ

: พระแก้วมรกต
มาประดิษฐานที่
เมืองหลวง
พระบาง รวมแล้ว
๑๒ ปี ใช่หรือ
เปล่าครับ

: ใช่แล้วจะ

เกร็ดความรู้:บุษบกทองคำของพระแก้วมรกตสร้างขึ้นในสมัยรัชกาล ที่ ๑

: เรื่องราวเป็นอย่างไรต่อครับหลวงตา

: หลวงตาจะเล่าต่อนะ เด็กๆ เมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๗ พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองมีอำนาจขึ้น พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชเห็นว่าตั้งอยู่ที่เมืองหลวงพระบางจะสู้ศึกพม่าไม่ได้จึงย้ายราชธานีลงไปตั้งอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตลงไปด้วย พระแก้วมรกตจึงไปประดิษฐานอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์แต่นั้นมาอีก ๒๑๔ ปี

: พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง คือใครครับ หลวงตา

: พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนอง ก็คือ กษัตริย์ของพม่าโง่เง่าโง่ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการรบมาก ใครๆ ก็เกรงกลัว

: พระแก้วมรกตไปประดิษฐานอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์นานถึง ๒๑๔ ปีหรือครับ

: ใช่แล้วจะ สามเณร

: เล่าต่อสิครับหลวงตา

: ได้สิจะเติกๆ หลวงตา จะเล่าให้ฟังต่อนะ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๒๑ เมื่อรัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรีเกิดสงครามขึ้นในระหว่างกรุงธนบุรีกับกรุงศรีสัตนาคนหุต ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดจุฬาโลกมหาราชได้ดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก เป็นจอมทัพไทยไปตีกรุงศรีสัตนาคนหุตได้เมืองเวียงจันทน์แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตกับพระบางลงมายังกรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรีทำการสมโภชแล้วโปรดให้ประดิษฐานไว้ ณ โรงพระแก้วในบริเวณพระราชวังเดิม ครั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดจุฬาโลก

มหาราชทรงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ โปรดให้สร้างพระอารามขึ้นในพระราชวังเป็นที่ประดิษฐานพระแก้ว มรกต ครั้นพระอุโบสถสร้างเสร็จจึงโปรดให้เชิญพระแก้วมรกตแห่มาประดิษฐานในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๒๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดจุฬาโลกมหาราชทรงพระราชดำริสร้างเครื่องทรงถวายสำหรับฤดูร้อนอย่าง ๑ ฤดู ฝนอย่าง ๑ เปลี่ยน

เครื่องทรงตามฤดู ครั้นถึงรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริ
สร้างเครื่องฤดูหนาวถวายอีกอย่าง ๑ จึงทรงเปลี่ยนเป็นเครื่องทรง ๓ อย่างตามฤดูมาจนถึง
ทุกวันนี้

: หลวงตาครับ กรุงรัตนโกสินทร์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๕ หรือครับ

: ใช่แล้วจะ เจ้าโก๊ะ

: พระแก้วมรกตมาประดิษฐานในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเมื่อ
วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๓๒๗ หรือครับ

: ใช่แล้วจะ เจ้าโก๊ะ

: เรื่องราวเป็น อย่างไรต่อครับ หลวงตา

: หลวงตาจะ
เล่าให้ฟังต่อ
นะ พวกเด็ก ๆ
พระราชพิธี
เปลี่ยนเครื่อง
ทรงพระแก้ว
มรกตนั้นกระ-
ทำกัน ๓ ครั้ง
ต่อหนึ่งปี ใน
สมัยก่อน
พระบาท
สมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว
ทรงประพรม
น้ำพระพุทธ-
มนต์เฉพาะ
แก่เจ้านาย
และขุนนางที่
เฝ้าอยู่ภายใน
พระอุโบสถ
เท่านั้น

: น้ำพระพุทธรมนต์ คืออะไรครับ

: อ้อ น้ำพระพุทธรมนต์ ก็คือ น้ำที่พระท่านได้สวดในบทสวดต่างๆ ชาวพุทธ มี
ความเชื่อว่า เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ช่วยขจัดปัดเป่าอุปสรรค อันตรายต่างๆ ได้ ใช้ประพรม
ในพิธีต่างๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล

: ครับหลวงตา โกะเข้าใจแล้วครับ เสาต่อเลยนะครับ

: แต่ในรัชกาลปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาเสด็จพระราชดำเนินลงมาทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์พระราชทานแก่ประชาชนที่คอยเฝ้ารอบพระอุโบสถด้วย นับเป็นการเริ่มต้นประเพณีใหม่อย่างหนึ่ง

: ในด้านเกี่ยวกับศิลปะ
ละครับ หลวงตา เป็น
อย่างไรบ้างครับ

: ถ้าจะกล่าวทางด้าน
ศิลปะพระพุทธรูปองค์
นี้ ประทับนั่งขัดสมาธิ
ราบ ด้วยเหตุนี้
ถ้าสร้างขึ้นทาง
ภาคเหนือของประเทศ
ไทย ก็คงสร้างขึ้นก่อน
การค้นพบที่เมือง
เชียงรายได้ไม่นานนัก

: เป็นอย่างไรครับหลวงตา

: หมายความว่า สร้างขึ้นในสมัย เชียงแสน หรือล้านนาไทยรุ่นหลังหรือเชียงใหม่
อย่างไรก็ดี ถ้าพิจารณาให้ดี จะเห็นว่าพระแก้วมรกตนั้นทรงแสดงปางสมาธิและมีลักษณะใกล้เคียงกับพระพุทธรูปทางภาคใต้ของประเทศอินเดียและในเกาะลังกา
มาก ปกติพระพุทธรูปของไทยนิยมแสดงปางมารวิชัยมากกว่าปางสมาธิมาก
เหตุนี้พระแก้วมรกตองค์นี้เดิมอาจมาจากประเทศอินเดียภาคใต้หรือเกาะลังกาก็ได้

: หลวงตาครับ ปูชนียวัตถุที่สำคัญมีอะไรบ้างครับ

: สำหรับภายใน
พระอุโบสถวัด
พระศรีรัตน
ศาสดาราม
นอกจากจะมี
ปูชนียวัตถุที่สำคัญ
คือ พระพุทธมหา
มณีรัตนปฏิมากร
แก้วมรกตแล้ว ยัง
มีสิ่งสำคัญอีก คือ
บุษบกทองคำ
ทรงพระแก้วมรกต

: บุษบก คืออะไร
ครับหลวงตา

: บุษบก คือ มณฑป
ขนาดเล็ก แต่
ด้านข้างโปร่งเป็น
ที่ประทับของ

พระมหากษัตริย์ในพระราชพิธี หรือประดิษฐานปูชนียวัตถุ เช่น พระพุทธรูป เป็นต้น

: บุษบกทองคำทรงพระแก้วมรกต สร้างขึ้นในสมัยใด ครับหลวงตา

: สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งทรงเป็น
ช่างเอก ในสมัยรัชกาลที่ ๕, ๖ และ ๗ ทรงเขียนไว้ว่า ทำด้วยความตั้งใจ เป็นบุษบก
ทองคำที่งามที่หนึ่ง ซึ่งเห็นในกรุงรัตนโกสินทร์ เดิมสมัยรัชกาลที่ ๑ ตั้งบุษบกทองคำ
หรือฐานชุกชี (ฐานชั้นล่าง) รัชกาลที่ ๓ โปรดฯให้นำขึ้นเบญจาทิเคยรองรับพระโกศ
พระบรมศพรัชกาลที่ ๒ มาหนุนบุษบกให้สูงสมทรงพระอุโบสถขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง

: นอกจากนี้แล้ว ยังมีอะไรอีกครับ หลวงตา

: นอกจากนี้ ยังมี บานทวาร (ประตู) ประดับมุก สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๑ เช่นเดียวกัน และยังมีจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ เข้าใจว่า เป็นภาพไตรภูมิ ใน พระพุทธศาสนา (กามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ)บนผนังทิศตะวันตก หลังพระแก้ว มรกต และภาพปางมารวิชัย บนผนังด้านหน้าทางทิศตะวันออกนั้นคงเขียนมาแล้ว ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ และยังมีสถานที่สวยงามอีกเยอะแยะมากมาย

: หลวงตาครับ ถ้าใครอยากจะรู้ให้มากกว่านี้ ก็เชิญไปเที่ยวชมวัดพระแก้วได้นะครับ

: ได้ฟังหลวงตาเล่าเรื่องวัดพระแก้ว โก๊ะ รู้สึกว่าได้ความรู้มากมาย ทำให้รู้ประวัติ ความเป็นมาของวัดพระแก้ว และที่สำคัญ ประวัติความเป็นมาของพระแก้ว มรกต ที่คนทั่วโลกได้ไปนมัสการ กราบไว้ สักการบูชาไม่เว้นแต่ละวัน

: ใช่แล้วครับ ได้ฟังหลวงตาเล่าให้ฟัง ทำให้เกิดความห่วงหาอาลัย อยากอนุรักษ์สมบัติ ของชาติ ที่บรรพบุรุษของเราได้ทุ่มเทเสียสละสร้างมา เพื่อให้เรารุ่นลูกหลานได้ดูกัน ท่านเหล่านั้นเป็นบุคคลที่น่ายกย่องจริงๆ

: ดีแล้วจะ พวกเด็กๆ ที่พวกเธอมีความคิดที่จะห่วงแหนและอนุรักษ์มรดกของชาติ
หลวงตาก็คงอนุโมทนาด้วยนะ สาธุ วันนี้พอแค่นี้ก่อนนะ วันหลังหลวงตากจะเล่า
ให้ฟังอีก

: ครับหลวงตา ขอบพระคุณครับ ที่เล่าประวัติความเป็นมาของวัดพระแก้วให้พวก
กระผมฟัง

: เพื่อนๆ ครับ โก๊ะมีคำถามท้ายบท ทดลองตอบกันดูนะครับ สวัสดี ครับ

แบบฝึกหัด

คำสั่ง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ข้อที่ถูกที่สุด

๑. วัดพระแก้วมีประชาชนไปสักการะมากเป็นเพราะสาเหตุใด
 - ก. เป็นวัดที่อยู่ในพระราชวัง
 - ข. เป็นวัดประจำกรุงรัตนโกสินทร์
 - ค. เป็นวัดที่สวยงาม
 - ง. เป็นวัดที่ชาวพุทธเชื่อว่า ศักดิ์สิทธิ์
๒. สาเหตุที่พระแก้วมรกตมาประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตรงกับข้อใด
 - ก. ประชาชนที่ศรัทธาได้อาราธนามา
 - ข. เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของไทย
 - ค. พระเจ้ากรุงธนบุรีชนะสงคราม
 - ง. พระมหากษัตริย์ของประเทศลาวถวาย
๓. เมื่อนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับวัดพระแก้วแล้วได้ประโยชน์อย่างไร
 - ก. ได้รู้ประวัติความเป็นมาของวัดพระแก้ว
 - ข. อยากไปเที่ยววัดพระแก้วมากยิ่งขึ้น
 - ค. ทำให้เกิดความซาบซึ้งหวงแหนมรดกไทย
 - ง. ได้เห็นถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย
๔. วัดพระแก้วมีความสำคัญต่อคนไทยอย่างไร
 - ก. เป็นวัดที่บอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย
 - ข. เป็นวัดที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทย
 - ค. เป็นวัดที่ทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทย
 - ง. เป็นวัดที่สวยงามด้วยศิลปะไทย
๕. เพราะเหตุใดภายในพระอุโบสถวัดพระแก้วจึงมีความสำคัญมาก
 - ก. มีศิลปกรรมสวยงาม
 - ข. เป็นพระอุโบสถที่เก่าแก่
 - ค. มีพระแก้วมรกตประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ
 - ง. เป็นพระอุโบสถที่มีอยู่ในเขตพระราชฐาน

ឆេត្យ

១. វ

២. ក

៣. ក

៤. រ

៥. ក

บรรณานุกรม

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2548). *ประวัติพระอารามหลวง*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เจดีย์ใหญ่สวยงามเด่นเป็นสง่า

พระแก้วมรกตสูงล้ำค่ามหาศาล

พระอุโบสถคนกราบไหว้มาช้านาน

รวมอุทยานแห่งวัฒนธรรมไทย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ สกุล	พระมหานรินทร์ ประสมพงศ์
วันเดือนปีเกิด	5 พฤศจิกายน 2514
สถานที่เกิด	อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	135 วัดทองเพลง แขวงคลองตันไทร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครูพระช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนวัดทองเพลง สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	นักธรรมชั้นตรี จาก วัดโคกสमानคุณ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2537	นักธรรมชั้นโท บาลีไวยากรณ์ จาก วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2538	นักธรรมชั้นเอก ป.ธ. 1 – 2 จาก วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2539	ป.ธ. 3 จาก วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2540	ป.ธ. 4 จาก วัดช้างให้ จังหวัดปัตตานี
พ.ศ. 2546	พุทธศาสตรบัณฑิต (พ.ธ.บ.) คณะครุศาสตร์ สาขาการสอนภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.)
พ.ศ. 2551	กศ.ม. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (กลุ่มการสอนภาษาไทย) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ